

Waterschap **Scheldestromen**

Programmabegroting 2025 en Meerjarenraming 2026-2029

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	4
1. Inleiding en managementsamenvatting	6
1.1 Leeswijzer begroting 2025 en meerjarenraming	7
1.2 Managementsamenvatting en begroting in een oogopslag.....	8
1.3 Kerngegevens.....	10
2. Beleidsbegroting	12
2.1 Uiteenzetting van de externe en interne ontwikkelingen	13
Ontwikkelingen sinds vorig begrotingsjaar	13
De belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de meerjarenraming	13
2.2 Indeling Programmaplan.....	15
Programma Waterkeringen	17
Programma Watersystemen.....	21
Programma Wegen	28
Programma Afvalwaterketen	34
Programma Bestuur en Organisatie.....	43
Dekkingsmiddelen	52
2.3 Raming belastingopbrengsten.....	53
2.4 Indeling paragrafen.....	64
Financiële positie.....	64
Assetmanagement	84
Bedrijfsvoering.....	89
Verbonden partijen.....	90
Openbaarheidsparagraaf	94
3. Financiële begroting.....	98
Uiteenzetting van de uitgangspunten en normen	99
Indeling overzicht van baten en lasten	100
Voorgenomen Investerings.....	102

Geprognosticeerde Balans	140
4. Vaststelling programmabegroting 2025 en meerjarenraming 2026-2029	141

1. Inleiding en managementsamenvatting

1.1 Leeswijzer begroting 2025 en meerjarenraming

In juni 2024 zijn in de voorjaarsnota 2024 alle ontwikkelingen waar het waterschap de komende jaren mee te maken krijgt in beeld gebracht. Ook is in de voorjaarsnota de Begroting 2024 en Meerjarenraming 2024-2027 geactualiseerd. In de voorjaarsnota staan een aantal nieuwe ontwikkelingen met impact op de organisatie en op de lastendrukontwikkeling.

In de begroting 2025 en meerjarenraming 2026-2029 is dit verder uitgewerkt en toegelicht. Voor de vergelijking met het voorgaande begrotingsjaar zijn de primaire begroting 2024 en de begroting 2024 inclusief de eerste drie begrotingswijzigingen opgenomen.

De indeling van de begroting is als volgt:

- Beleidsbegroting (ontwikkelingen, programmaplan, belastingopbrengsten en paragrafen met o.a. de financiële positie)
- Financiële begroting (met o.a. uitgangspunten, baten en lasten, investeringen)
- Besluitvorming

1.2 Managementsamenvatting en begroting in een oogopslag

Bij deze bieden wij u de begroting voor 2025 en de meerjarenraming voor de periode 2026-2029 aan. De komende jaren staat het waterschap voor grote en complexe opgaven, waarbij verschillende ontwikkelingen ons werkveld beïnvloeden. Met deze begroting beogen we een evenwichtige balans te vinden tussen het waarborgen van onze kerntaken en het beheersen van de beschikbare middelen.

De uitdagingen op het gebied van klimaatverandering en de noodzaak tot duurzame waterbeheersing brengen grote opgaven met zich mee op het gebied van waterveiligheid, waterkwaliteit en waterbeschikbaarheid. Op het gebied van onze wegentaak ligt er een grote opgave voor de verkeersveiligheid, kunstwerken en beplanting. Ook bij het zuiveren van afvalwater zijn belangrijke ontwikkelingen die onze aandacht vragen en hoge kosten met zich meebrengen.

In de voorjaarsnota 2024, vastgesteld in uw algemene vergadering van 26 juni 2024, zijn de ontwikkelingen waar het waterschap de komende jaren mee te maken krijgt in beeld gebracht. Deze ontwikkelingen zorgen voor hogere kosten van de bedrijfsvoering. De voorziene lasten-drukstijging kwam in de voorjaarsnota uit op maximaal 9,9%.

In de begroting 2025 en meerjarenraming zijn de ontwikkelingen uit de voorjaarsnota verwerkt. Het op een goede wijze invulling geven aan deze ontwikkelingen gaat samen met voldoende personele capaciteit. Dit is een van de grootste uitdagingen voor 2025. Door de krapte op de arbeidsmarkt zijn er een groot aantal openstaande vacatures. Het invullen van deze vacatures blijkt moeilijk en kost meer tijd. Als gevolg daarvan voorzien we dat we tijdelijk externe inhuur nodig zullen hebben. Deze tijdelijke inzet zal zorgvuldig worden afgewogen tegen onze structurele personeelsbehoefte en de budgettaire kaders.

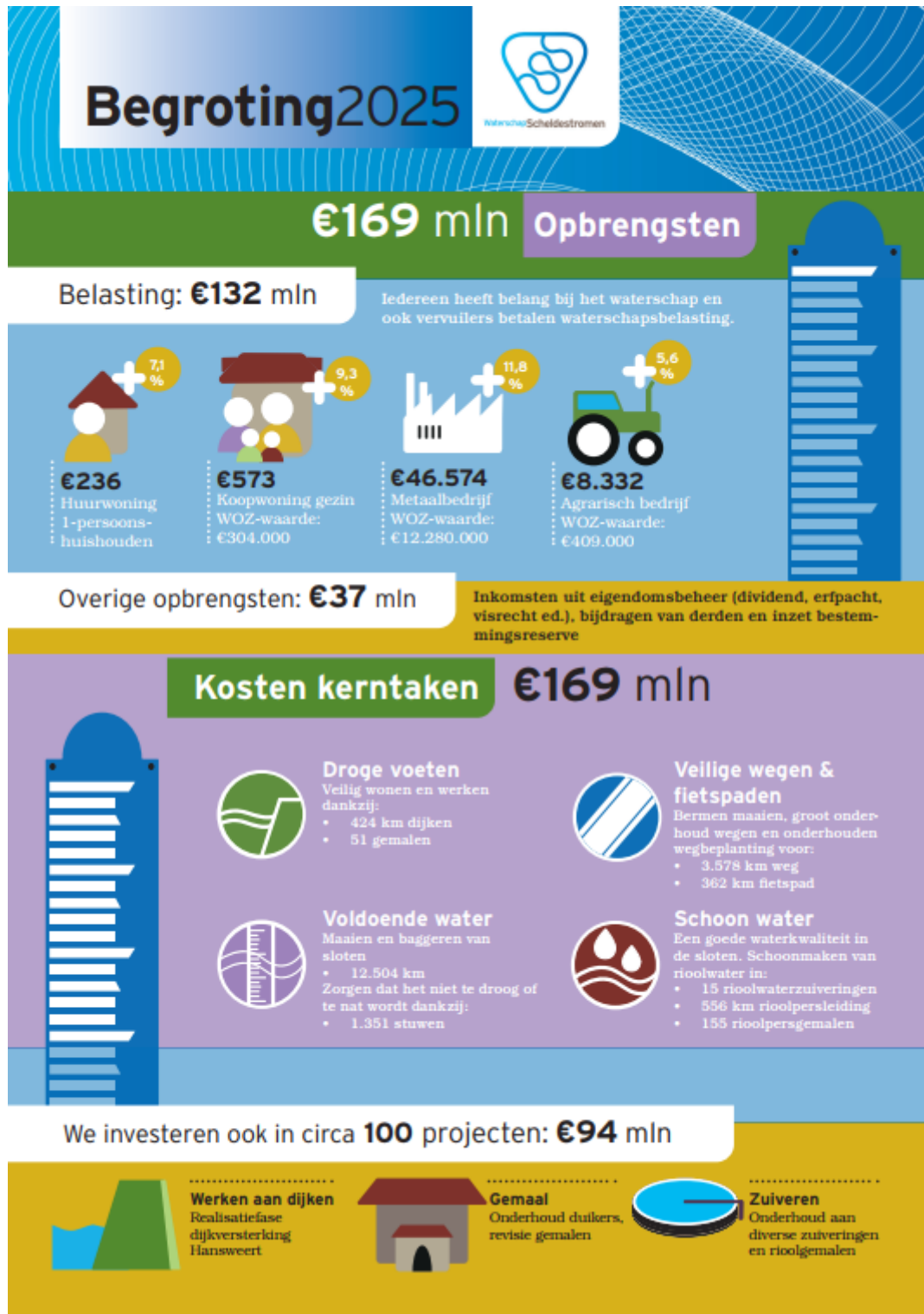
In deze begroting is rekening gehouden met het nieuwe reservebeleid waarbij het surplus van de reserves wordt ingezet in de periode 2025-2029. De lastendrukstijging in begroting 2025 komt daarmee uit op 8,5%. De tariefstijging of -daling voor de verschillende belastingen is verschillend en afhankelijk van de kosten per taak en de eenheden per categorie.

In 2025 zijn de verantwoordingsvoorschriften aangepast, de begroting voor 2025, evenals de meerjarenraming, zijn opgesteld volgens deze nieuwe richtlijnen. Daarbij is er harmonisatie doorgevoerd met de voorschriften van gemeenten en provincies. In de begroting van 2024 was al grotendeels rekening gehouden met deze wijzigingen. Wat nieuw is in de begroting van 2025, zijn de paragraaf over assetmanagement, een geprognosticeerde balans, en kengetallen voor de wendbaarheid van de begroting en de lastendruk. Daarnaast is in de meerjarenraming één jaar extra opgenomen.

De nieuwe voorschriften bepalen ook dat onderhoudsbaggerwerk voortaan binnen de exploitatie moet worden verantwoord. Gedurende een overgangperiode van vijf jaar zal deze overheveling van investeringen naar exploitatie plaatsvinden, zoals al vermeld in de voorjaarsnota. Omdat de kosten van baggerwerkzaamheden jaarlijks sterk kunnen variëren, wordt in deze begroting voorgesteld om een egalisatiereserve "baggeren grote wateren" in te stellen.

In deze programmabegroting 2025 / meerjarenraming 2026-2029 vind u een verdere uitwerking van het programmaplan, de gehanteerde uitgangspunten, risico's, reserves en weerstandsvermogen, tarieven en lastendrukprofielen, schulddispositie en investeringen.

Hieronder is de begroting in één oogopslag weergegeven.

1.3 Kerngegevens

Algemene kengetallen	
Oppervlakte beheergebied (waterschapsregelement)	190.266 ha
Aantal gemeenten in beheergebied	13
Aantal inwoners	391.124
Aantal leden algemene vergadering	30
-Ingezetenen	26
-Natuur	2
-Ongebouwd	2
Aantal leden dagelijks bestuur inclusief dijkgraaf	6

bron: kerngegevens website waterschap Scheldestromen per 1 januari 2024

Waterkeringen		Wegen	
Lengte primaire waterkeringen	424 km	Lengte wegen*, inclusief wandelpaden	3.578 km
Lengte regionale waterkeringen	560 km	*80 km wegen	125 km
		*60 km wegen	3.453 km
		Lengte fietspaden	362 km
		Aantal kunstwerken in wegen	4.950 stuks
		Lengte singelbeplanting	413 km
		Aantal bomen	125.000 stuks
Watersystemen		Afvalwaterketen	
Lengte waterlopen totaal	12.504 km	Lengte rioolpersleiding, inclusief vrijverval	556 km
-primaire waterlopen	2.935 km	Aantal rioolpersgemalen	155 stuks
-secundaire waterlopen	7.728 km	Aantal zuiveringsinstallaties	15 stuks
-tertiaire waterlopen	1.107 km	Verwerkingscapaciteit zuiveringsinstallaties	799.050 v.e.
-geen legger water	734 km	Aantal slibontwateringsinstallaties	3 stuks
Poldergemalen op buitenwater	51 stuks		
Onderbemalingen op binnenwater	46 stuks		
Aantal stuwen (handbediend of vast)	1.166 stuks		
Aantal geautomatiseerde stuwen	185 stuks		
Aantal duikers (indicatief)	62.026 stuks		

bron: kerngegevens website waterschap Scheldestromen per 1 januari 2024

Programmabegroting 2025 en Meerjarenraming 2026-2029

bedragen x € 1.000

Algemeen	Begroting 2025
Exploitatiebudget (kosten)	168.903
Afschrijving	21.068
Personeelslasten (netto)	54.815
Aflossingen op geldleningen	10.000
Boekwaarde vaste activa per 1-1-2025	338.171
Saldo algemene & bestemmingsreserves per 1-1-2025	34.105
Saldo voorzieningen per 1-1-2025	4.291
Restant schuld langlopende leningen per 1-1-2025	463.000
Opbrengst waterschapsbelastingen (netto)	131.540
Overige opbrengsten inclusief inzet reserves	37.363
Aantal formatie-eenheden (fte's) 31 december 2025	569,06 fte

Soort heffing	Heffingsmaatstaf	Aantal /€	Tarief
Watersysteemheffing ingezetenen	Aantal woonruimten	175.000	€ 146,32
Watersysteemheffing ongebouwd	aantal belastbare ha.	143.000	€ 102,72
Watersysteemheffing natuurterreinen	aantal belastbare ha.	30.200	€ 11,06
Watersysteemheffing gebouwd	WOZ-waarde	€ 78.893 milj.	0,05236%
Zuiveringsheffing	Vervuilingseenheid	568.000	€ 89,21
Verontreinigingsheffing	Vervuilingseenheid	10.400	€ 89,21

2. Beleidsbegroting

2.1 Uiteenzetting van de externe en interne ontwikkelingen

Ontwikkelingen sinds vorig begrotingsjaar

Vanaf 2025 zijn de nieuwe verantwoordingsvoorschriften voor de waterschappen in verband met de harmonisatie van de voorschriften met gemeenten en provincies van toepassing. Deze begroting en meerjarenraming is opgesteld op basis van de nieuwe verslagleggingsregels die per 2025 ingaan. In de begroting 2024 was al grotendeels rekening gehouden met deze regels. In deze begroting is hieraan onder andere de paragraaf assetmanagement en een geprognosticeerde begroting toegevoegd, ook beslaat de meerjarenraming een periode van 4 jaar (2026-2029) in plaats van 3 jaar. In de voorschriften is ook opgenomen dat onderhoudsmatige werkzaamheden in de exploitatie moeten worden verantwoord. De baggerwerkzaamheden worden met een overgangstermijn van 5 jaar overgeheveld naar de exploitatie.

In 2024 is de voorjaarsnota vastgesteld, hierin zijn diverse ontwikkelingen opgenomen die grotendeels zijn meegenomen in deze begroting en meerjarenraming. Voor de externe kosten en personeelslasten is in de voorjaarsnota rekening gehouden met een stijging op basis van de CPI index van het Centraal Planbureau, deze is ook in de begroting en meerjarenraming aangehouden. In de voorjaarsnota waren de energiekosten geactualiseerd hetgeen aansluit bij deze begroting 2025.

De belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de meerjarenraming

De uitgangspunten voor de externe kosten en personeelslasten zijn gebaseerd op de prognoses die het CPB afgeeft. Deze uitgangspunten en normen zijn opgenomen in hoofdstuk 3. Voor de inflatie was in de voorgaande meerjarenraming vanaf 2025 gerekend met 2,4% stijging, op basis van de CPB index is in deze begroting 2025 gerekend met 2,8% stijging (in de meerjarenraming in 2026 met 2,4% en de jaren daarna met 2,3%). Voor de personeelslasten was in de vorige meerjarenraming vanaf 2024 gerekend met 4,1% tegenover een CBP index in de begroting 2025 van 4,4% (in de meerjarenraming in 2026 en 2027 4,1% en vanaf 2028 3,8%).

In de vorige meerjarenraming was nog rekening gehouden met een voorfinanciering voor de HWBP projecten, in totaal was er jaarlijks een bedrag van ruim € 1,6 miljoen aan rentekosten opgenomen, in 2026 en 2027 zelf € 1,9 miljoen. Door de kasruimte bij het Rijk is er een hogere subsidie ontvangen. In deze begroting en meerjarenraming is er dan ook rekening gehouden met een lagere voorfinanciering, in 2025 en 2026 € 0,73 miljoen opgenomen, in 2027 € 0,42 miljoen en de jaren daarna € 0,18 miljoen.

In de voorjaarsnota, vastgesteld in de algemene vergadering van 26 juni 2024, waren voor alle programma's diverse ontwikkelingen opgenomen. De financiële gevolgen hadden een impact van 5,5% op de lastendruk. In deze begroting 2025 en meerjarenraming zijn deze ontwikkelingen opgenomen met een lastendruk van 5,2%.

In de algemene vergadering van 4 april 2024 is de Nota weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen vastgesteld. Hierin is opgenomen dat het weerstandsvermogen dient te voldoen aan weerstandsratio B (ruim voldoende) en ligt tussen 1,4 en 2,0. Op basis van de Nota is de weerstandscapaciteit boven ratio 2,0 (het

surplus) in te zetten bij de begroting en meerjarenraming. Hieraan is in deze begroting in de periode 2025-2029 invulling gegeven.

2.2 Indeling Programmaplan

Het programmaplan bestaat uit 5 programma's en het hoofdstuk Belastingen en algemene opbrengsten, ook wel dekkingsmiddelen genoemd. Op basis van de in dit hoofdstuk beschreven programma's stelt de algemene vergadering het beleid vast en verleent het autorisatie voor de bij de programma's opgenomen budgetten.

Per programma zijn de prestaties en de exploitatiekosten opgenomen en toegelicht. De voorgenomen investeringen zijn opgenomen in hoofdstuk 3. De prestaties komen voort uit het bestuursakkoord 2023-2027.

In onderstaande programmaplan zijn de netto kosten van de programma's weergegeven. In deze programma's zijn ook reserve onttrekking opgenomen die betrekking hebben op de in het programma opgenomen kosten. De reservemutatie die geen relatie hebben naar programmakosten zijn opgenomen onder "inzet reserves".

Programmabegroting 2025 en Meerjarenraming 2026-2029

bedragen x € 1.000

Programma	Rekening 2023	Begroting 2024 (primair)	Begroting 2024 incl. 3e begr. Wijziging	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
LASTEN								
Waterkeringen	11.777	13.929	14.215	13.664	14.334	15.050	16.292	17.493
Watersystemen	33.661	37.668	38.210	40.490	42.110	45.436	49.343	50.808
Wegen	31.098	26.059	28.470	28.925	29.351	30.248	30.508	31.409
Afvalwaterketen	30.459	33.141	33.817	36.995	38.239	39.979	41.040	42.179
Bestuur en organisatie	37.743	42.526	42.599	48.829	50.140	51.540	52.746	54.456
Dekkingsmiddelen	-23	-	-	-	-	-	-	-
Saldo Lasten	144.716	153.323	157.311	168.903	174.174	182.253	189.929	196.345
BATEN								
Waterkeringen	-620	-482	-482	-498	-498	-498	-498	-498
Watersystemen	-203	-157	-157	-143	-143	-143	-143	-143
Wegen	-18.774	-19.349	-19.349	-20.419	-20.907	-21.386	-21.876	-22.377
Afvalwaterketen	-1.421	-1.106	-1.106	-1.218	-1.224	-1.224	-1.224	-1.224
Bestuur en organisatie	-4.038	-4.066	-4.066	-4.384	-4.195	-4.089	-4.084	-4.084
Dekkingsmiddelen	-121.210	-124.895	-126.495	-135.170	-143.027	-151.337	-158.719	-166.426
Saldo Baten	-146.267	-150.055	-151.655	-161.832	-169.994	-178.677	-186.544	-194.752
Netto resultaat	-1.551	3.268	5.656	7.071	4.180	3.576	3.385	1.593
Inzet Reserves								
Mut. Reserves Waterkeringen	-15		-1.239	-550	-550	-240	-	-
Mut. Reserves Watersystemen	-543	-508	-1.050	-86	913	453	-1.087	-293
Mut. Reserves Wegen	-5.006	-272	-2.118	-1.334	-800	-727	-	-
Mut. reserve Afvalwaterketen	593	-95	-771	-388	-162	-56	-58	-
Mut. reserve Bestuur en organisatie	41	-783	-783	-1.473	-621	-205	-40	-
Mut. (algemene) reserves*	4.703	-1.610	305	-3.240	-2.960	-2.801	-2.200	-1.300
Saldo inzet reserves	-228	-3.268	-5.656	-7.071	-4.180	-3.576	-3.385	-1.593
Netto resultaat na inzet reserves (- voordeel / + nadeel)	-1.779	-	-	-	-	-	-	-

* Betreft zowel de inzet van de algemene reserve als de tariefegaliseringsreserve welke niet specifiek toe te wijzen zijn aan één programma.

Programma Waterkeringen

Doelstelling van programma Waterkeringen

Het adequaat inspelen op klimaatveranderingen door Zeeland te beschermen tegen overstromingen vanuit de Noordzee en de rivieren. Dat doen wij met een brede blik op waterveiligheid tot het gebied en de samenleving. In en op het Veerse meer voeren wij doelmatig beheer & onderhoud uit, conform het convenant Veerse Meer 2023.

Toelichting:

De netto kosten voor programma waterkeringen laten een daling zien van € 831.000,- ten opzichte van de primaire begroting 2024. Verschil bestaat uit € 265.000,- lagere lasten, € 16.000,- hogere baten ten gevolge van indexering en per saldo een hogere onttrekking uit de reserve van € 550.000,-. Dit ter dekking van de hogere rentekosten in verband met de benodigde voorfinanciering van het HWBP.

De daling van de lasten bestaat uit lagere personeelslasten € 291.000,-, lagere kapitaallasten € 54.000,-, hogere externe kosten van € 80.000,-. Bij de personeelslasten is het aantal formatieplaatsen gelijk gebleven. De kostendaling komt voornamelijk door lagere kosten voor inhuur.

Hieronder een toelichting per beleidsproduct:

601 Eigen plannen

De daling bij dit beleidsproduct komt voornamelijk door een verschuiving van personeelslasten naar 604 Aanleg en onderhoud. Hieronder een toelichting op de belangrijkste thema's.

HWBP Programmering

Het programmeren van de versterkingswerken en het aanleveren van de benodigde informatie voor het HWBP-programma is een jaarlijks terugkerende activiteit. Doorlopend verzorgt de afdeling Waterkeringen de startinformatie voor de aankomende HWBP-projecten en levert advies voor de lopende versterkingsprojecten. Bij afloop van een project toetst de afdeling de ontvangen informatie vanuit het project en zorgt dat deze op een goede manier geborgd wordt. Dit betreft voor 2025 de reeds lopende projecten Hansweert, Zak van Zuid-Beveland, Sloehaven-Buitenhaven, St. Annaland en de nog op te starten projecten Zuid Beveland-Oost Westerschelde en Tholen.

Zorgplicht

De zorgplicht voor primaire waterkeringen is een wettelijke taak van het waterschap. Het Kader Zorgplicht (2015) van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is sturend voor de inrichting en uitvoering van de zorgplicht. Om verantwoording af te leggen aan de toezichthouder Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT), wordt jaarlijks de Waterveiligheidsrapportage aangeboden aan het ILT en het bestuur van het waterschap Scheldestromen. Door ILT is een nieuwe toezichtstrategie opgesteld die in 2025 zal worden toegepast. Dit houdt o.a. dat ILT meer integraal zal gaan kijken naar de processen/werkwijzen t.a.v. het beoordelen, versterken en beheren en onderhouden van primaire waterkeringen (Zorgplicht Centraal). We focussen ons op de zorgplicht voor onze waterkeringen. Door middel van assetmanagement en het ontwikkelen van continu inzicht geven we hier concreet invulling aan. We gaan verder met het implementeren van risico gestuurd assetmanagement. Dit vraagt om actuele, betrouwbare, toegankelijke en veilige informatievoorziening. Gegevensmanagement vormt een belangrijke basis.

Beheerplan waterkeringen

In de jaren 2023-2025 werkt de afdeling Waterkeringen aan een Beheerplan Waterkeringen. Dit Beheerplan moet inzicht geven in hoe wij onze dijken, duinen, waterkerende kunstwerken en andere waterkerende constructies beheren en onderhouden om te zorgen dat ze voldoen aan de vanuit waterveiligheid gestelde eisen. We gebruiken hierbij als leidraad de Handreiking Risico gestuurd beheer en onderhoud van waterkeringen van STOWA en de NEN 2767 en halen 'best practices' op bij onze collega waterschappen. Het Beheerplan geeft hiermee ook helderheid over onderscheid tussen de minimale wettelijke basisinspanning ten behoeve van waterveiligheid en de extra kosten en personele inzet die voortkomen uit aanvullende of extra keuzes die wij als waterschap maken.

602 Plannen van derden

Plannen en onderzoeken van derden

Onder andere in het kader van het gebiedsoverleg Zuidwestelijke Delta, het uitvoeringsprogramma van de Klimaatadaptatiestrategie Zeeland en de realisatie van de Waterschaps Klimaatadaptatiestrategie zullen we deelnemen en participeren in onderzoeken. Ook zoeken we meer samenwerking met Stowa en zetten we de samenwerking met de Hogeschool Zeeland (HZ) voort, onder andere op het thema waterveiligheid.

Plannen van en met derden voor waterkeringen

Op diverse plaatsen in Zeeland is sprake van gebiedsontwikkeling, dan wel initiatieven van derden, die een relatie hebben met de waterkeringen. Met initiatiefnemers vindt het nodige overleg plaats en moeten plannen beoordeeld worden. Te noemen zijn onder andere de Herijking Nationaal Deltaprogramma (o.a. opstellen voorkeursstrategie, uitvoeringsprogramma 2050. Ook de Deltabeslissingen zullen worden herijkt (o.a. waterveiligheid, zoetwater en ruimtelijke adaptatie). Ook het beoordelen van vergunningsaanvragen valt onder het product plannen van en met derden voor waterkeringen. De randvoorwaarden zoals vastgelegd in het bestuursakkoord, het Waterschapsbeheerplan (WBP) en het vergunningenkader Waterkeringen zijn het kader voor onze opstelling in de genoemde planvorming en beoordeling van c.q. medewerking aan initiatieven. Vanuit het oogpunt van waterveiligheid vindt ook technische advisering plaats op plannen van derden.

603 Beheersinstrumenten Waterkeringen

Actualisatie legger waterkeringen

Voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet is het noodzakelijk om de legger waterkeringen te blijven actualiseren, hier wordt in 2025 verder actief capaciteit op ingezet. De actuele gegevens worden opgenomen in het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

De daling van de kosten bij dit beleidsproduct komen voornamelijk door een verlaging van het budget voor diensten door derden en lagere personeelslasten.

604 Aanleg en onderhoud

De hogere kosten van dit beleidsproduct bestaan uit een combinatie van hogere externe kosten door indexering (2,8%) en hogere personeelslasten als gevolg van verschuivingen van personeelslasten binnen het programma. Hieronder een toelichting op een aantal thema's die onder dit beleidsproduct vallen.

Veerse Meer

In 2023 is een akkoord bereikt met de partners voor een nieuw convenant Veerse Meer voor de periode 2024-2033. In het convenant zijn afspraken gemaakt omtrent het beheer en onderhoud van de voorzieningen in en rondom het Veerse Meer. Het nieuwe convenant is een voortzetting van de oorspronkelijke onderhoudsstrategie. In het businessplan zal in 2025 in overleg met de convenantpartners worden bepaald of dit gehandhaafd blijft. Het waterschap draagt als convenantpartner ook bij in de exploitatie van het Veerse Meer.

Voorzieningen recreatief medegebruik

Een deel van de voorzieningen voor recreatief medegebruik op of aan de waterkeringen heeft het waterschap zelf in beheer. Gezien de ontwikkelingen die de laatste jaren met name aan de kust hebben plaatsgevonden, neemt de noodzaak toe om met de gemeenten te komen tot herziening en actualisatie van de afspraken over het gewenste kwaliteitsniveau en de bijbehorende financieringsafspraken. Er wordt gewerkt aan een plan van aanpak.

605 Dijkbewaking

Dijkbewaking (onderdeel van calamiteitenzorg)

Voor de begroting 2025 is voor wat betreft het uitvoeren van externe evaluaties weer uitgegaan van het uitgangspunt voor de begroting 2024. In 2025 zal de planstructuur worden geactualiseerd en zullen risicoanalyses worden uitgevoerd. Hiervoor is (voor bepaalde onderdelen) inzet nodig van derden/externen. Daarnaast zal in het kader van OTO (opleiden, trainen en oefenen) opdracht aan een externe partij worden verleend om OTO in 2025 voor ons te verzorgen en te faciliteren.

Toelichting inzet reserves:

Onttrekking reserves € 550.000,- :

Dit betreft een onttrekkingen aan de algemene reserve ter dekking van de voorfinancieringsrente HWBP. Gezien de beperkte kasruimte vindt de uitbetaling van de subsidie pas plaats in 2027/2028.

Overzicht prestaties programma Waterkeringen

waterveiligheid

- We boeken jaarlijks vooruitgang op de prestatie-indicator inrichting- en uitvoeringseisen wettelijke zorgplicht primaire waterkeringen (wordt meetbaar gemaakt in de jaarlijkse waterveiligheidsrapportage).
- We lopen op schema om de doelstelling van het HWBP voor 2050 te halen zodat alle waterkeringen en kunstwerken binnen het areaal aan de norm voldoen zoals gesteld in de Waterwet (meetbaar in jaarlijkse rapportage herijking programmering HWBP).

Exploitatie

Bedragen
x € 1.000

Beleidsproducten	Realisatie Begroting				meerjaren-raming			
	2023	2024 primair	2024 incl. begr. wijzigingen	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten:								
601 Eigen plannen	947	1.309	1.309	568	589	609	630	651
602 Plannen van derden	528	422	422	506	527	547	568	588
603 Beheersinstrumenten Waterkeringen	1.183	1.493	1.683	1.029	1.063	1.097	1.132	1.166
604 Aanleg en onderhoud	9.000	10.514	10.610	11.411	11.999	12.635	13.794	14.914
605 Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	120	171	171	130	136	142	148	154
800 Dekkingsmiddelen en saldo	0	20	20	20	20	20	20	20
Totaal lasten	11.778	13.929	14.215	13.664	14.334	15.050	16.292	17.493
Baten:								
601 Eigen plannen	-46	0	0	0	0	0	0	0
602 Plannen van derden	-30	0	0	0	0	0	0	0
604 Aanleg en onderhoud waterkeringen	-537	-482	-482	-498	-498	-498	-498	-498
605 Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	-7	0	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	-620	-482	-482	-498	-498	-498	-498	-498
Inzet reserves:								
Toevoeging reserves	65	0	169	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	-80	0	-1.408	-550	-550	-240	0	0
Totaal reserves	-15	0	-1.239	-550	-550	-240	0	0
Netto kosten programma Waterkeringen	11.143	13.447	12.494	12.616	13.286	14.312	15.794	16.995

Overige ontwikkelingen

Europese (invloed vanuit Europa neemt naar verwachting toe) en landelijke ontwikkelingen (o.a. middellange- en lange termijn financiering HWBP) op het gebied van klimaatverandering & waterveiligheid kunnen invloed hebben op de toekomstig benodigde budgetten voor o.a. de solidariteitsbijdrage HWBP.

Programma Watersystemen

Doelstelling van programma Watersystemen

Het waterschap speelt een grote en verantwoordelijke rol in het beheer en onderhoud van het watersysteem in de provincie. Hierbij hanteren we het principe dat er bij extreme neerslag geen verwijtbare schade is door overstroming vanuit de sloot. De inundatienormen en peilbesluiten zijn omgezet in praktische maatregelen in een meerjarenplanning. Daarnaast voeren we onderhoud uit om de bergings- en afvoercapaciteit van het watersysteem te waarborgen, met een bijzondere focus op het maaiseizoen dat doorgaans rond 15 augustus begint. Het meest zichtbare onderhoud zoals baggeren en onderhoud aan de waterlopen vindt vooral in de tweede helft van het jaar plaats. Tegelijk ligt er vanuit de Kader Richtlijn Water (KRW) een grote opgave. Naast het realiseren van de afgesproken maatregelen voor eind 2027 zal de voorbereiding voor de periode daarna ook starten. Hier zal aandacht zijn voor de maatregelen die nog nodig zijn om alsnog een goede toestand te bereiken.

Voldoende water, passende peilen

We zetten in op uitvoering van de bestaande PWO maatregelen en evalueren tegelijkertijd de huidige peilbesluiten, zodat we door de hele provincie een goed peilbeheer kunnen voeren. Cruciaal hierin is goed onderhoud van onze stuwen en gemalen en afspraken over de betrouwbaarheid en beschikbaarheid hiervan. Het blijven functioneren van onze nieuwe en bestaande assets is onderdeel van het dagelijkse werk, waarvoor de onderhoudsplanning meer toekomstgericht wordt opgebouwd.

Een andere belangrijke opgave is het duurzaam beheer van de schaarse zoetwatervoorraden, vooral in Zeeland waar zout water en droogte de beschikbaarheid van zoet water onder druk zetten. Door middel van onderzoek, maar ook door realisatie van pilots in het gebied wordt gewerkt aan het vergroten van de zoetwaterbeschikbaarheid. Hierin is samenwerking met de provincie nodig en samen met andere waterschappen maken we onderdeel uit van de Zuid Westelijke Delta (ZWD).

Gezond Water

In 2025 werken we aan de afgesproken KRW-maatregelen. Dit zijn het aanleggen van natuurvriendelijke oevers (NVO's) en vispassages. Tegelijkertijd wordt de kennis over dit onderwerp vergroot onder andere door het monitoren. We dragen bij aan de totstandkoming van het nieuwe Stroomgebiedsbeheerplan (SGBP4).

Het terugdringen van emissies is van groot belang voor de verbetering van de waterkwaliteit. Hier is de mogelijkheid om dit voor onze eigen assets te regelen, zoals bij onze zuiveringen, die opgenomen staan in programmering. Andere benodigde maatregelen stimuleren we zowel via het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) als via het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW). Hier doen we voor uitvoering een nadrukkelijk beroep op onze partners.

Toelichting:

De netto kosten voor programma watersystemen laten een stijging zien van € 3.257.000,- ten opzichte van de primaire begroting 2024. Verschilt bestaat uit € 2.821.000,- hogere lasten, € 14.000,- lagere baten en per saldo een hogere toevoeging aan de reserve van € 422.000,-.

Toelichting lasten:

Deze stijging bestaat uit hogere externe kosten van € 1.826.000,-, waarvan € 538.000,- inflatie (2,8%), hogere personeelslasten € 567.000,- en hogere kapitaallasten € 429.000,-. De bemensing binnen deze afdeling is in 2024 meer op orde gekomen, medewerkers

worden ingewerkt en ingezet voor de opgave waar de afdeling voor staat. De afdeling is nog niet op het noodzakelijke formatieniveau, in 2025 wordt dit op niveau gebracht. Voor begrotingsjaar 2025 is het aantal formatieplaatsen nagenoeg gelijk gebleven, waarbij wel een verschuiving van 1 fte naar programma Bestuur en Organisatie heeft plaatsgevonden voor waterschapsbrede thema's en 0,3 fte naar programma Afvalwaterketen. In de formatie is 1 extra fte opgenomen voor waterkwantiteit gerelateerde zaken, waaronder de inzet in de Zuid Westelijke Delta (ZWD) en de projecten die in lijn met de ambitie uit het bestuursprogramma hieruit voor onze organisatie voortkomen. De kostenstijging wordt voornamelijk veroorzaakt door de CAO stijging van 4,4% en de bijstelling van het inhuurbudget met € 120.000,- op basis van historie, voor het onderhoud van de waterlopen. De kapitaallasten stijgen ten gevolge van het activeren van afgeronde projecten met € 609.000,-. Deze hogere lasten worden deels gecompenseerd door de lagere rentelasten ad € 180.000,- ten gevolge een lagere omslagrente. De externe kosten worden hieronder per beleidsproduct nader toegelicht.

601 Eigen plannen

Het exploitatie budget voor zaken op het gebied van water is opgebouwd in verschillende delen: De aanpassingen ten aanzien van de wateropgaven, bijvoorbeeld de stresstest en de vragen rondom klimaatverandering (€ 70.000,-). Voor verbetering van de zoetwaterplannen wordt samengewerkt. Bijdragen zijn toegezegd voor de Zuid Westelijke Delta en de uitvoeringsregisseur zoetwater. Daarnaast wordt onderzoek gedaan in eigen projecten bijvoorbeeld ter bescherming van de grondwatervoorraad en/of door initiatieven van derden, zoals het hergebruik van effluent (€ 204.000,-). Voor eerder voorziene bijdragen voor bijvoorbeeld de "uitrol proeftuin Zoetwater", is gebruik gemaakt van een subsidieregeling van de provincie Zeeland. Middelen voor stedelijke wateropgaven (SWO's) zijn van de investeringen naar de exploitatie geschoven. Hiermee is het mogelijk om bij de projecten in gemeenten het waterschapsdeel uit te betalen, waarbij de uitvoering veelal door gemeenten wordt opgepakt (€ 150.000,-). Voor actuele onderwerpen is € 50.000,- beschikbaar.

602 Plannen van derden

In de externe kosten is een jaarlijkse bijdrage voor het Leader gebiedsfonds opgenomen. Deze bijdrage wordt gedekt vanuit de betreffende bestemmingsreserve

607 Aanleg, verbeteren en onderhoud watersystemen

De taken van beheer en onderhoud worden zichtbaar in het maaien, baggeren en het bijbehorende oeverherstel. Dit zijn de jaarlijks terugkerende werkzaamheden die vooral in de tweede helft van het jaar worden uitgevoerd, de planning en de communicatie van deze werkzaamheden start 2 jaar voor daadwerkelijke uitvoering. Het onderhoud aan de Natuurvriendelijke Oevers is praktisch opgepakt en wordt in 2025 verder uitgevoerd; de koppeling met de baggercyclus wordt hierin losgelaten.

In het nieuwe maaibestek wordt vanaf 2025 het gebruik van milieuvriendelijke brandstof gestimuleerd, waardoor een CO2 reductie wordt gerealiseerd.

Voor wat betreft de muskusrattenbestrijding volgt het waterschap de landelijke strategie om muskusratten terug te dringen tot aan de landsgrenzen (2034), dit om de staat van watersystemen en waterkeringen niet in gevaar te brengen. De hiervoor benodigde inzet van personele capaciteit en middelen worden gedekt vanuit de bestemmingsreserve. Naast gebruik van het regulier vangmateriaal, worden er ook innovatieve methoden gebruikt, zoals het opsporen van muskusratten door het detecteren van DNA wat ze achterlaten in het water.

608 Baggeren waterlopen & saneren bodems

De werkzaamheden voor het baggeren vinden voornamelijk in de tweede helft van het jaar

plaats. De baggercyclus is acht jaar. Gezien het feit dat de baggergebieden elk jaar verschillend zijn qua omvang en aard kunnen de kosten per jaar fluctueren.

609 beheer hoeveelheid water

Ten opzichte van 2024 komen de energiekosten € 461.000,- hoger uit, dit puur vanwege de hogere tarieven.

Voor het onderhoud en in bedrijf kunnen houden van de gemalen worden zoetwaterpompen, droogzetschotten en vacuümsets aangeschaft. Daarnaast is een bedrag voorzien voor het TIA portal (programmeringssoftware). Dit betreffen incidentele kosten (€ 300.000,-). Daarnaast is structureel budget opgenomen voor onder andere het conserveren van krooshekken en voor benodigde systeemtechnische aanpassingen (Centrale Automatisering Waterbeheer of CAW) (€ 55.000,-), waarmee de gemalen optimaal kunnen draaien. Aanvullend op de voorjaarsnota is € 83.000,- aan structurele kosten opgenomen voor o.a. het vervangen van verouderde stuwen, groenonderhoud, de procesvoering voor gemalen en stuwen.

610 Calamiteitenbestrijding watersystemen

Vanaf 2025 is een uniform budget voor calamiteiten opgenomen per werkgebied. Dit heeft geleid tot een bijstelling van het budget.

611 Monitoring watersystemen

Voor de uitvoeringsnotitie grondwater is een bedrag gereserveerd van € 50.000,-. Hiermee wordt invulling gegeven aan grondwatermonitoring.

Daarnaast is een bedrag van € 100.000,- voor KRW kennisontwikkeling opgenomen. Dit budget wordt gedekt vanuit de bestemmingsreserve.

627 Rioleringsplannen en subsidies lozingen

Van 2025 tot 2029 is € 94.000,- per jaar extra beschikbaar voor de bijdrage aan het Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer (ANLb) in Zeeland. Hiermee wordt invulling gegeven aan afspraken met de Unie en Provincie om bij te dragen aan maatregelen die bijdragen aan het realiseren van de KRW-doelen.

Toelichting baten:

De baten liggen nagenoeg op het niveau van 2024.

Toelichting inzet reserves:

Onttrekking reserves € 786.000,- :

de volgende onttrekkingen worden voorzien in 2025 ter dekking van de opgenomen exploitatiekosten:

- KRW kennisontwikkeling € 100.000,-
- Leader bijdrage gebiedsfonds € 25.000,-
- Muskusrattenbestrijding € 270.000,-
- Assetmanagement € 91.000,-
- Incidentele kosten vanuit de voorjaarsnota € 300.000,-:
Voor het onderhoud en in bedrijf kunnen houden van de gemalen worden zoetwaterpompen, droogzetschotten en vacuümsets aangeschaft, daarnaast is een bedrag voorzien voor het TIA portal.

Toevoeging bestemmingsreserve € 700.000,-:

- Vanaf 2025 zijn de nieuwe verantwoordingsvoorschriften voor de waterschappen van toepassing. Onderhoudsmatige werkzaamheden kunnen niet meer worden geactiveerd. Hierdoor vindt er een overheveling van baggerwerkzaamheden plaats van de investeringen naar de exploitatie. Dit betreft de baggerwerkzaamheden grote wateren. Er geldt hiervoor een overgangsregeling van 5 jaar (2025-2029). Op basis van het programmeren en prioriteren van baggerprojecten wordt uitgegaan van een gemiddelde besteding van € 3.500.000,- op jaarbasis. Dit betekent een overheveling van € 700.000,- per jaar vanaf 2025. De baggerprojecten kunnen sterk uiteen lopen, waardoor dit een ongewenst effect heeft op het exploitatiebudget en zodoende ook op de lastendruk. Deze fluctuaties kunnen worden opgevangen middels het vormen van een voorziening of een bestemmingsreserve. Doordat het waterschap bij baggerprojecten mede afhankelijk is van het weer, de medeoverheden en de beschikbaarheid van baggerdepots kan in de praktijk de meerjarenplanning en realisatie uit elkaar lopen, wat niet wenselijk is bij een voorziening. Er wordt daarom een bestemmingsreserve 'baggeren grote wateren' gevormd, waarmee de fluctuaties in de jaren 2028, 2030 en 2031 worden opgevangen en hiermee een kostenegalisatie op dit onderdeel wordt gerealiseerd. Dit sluit aan bij het beleid uit de nota 'weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen' waarin is opgenomen dat voor bestemmingsreserves een looptijd van 5 jaar van toepassing is met een optie tot verlenging van maximaal 5 jaar (beleidslijn 3). De reserve voor baggerprojecten wordt gevormd voor een looptijd 7 jaar (2025 t/m 2031). Hieronder is het meerjarig beheerplan opgenomen voor de baggerprojecten grote wateren. In de jaren 2025 t/m 2029 wordt de reserve gevuld en vanaf 2027 komen de eerste baggerprojecten ten laste van deze bestemmingsreserve.

Beheerplan baggeren grote wateren

x € 1.000,-

Investeringsproject	bagger jaar	kosten netto totaal	Prognose netto besteding 2025	Prognose netto besteding 2026	Prognose netto besteding 2027	Prognose netto besteding 2028	Prognose netto besteding 2029	Prognose netto besteding 2030	Prognose netto besteding 2031	Prognose netto besteding 2032
Baggeren Middelburgse vesten + Veerse en Vlissingse watergang	2028	3.130			1.252	1.878				
Baggeren grote waterleiding Goes	2028	220			88	132				
Baggeren Vlissingen	2029	1.058				423	635			
Baggeren Vesten Hulst	2029	3.400				1.360	2.040			
Baggeren Stroopuit en Blontrok Oostburg	2029	2.561					1.024	1.537		
Baggeren Krabbekreek Sluis	2030	309						124	185	
Baggeren Baarzandsche en Nieuwlandse kreek Breskens	2030	3.302						985	1.813	504
Baggeren Nieuwkerksche kreek Groede	2031	3.699						1.480	2.219	
Baggeren Plaskreek Hoofdplaat	2031	560							224	336
TOTAAL NETTO IN EXPLOITATIE			0	0	1.340	3.793	3.699	4.125	4.442	840

MJR 2025-2028 voorzien budget in exploitatie			700	1.400	2.100	2.800	3.500	3.500	3.500	
toevoegen (+)/onttrekken (-) aan bestemmingsreserve			700	1.400	760	-993	-199	-625	-942	
Bestemmingsreserve Baggeren grote wateren per 31-12			700	2.100	2.860	1.867	1.668	1.043	101	

Overzicht prestaties programma Watersystemen

Voldoende Water

- 95% van de geplande en begrote onderhoudswerkzaamheden van maaien en baggeren in het watersysteem zijn jaarlijks uitgevoerd.
- De vangstinspanning loopt gelijk op met de landelijke afspraken voor de muskusrattenbestrijding, zowel in het midden van Zeeland als in de grensregio.

Schoon water

- In 2027 hebben we 38,2 kilometer natuurvriendelijke oevers aangelegd, waarmee voor 100% aan de KRW-opgave op dit punt is voldaan.
- In 2027 hebben we zes vispassages aangelegd waarmee 60% van ons beheergebied bereikbaar is voor vis, waarmee voor 100% aan de KRW-opgave op dit punt is voldaan.

Exploitatie

Bedragen x €
1.000

Beleidsproducten	Realisatie	Begroting			meerjaren-raming			
	2023	2024 primair	2024 incl. begr. wijzigingen	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten:								
601 Eigen plannen	1.749	2.647	2.647	2.533	2.820	2.911	2.995	3.099
602 Plannen van derden	408	469	494	529	582	605	599	622
606 Beheersinstrumenten Watersystemen	118	63	63	80	82	84	86	88
607 Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	15.282	16.170	16.403	16.926	17.511	18.232	18.593	19.180
608 Baggeren waterlopen&saneren bodems	5.313	6.232	6.251	6.506	6.882	8.618	11.485	11.729
609 Beheer hoeveelheid water	8.933	9.347	9.529	11.072	11.394	12.104	12.617	13.029
610 Calamiteitenbestrijding watersystemen	62	201	201	63	65	70	69	71
611 Monitoring watersystemen	1.413	1.843	1.894	1.968	1.931	1.941	2.003	2.065
627 Rioleringsplannen en subsidies lozingen	383	677	709	793	823	851	876	905
800 Dekkingsmiddelen en saldo	0	20	20	20	20	20	20	20
Totaal lasten	33.661	37.669	38.211	40.490	42.110	45.436	49.343	50.808
Baten:								
601 Eigen plannen	-16	0	0	0	0	0	0	0
602 Plannen van derden	-50	0	0	0	0	0	0	0
607 Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	-96	-99	-99	-99	-99	-99	-99	-99
608 Baggeren waterlopen&saneren bodems	-26	-55	-55	-41	-41	-41	-41	-41
609 Beheer hoeveelheid water	-11	0	0	0	0	0	0	0
610 Calamiteitenbestrijding watersystemen	-1	0	0	0	0	0	0	0
611 Monitoring watersystemen	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
Totaal baten	-203	-157	-157	-143	-143	-143	-143	-143
Inzet reserves:								
Toevoeging reserves	240	0	0	700	1.400	760	0	0
Onttrekking reserves	-783	-508	-1.050	-786	-487	-307	-1.087	-293
Totaal reserves	-543	-508	-1.050	-86	913	453	-1.087	-293
Netto kosten programma Watersystemen	32.915	37.004	37.004	40.261	42.880	45.746	48.113	50.372

Overige ontwikkelingen

Programma Wegen

Doelstelling van programma Wegen

Met bijna 4.000 kilometer aan plattelandswegen en fietspaden is het waterschap een van de grootste wegbeheerders in Zeeland. Zoals in het waterschapsbeheerprogramma (WBP) en het Bestuursakkoord staat omschreven is het uitgangspunt dat de wegentaak voor het waterschap behouden moet blijven. De verkeersveiligheid van de weggebruikers alsmede de bereikbaarheid en een vlotte doorstroming op onze wegen zijn daarbij van groot belang. De wegen en fietspaden van het waterschap liggen in het buitengebied en ontsluiten bedrijven, woningen en andere percelen. Tussen de woonkernen liggen wegen en fietspaden die opvolgend weer ontsluiting bieden naar de hoofdwegen. Onder onze wegen en fietspaden liggen bruggen en duikers (kunstwerken) en naast onze wegen en fietspaden hebben we beplanting, verkeersborden en openbare verlichting staan.

De afdeling wegen is verantwoordelijk voor het beheren en onderhouden van onze wegen, de fietspaden, kunstwerken, lichtmasten en ons groen areaal; de assets van de afdeling wegen. De focus ligt hierbij op de instandhouding van dit gehele areaal. Door de inzet van assetmanagement werken we toe naar een aanpak waarbij we prioriteren op basis van risico's. Hierbij is de balans tussen de afgesproken prestaties uit het waterschapsbeheerprogramma en het bestuursakkoord, de risico's en financiële kaders essentieel om te streven naar een realistisch, haalbaar en betaalbaar beheer van ons wegennet.

Door omgevingsfactoren zoals vestiging van bedrijven en recreatievoorzieningen, aanscherping van richtlijnen, klimaatveranderingen (hitte- en droogte), de toename van verkeersbelastingen en prijsstijgingen blijft ons werkveld constant in beweging. Afgelopen jaar hebben we laten onderzoeken in hoeverre onze wegen voldoen aan de richtlijnen voor een veilige inrichting van onze wegen. Om komende jaren bij het onderhoud en de herinrichting van onze wegen de juiste keuzes te maken is er behoefte aan een duidelijk toekomstbeeld voor het Zeeuwse wegennet.

Bij het beheren en onderhouden van onze wegbeplanting houden we rekening met de belangen van de flora en fauna en houden we ons aan de geldende wet- en regelgeving op dit gebied. De nadruk ligt hierbij op onze zorgplicht en een gelijkblijvend totaal oppervlak aan beplanting waarbij we aandacht hebben voor duurzaamheid en landschappelijke inpassingen. Ons waterschap houdt gewijzigde omstandigheden omtrent de veiligheid en betaalbaarheid voor onze burgers in de gaten en past zich waar mogelijk aan. Tegelijkertijd zijn de kostenstijgingen niet onopgemerkt gebleven. Bij de instandhouding van het gehele areaal streven we daarom naar een eerlijke verdeling van de kosten met andere belanghebbenden.

Gezamenlijk dragen we daarmee zorg voor het behoud van een goed en veilig weggklimaat.

Toelichting:

De netto kosten voor programma wegen laten een stijging zien van € 734.000,- ten opzichte van de primaire begroting 2024. Verschil bestaat uit € 2.866.000,- hogere lasten, € 1.070.000,- hogere baten en per saldo een hogere onttrekking uit de reserve van € 1.062.000,- ter dekking van de hogere kosten.

Toelichting lasten:

Deze kostenstijging bestaat uit hogere externe kosten van € 2.696.000,-, waarvan 1.254.000,- voor de Impuls verkeersveiligheid en € 518.000,- inflatie (2,8%), Daarnaast zijn de personeelslasten € 345.000,- hoger wat voornamelijk wordt veroorzaakt door de CAO

stijging van 4,4% en uitbreiding van de formatie met een maintenance engineer. De kapitaallasten zijn in 2025 circa € 175.000,- lager begroot dan in 2024. De externe kosten worden hieronder per beleidsproduct nader toegelicht.

601 Eigen plannen

Inrichting wegen conform CROW:

We hebben laten onderzoeken in hoeverre onze wegen voldoen aan de richtlijnen voor een veilige inrichting van onze wegen conform het CROW. Conclusie is dat veel wegen niet voldoen, waarbij onze 60 km-wegen gemiddeld een voldoende scoren, maar onze 80 km-wegen niet. Er ligt dus een belangrijke opdracht om de inrichting van onze wegen op orde te brengen. Maatregelen voor herinrichting worden risicogestuurd geprioriteerd en waar mogelijk gecombineerd met onderhoudswerkzaamheden.

Om bij het onderhoud en de herinrichting van onze wegen de juiste keuzes te kunnen maken is behoefte aan een duidelijk toekomstbeeld voor het hele Zeeuwse wegennet. Herziening van de categorisering van wegen zou kunnen leiden tot overdracht van wegen tussen Provincie en waterschap. Een dergelijke overdracht zou toekomstig kunnen leiden tot een structurele afname of toename van kosten voor beheer en onderhoud van wegen.

602 Plannen van derden

Infrastructuur voor fietsers:

Het Zeeuws Toekomstbeeld Fiets wordt door steeds meer gemeenten hoog op de prioriteitenlijst gezet. Vanuit het waterschap dragen we bij aan de verkeersveiligheid door te investeren in fietsroutes: Fietsroutes lopen nu eenmaal vaak over of langs waterschapswegen. Het budget voor plannen derden is in 2024 al iets opgehoogd om toekomstig blijvend aan te kunnen sluiten bij deze ontwikkelingen. Bovendien is er ruimte binnen de Impuls Verkeersveiligheid om extra kosten voor verkeersveiligheidsmaatregelen op te vangen.

Kwaliteitsnetwerk Landbouwverkeer:

Vanuit het Kwaliteitsnetwerk Landbouwverkeer Zeeland (KLZ) zijn 32 prioritaire knelpunten benoemd waar met name landbouwverkeer en fietsverkeer elkaar tegenkomen of waar landbouwverkeer door de bebouwde kom rijdt. Het waterschap heeft een rol bij 9 prioritaire knelpunten. Daarnaast is het waterschap betrokken bij 18 niet-prioritaire knelpunten. Het waterschap neemt de prioritaire en overige knelpunten mee in het opstellen van een prioriteitenlijst voor onze MIP na 2027. De prioriteitenlijst zal, naast knelpunten uit het KLZ, gevuld worden met projecten ten behoeve van het oplossen van de meest verkeersonveilige knelpunten, projecten uit Gebiedsgerichte aanpakken (GGA's), projecten uit het Zeeuws Toekomstbeeld Fiets (ZTF), projecten vanuit het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV) en herzieningen voortkomend uit een mogelijke hercategorisering van onze wegen.

616 Beheersinstrumenten wegen

Binnen de afdeling Wegen heeft het verder ontwikkelen van assetmanagement veel aandacht. Om volgens de principes van assetmanagement te kunnen werken is het noodzakelijk dat de data van onze assets op orde is. Er wordt op dit moment prioriteit gegeven aan de data van bruggen omdat hiervan veel data ontbreekt en er bovendien sprake is van ernstige risico's, zowel verkeersveiligheidsrisico's als financiële risico's. Maar ook de data van verhardingen en beplantingen is kwalitatief nog onvoldoende. Er wordt daarom geïnvesteerd in betere software en in het betrouwbaar maken van de opgeslagen data. Deze werkzaamheden worden zoveel mogelijk uitgevoerd binnen de afdeling, in

samenwerking met collega's van Informatisering en Gegevensbeheer, maar soms is inhuur van externe deskundigheid noodzakelijk.

617 Aanleg en onderhoud wegen

Onderhoud aan onze wegen:

Het onderhoud aan wegverhardingen is en blijft met afstand de grootste kostenpost binnen de afdeling Wegen. De kosten voor het onderhoud nemen structureel toe door met name klimaatverandering (hitte- en droogteschade), toename van de verkeersbelasting en prijsstijgingen. Door de toename van het verkeer (meer, groter en zwaarder) worden ook de wegbermen steeds zwaarder belast wat tot extra schade en herstelkosten leidt. Het budget voor onderhoud van wegverhardingen is bovenop de indexering met € 905.000,- gestegen waarvan € 500.000,- uit de voorjaarsnota voor groot onderhoud zoals het vernieuwen van dek- en slijtlagen en € 390.000,- voor klein onderhoud zoals asfaltreparaties.

Kunstwerken (bruggen en duikers onder de wegen):

Waterschap Scheldestromen beheert diverse kunstwerken, waaronder 99 bruggen en bijna 5000 duikers. In 2024 zijn we gestart met de inspectie van onze bruggen. Deze inspecties lopen door in 2025 en waar nodig laten we nader onderzoek uitvoeren. Het budget hiervoor is naast de verhoging uit indexering met € 34.000,- extra verhoogd naar € 366.000,-. De kosten voor het herstellen van onderhoud die uit deze inspecties en nadere onderzoeken volgen zullen opvolgend (geprioriteerd) in beeld worden gebracht. De verwachting is dat hier in 2026 meer over bekend zal zijn. Op basis van de inspecties en nadere onderzoeken zullen de kosten voor het herstellen van de duikers opvolgend in beeld worden gebracht.

Zorgplicht bomen:

Boomeigenaren hebben op basis van het Burgerlijk Wetboek (art 6:162) een wettelijke zorgplicht voor hun bomen. Bij het beheren en onderhouden van wegbeplantingen is de zorgplicht ons uitgangspunt. Dit betekent dat we meer aandacht besteden aan een boom naarmate hij meer risico veroorzaakt vanwege zijn eigenschappen of standplaats. De implementatie van nieuwe werkwijze zal toekomstig als basis dienen voor integraal en uniform beleid. Door de aangepaste werkwijze voldoet het waterschap aan haar zorgplicht en gaan we optimaal om met onze middelen.

Impuls verkeersveiligheid:

In 2024 is door het bestuur een extra budget van € 4,5 miljoen beschikbaar gesteld in de vorm van een bestemmingsreserve om de verkeersveiligheid een impuls te geven gedurende de bestuursperiode 2024-2027. In 2025 wordt vanuit deze bestemmingsreserve € 1.254.000 toegevoegd aan de budgetten van het programma wegen voor onder andere de volgende werkzaamheden:

- onderhoud aan de Ringdijk Noord bij Cadzand en onderhoud + verbreding van het fietspad aan de Langeweg bij Hoek € 300.000,- ;
- aanbrengen van circa 17 kilometer aan doorgroeistenen in wegbermen € 729.000,-;
- extra verkeersveiligheidsmaatregelen € 100.000,-;
- inhuur voor onderzoek € 125.000,-.

618 Wegenverkeersregeling & verkeersveiligheid

Verkeerstellingen/Wegmeubilair/Markeringen/Openbare verlichting:

Er staan veel lichtmasten langs waterschapswegen die in beheer zijn bij de gemeenten. Afgesproken is dat het waterschap alle lichtmasten die een functie hebben voor waterschapswegen zal overnemen in eigendom, beheer en onderhoud. De betreffende lichtmasten binnen de gemeente Veere en Terneuzen zijn in 2024 al in eigendom en beheer en onderhoud overgenomen door het waterschap. In 2025 zullen ook afspraken gemaakt worden met de andere gemeenten. Bij het overnemen van de lichtmasten ontvangt het waterschap van de gemeente een gewenningsbijdrage voor het beheer en onderhoud. Deze bijdrage zal in een bestemmingsreserve worden geplaatst om de toekomstige kosten voor een deel op te vangen.

Gladheidsbestrijding:

De bijdrage van het waterschap aan de samenwerking gladheidsbestrijding Zeeland bestaat voor een deel uit vaste kosten en voor een deel uit variabele kosten. De variabele kosten zijn voor het uitvoeren van acties om gladheid te voorkomen of te bestrijden en zijn volledig afhankelijk van de weersomstandigheden. Uit de afrekening van het winterseizoen 2023/2024 is gebleken dat er minder acties zijn uitgevoerd dan gemiddeld wat heeft geleid tot lagere kosten. Daar is echter niks uit af te leiden met betrekking tot de komende winters. Zolang de vaste kosten niet wijzigen is er geen reden om de begroting voor gladheidsbestrijding aan te passen en kan worden volstaan met indexering. Er is bij deze post altijd een risico op overschrijding van kosten.

Calamiteitenbestrijding:

Incidenten/calamiteiten worden via een (raam)overeenkomst afgehandeld door een aannemer. Deze overeenkomst is, samen met de provincie Zeeland, opnieuw (meerjarig) aanbesteed. De lasten en baten binnen dit onderdeel van de exploitatie zijn afhankelijk van het aantal af te handelen incidenten.

Toelichting baten:

Net als voorgaande jaren bestaan onze opbrengsten voor het grootste deel uit de bijdragen van gemeenten in het kader van de Wet Herverdeling Wegenbeheer. Deze opbrengst is door een indexering van 7,2% in 2024 (begroot was 4,4%) en een voorlopige indexering van 2,8% voor 2025 gestegen met € 1.070.000,-. Op basis van de septembercirculaire 2025 zal de definitieve indexering voor 2025 van het wegenfonds worden vastgesteld. Deze bijdragen van de gemeenten worden volledig ingezet voor de wegentaak.

Toelichting inzet reserves::

Onttrekking reserves € 1.334.000,-:

de volgende onttrekkingen worden voorzien in 2025 ter dekking van de opgenomen exploitatiekosten:

- impuls verkeersveiligheid € 1.254.000,-
- waterschapsbeheerprogramma assetmanagement € 80.000,-

Overzicht prestaties programma Wegen

De lengte van de wegbeplantingen langs onze wegen blijft minimaal gelijk aan 2023

Eenzijds dragen we vanuit de prestatie bij aan de omgevingskwaliteit. Anderzijds dragen we vanuit deze prestatie (naast een goed maaibeleid, een goed wegklimaat en een goede bereikbaarheid van onze wegen) bij aan onze kerntaak omtrent de verkeersveiligheid.

Zoals in het Waterschaps Beheer Programma (WBP) staat omschreven blijft het totale oppervlak aan beplanting langs onze wegen ten minste gelijk aan voorgaande jaren (WBP, blz. 103). De prestatie meet of de lengte van de wegbeplanting langs onze wegen minimaal gelijk blijft aan 2023.

De inrichting van het hoofdwegennet komt overeen met de CROW richtlijnen en heeft een gemiddeld rapportcijfer van 6

Vanuit de prestatie dragen we strategisch bij aan:

(1) Verkeersveilige wegen (WBP, blz. 98). De kans op letsel of schade bij weggebruikers is daarbij minimaal door de belangrijkste risico's in het verkeerssysteem pro actief op te pakken. Daarnaast dragen we hierin bij door te investeren in veilige fietsroutes.

(2) Bereikbare wegen (WBP, blz. 101). Hieromtrent dragen we vanuit deze prestatie bij aan het feit dat gebruikers binnen acceptabele tijd op hun plaats van bestemming kunnen komen. De prestatie meet in hoeverre de inrichting van het hoofdwegennet overeenkomt met de CROW richtlijnen.

Exploitatie

Bedragen x €
1.000

Beleidsproducten	Realisatie	Begroting			meerjarenraming			
	2023	2024 primair	2024 incl. begr. wijzigingen	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten:								
601 Eigen plannen	312	409	409	402	417	432	447	462
602 Plannen van derden	223	295	295	295	307	319	331	343
616 Beheers-instrumenten wegen	303	321	321	350	364	378	392	406
617 Aanleg en onderhoud wegen	26.322	20.928	23.239	23.653	23.909	24.635	24.824	25.558
618 Wegen-verkeersreg & verkeersveiligh.	3.937	4.086	4.186	4.205	4.334	4.464	4.494	4.620
800 Dekkingsmiddelen en saldo	0	20	20	20	20	20	20	20
Totaal lasten	31.097	26.059	28.470	28.925	29.351	30.248	30.508	31.409
Baten:								
602 Plannen van derden	-9	0	0	0	0	0	0	0
617 Aanleg en onderhoud wegen	-18.611	-19.309	-19.309	-20.379	-20.867	-21.346	-21.836	-22.337
618 Wegen-verkeersreg & verkeersveiligh.	-154	-40	-40	-40	-40	-40	-40	-40
Totaal baten	-18.774	-19.349	-19.349	-20.419	-20.907	-21.386	-21.876	-22.377
Inzet reserves:								
Toevoeging reserves	150	0	4.500	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	-5.156	-272	-6.618	-1.334	-800	-727	0	0
Totaal reserves	-5.006	-272	-2.118	-1.334	-800	-727	0	0
Netto kosten programma Wegen	7.317	6.438	7.003	7.172	7.644	8.135	8.632	9.032

Overige ontwikkelingen

Risicogestuurd en efficiënt beheer en onderhoud:

De afdeling Wegen is verantwoordelijk voor het beheren en onderhouden van onze wegen, onze kunstwerken, onze lichtmasten en ons groen areaal: de assets van de afdeling Wegen. Hierbij is de balans tussen de afgesproken prestaties uit het waterschapsbeheerprogramma en het bestuursakkoord, de risico's en financiële kaders essentieel. Om de beschikbare mensen en middelen maximaal te benutten investeren we in een werkwijze waarbij de prioritering van ons onderhoud wordt bepaald aan de hand van risico's en waarbij de hele levenscyclus van onze assets integraal worden beoordeeld. De assetmanagementadviseur vervult in deze afwegingsystematiek reeds een belangrijke rol. Naast deze assetmanagementadviseur is er aanvullend echter behoefte aan een maintenance engineer om het omschreven beleid optimaal te vertalen naar concrete onderhoudsconcepten en instandhoudingsplannen, de werkwijze regelmatig te evalueren en waar nodig te optimaliseren. Om de hierboven beschreven doelstelling in 2025 door te kunnen ontwikkelen is in de begroting een uitbreiding van de personeelsformatie opgenomen met een maintenance engineer zoals ook in de voorjaarsnota reeds beschreven.

Compensatie beplanting:

Door diverse ontwikkelingen zoals de noodzakelijke ruimte voor kabels en leidingen (glasvezel en netcongestie) wordt het steeds moeilijker om wegbeplanting te handhaven of terug te planten na rooien van versleten beplanting. Daarnaast is de noodzaak voor een obstakelvrije zone vanuit verkeersveiligheid soms een beperkende factor bij het terug planten. De provincie vraagt van ons d.m.v. de Bosvisie om ons areaal aan beplanting uit te breiden.

Kabels en leidingen in bermen:

Een snelle ontwikkeling in de praktijk, is het aanbrengen van kabels en leidingen in de bermen van ons areaal door aannemers voor bijvoorbeeld aanleg van glasvezelnetwerken. Dit levert extra werkzaamheden op bij het opstellen van onze eigen onderhoudsbestekken, het toezicht houden op de werkzaamheden en het herstel van schades als gevolg van de werkzaamheden.

Programma Afvalwaterketen

Doelstelling programma Afvalwaterketen

Met het transporteren en zuiveren van afvalwater dragen we bij aan een veilige en gezonde leefomgeving. We voldoen hiermee aan de zorgplicht voor het zuiveren van stedelijk afvalwater. Het waterschap werkt hiervoor nauw samen met gemeenten die verantwoordelijk zijn voor het inzamelen van huishoudelijk afvalwater en stedelijk waterbeheer.

Transporteren van afvalwater

Onder verantwoordelijkheid van de gemeenten wordt stedelijk afvalwater in gemeentelijke rioleringen ingezameld en afgevoerd naar een overnamepunt. Vanaf de overnamepunten transporteren wij met transportleidingen en rioolgemalen het afvalwater naar een van onze rioolwaterzuiveringen. Met de gemeenten hebben we afspraken gemaakt over hoeveel water ons systeem kan transporteren. Deze afspraken hebben we vastgelegd in een afnameverplichting. Jaarlijks wordt ca. 52 miljoen kubieke meter afvalwater aangevoerd op de rwzi's.

Naast het op orde hebben en houden van de capaciteit van ons systeem, is het ook belangrijk dat het systeem goed functioneert. Ons beheer en onderhoud is er op gericht dat zich geen situaties voordoen waarbij we ongezuiverd afvalwater moeten lozen door het falen van ons systeem. Incidenten waarbij toch ongezuiverd afvalwater wordt geloosd worden geregistreerd en geanalyseerd. Op basis van de storingsanalyse worden indien mogelijk verbeteringslagen gemaakt.

Zuiveren van afvalwater

Het stedelijk afvalwater zuiveren we in onze 15 rioolwaterzuiveringen en vervolgens lozen we dit op het oppervlaktewater. Het aangevoerde afvalwater heeft een vuilvracht van gemiddeld 480.000 v.e per dag. Daar kan het een invloed hebben op onze doelen voor een goede waterkwaliteit (zie programma Watersystemen). We anticiperen op nieuwe ontwikkelingen en wetgeving. In deze bestuursperiode is er een opgave bij enkele zuiveringen voor de Kaderrichtlijn Water. Daarom wordt op een viertal op binnenwater lozende rwzi's vergaande stikstofverwijdering gerealiseerd. De vernieuwde Richtlijn Stedelijk Afvalwater wordt waarschijnlijk in 2024 vastgesteld. In 2025 start naar verwachting de vertaling naar Nederlandse wetgeving. We volgen de ontwikkeling en brengen in beeld hoe we deze opgave duurzaam en kostenefficiënt kunnen oppakken. Ter voorbereiding nemen we deel aan landelijke onderzoeken naar technieken voor het verwijderen van medicijnresten.

Voor elke rioolwaterzuivering zijn in een vergunning lozingseisen vastgelegd. Dit betreft individuele eisen per rioolwaterzuivering en eisen voor de verwijdering van fosfaat en stikstof voor het hele waterschap. Wij streven ernaar om volledig aan de lozingseisen te blijven voldoen. Om dat te realiseren besteden we onder andere veel aandacht aan het risico gestuurd beheren en onderhouden van onze installaties (assetmanagement).

Verwerken van reststromen

Na het zuiveren van afvalwater blijven enkele reststromen over, zoals zuiveringsslib. Waar doelmatig, benutten we deze reststromen voor het opwekken van energie of het terugwinnen van grondstoffen. We onderzoeken de mogelijkheden om hulpstoffengebruik voor het zuiveringsproces te verminderen en grondstoffen uit het zuiveringsproces terug te winnen (circulariteit). We kijken naar de mogelijkheden om effluent en slib om te zetten in grondstoffen zoals water, bioplastic (PHA2USE) en biogas. Voor de (duurzame) verwerking van het zuiveringsslib werkt het waterschap onder andere samen met Slibverwerking Noord-Brabant (SNB). We bieden ca. 24.500 ton zuiveringsslib ter verwerking aan SNB. Deze deelneming zetten we voort. Een gedeelte van het

zuiveringslib, afkomstig van rwzi Sint Maartensdijk en Tholen, wordt tijdelijk verwerkt op de rwzi Bath. Een samenwerking met waterschap Brabantse Delta.

SAZ+

De rioolgemalen, (pers)leidingen en zuiveringen maken onderdeel uit van de waterketen waarbij ook het gemeentelijk rioolstelsel hoort. Daarom werken we samen met de 13 Zeeuwse gemeenten en Evides Drinkwater in de 'Samenwerking Afvalwaterketen Zeeland' (SAZ+). We werken aan een toekomstbestendige waterhuishouding in het stedelijk gebied en aan het verbeteren van de kwaliteit en efficiëntie van de waterketen. Regenwater moet zoveel mogelijk worden gescheiden van afvalwater om de rioolwaterzuiveringsinstallaties niet extra te belasten.

De komende jaren ligt de focus in de afvalwaterketen bij de instandhouding van de verschillende objecten, zodanig dat ze goed blijven functioneren. Het beheer, onderhoud en renovatie van verschillende projecten is daarop afgestemd.

Toelichting:

De netto lasten voor programma afvalwaterketen laten een stijging zien van € 3.449.000,- ten opzichte van de primaire begroting 2024. Het verschil bestaat uit € 3.854.000,- hogere lasten, € 112.000,- hogere baten en onttrekking aan de reserve van € 388.000,-.

Toelichting lasten:

De begrote kosten (lasten) voor het programma afvalwaterketen komen uit op een stijging van € 3.854.000,- ten op zichte van de primaire begroting 2024 (€ 33.141.000,-). De externe kosten zijn € 1.970.000,- hoger. Vorig jaar is rekening gehouden met een stijging van € 1.280.000,- voor energie en een gasmotor. Er is conform de voorjaarsnota rekening gehouden met stijgingen van diverse kosten (exclusief energie) € 686.000,-, de energiekosten zijn ten opzichte van de begroting 2024 in de voorjaarsnota met € 650.000,- verlaagd. Daarnaast zijn de externe kosten verhoogd met 2,8 % inflatie (€ 428.000,-) en zijn de kosten € 226.000,- hoger door externe ontwikkelingen.

De personeelslasten zijn € 3.024.000,- hoger door het opgestelde formatieplan (€ 850.000,-), begeleiding projecten (€ 1.000.000,-), data op orde (€ 107.000,-) en de loonontwikkeling conform CAO (4,4%). Zie hieronder de toelichting op het formatieplan en de begeleiding van de uitvoer van projecten uit de voorjaarsnota 2024.

Formatieplan: de afdeling Afvalwaterketen is een afdeling die 24 uur per dag gedurende 7 dagen in de week verantwoordelijk is voor het transporteren en zuiveren van afvalwater in het beheergebied van Scheldestromen. Daarnaast wordt het onderhoud aan de technische installaties van de assets van de verschillende afdelingen van het waterschap. Dit wordt al jarenlang met eenzelfde formatie uitgevoerd. Er is sprake van een disbalans tussen formatie en workload. Het aantal assets en daarmee ook het aantal bedrijfsmiddelen is bijvoorbeeld de afgelopen jaren met meer dan de helft toegenomen. De formatie van de afdeling Afvalwaterketen is om diverse redenen niet meegegroeid met de uit alle veranderingen volgende toegenomen taakstelling.

Begeleiding projecten door de afdeling Afvalwaterketen voor de programma's afvalwaterketen en watersystemen: de relatie tussen beheer, onderhoud en projecten is voor alle technische objecten heel groot. De start van projecten vindt plaats vanuit de functionele afdeling, omdat de afdeling weet wat, waar, wanneer, waarom en hoe een rwzi, rioolgemaal en/of bedrijfsmiddel aangepast moet worden. De planvorming wordt jaren vooraf aan het project bepaald op basis van prognose, afspraken, wet- en regelgeving, leeftijd, staat van onderhoud, ontwikkelingen, (energie-)

besparingsmogelijkheden, enz. opgezet.

Op basis hiervan wordt minimaal twee jaar van tevoren een startdocument opgesteld, zodat voor afdeling Projecten duidelijk is wat er binnen een project gerealiseerd moet worden. In elke fase van een project zijn medewerkers van alle Afvalwaterketen-teams betrokken. Deze begeleiding is noodzakelijk, omdat alles wat gerealiseerd gaat worden in overeenstemming moet zijn met de Ontwerp- en Bouwfilosofie. In relatie tot beheer blijven zij verantwoordelijk voor het doordraaien van de installaties en het veiligstellen van installatie-onderdelen. Doordat een aantal jaren geleden het 'normale' quotum aan projecten niet is gerealiseerd en er komende jaren een inhaalslag plaatsvindt komt het 'reguliere' werk onderdruk te staan. De prioriteit wordt nu aan projecten gegeven, omdat de achterstand enkel zou oplopen. Voor de 'reguliere' werkzaamheden wordt inhuur van personeel overwogen gelijk aan de opzet van 2024.

De kapitaallasten zijn in 2025 € 1.140.000,- lager dan begroting 2024 als gevolg van vooral lagere rentelasten door een lagere omslagrente.

Hieronder volgen de belangrijkste ontwikkelingen per beleidsproduct:

601 Eigen plannen

Vanuit de voorjaarsnota:

Met bedrijven en stakeholders worden de mogelijkheden verkend voor de toekomst van de bedrijfseffluentleiding in de Kanaalzone. Doel is een gezamenlijke visie op de verwerking van het bedrijfseffluent in de toekomst en afspraken maken over de verdeling van taken en kosten. Dit om optimale afvoercapaciteit (voor bedrijfseffluent) en afstemming en samenwerking in taakuitvoering met de omgeving te realiseren. Er wordt gebruik gemaakt van de bestaande reserve waarin € 62.000,- beschikbaar is en uitgegeven gaat worden in 2025.

Het waterschap is geen waterleverancier en zal niet overal in staat zijn aan alle verwachtingen te voldoen. Daarmee is het cruciaal om scherp neer te zetten wat de rol van het waterschap is, en wat men van ons mag verwachten. Effluent is een potentiële zoetwaterbron, maar er zijn ook risico's aan het hergebruik voor omgeving en gezondheid. Vaak zullen investeringen nodig zijn voor het opwaarderen van het effluent, of het transporteren naar de gevraagde locatie. Dat maakt dat het komen tot een sluitende businesscase moeilijk zal blijven. Hergebruik van effluent draagt bij aan doelen voor nuttig (her)gebruik (afvalwaterketen) en zoetwaterbeschikbaarheid (watersystemen). Een eerste verkenning is uitgevoerd bij de kop van Schouwen. De kosten voor de tweede verkenning (mogelijk rwzi Walcheren) worden ingeschat op € 50.000,- in 2025.

Voor het nieuw ontworpen stranddorp Waterzande wordt een rioolstelsel aangelegd waar het afvalwater wordt ingezameld. Het ingezamelde afvalwater wordt met een nieuw te bouwen rioolgemaal Waterzande via een nieuw aan te leggen persleiding aangesloten op de rwzi Kloosterzande. Om het afvalwater te kunnen verwerken wordt de rwzi Kloosterzande hiervoor beperkt aangepast. Het rioolgemaal en de persleiding worden aangelegd door de projectontwikkelaar en vervolgens overgedragen aan het waterschap. De overdracht van het rioolgemaal en persleiding vindt enkel plaats indien deze aan de specificaties van het waterschap voldoen. We voeren samen met een adviesbureau controles hiervoor uit. In 2025 zijn € 20.000,- advieskosten voorzien en vanaf 2026 structureel jaarlijks onderhoud van € 12.000,-.

Overig: -

602 Plannen van derden

Vanuit de voorjaarsnota: n.v.t. Door het onderbrengen van alle SAZ+ uitgaven bij plannen van derden vindt een verschuiving plaats naar plannen van derden.

612 Getransporteerd afvalwater

Vanuit de voorjaarsnota is het onderhoudsbudget is verhoogd met € 10.000,- voor het toepassen natte kalibratie i.p.v. droge (indien wettelijk verplicht). Daarnaast een stijging van de personeelslasten door het formatieplan en begeleiding van projecten van € 1.770.000,-.

Overig:

De elektriciteitskosten zijn € 382.000,- hoger dan in de begroting 2024 door een hoger gemiddeld verbruik en op basis inzichten september 2024. (zie ook algemeen onderdeel energie). Daarnaast is er sprake van lagere kapitaallasten van € 137.000,-.

613 Gezuiverd afvalwater

Vanuit de voorjaarsnota: Waterschap Scheldestromen doet mee aan het landelijk versnellingsprogramma lachgasreductie; vanaf 2025 zal voor 4 jaren de lachgasuitstoot op rwzi Walcheren en rwzi Breskens worden gemonitord en worden mogelijke maatregelen getest. Na dit versnellingsprogramma moet duidelijk zijn hoe groot de lachgasemissie is van de zuiveringen en welke reductiemaatregelen er genomen kunnen worden. Dit draagt allemaal bij aan de verplichting van het verkleinen van de CO2-footprint en verwijdering van stikstof. De kosten voor Scheldestromen voor deelname aan dit programma zijn in exploitatiekosten zijn in 2025 € 18.000,- voor bijdrage aan de landelijke programmakosten vanaf 2024.

De Membraan BioReactor(MBR) is een gezamenlijk project van Evides en het waterschap. De MBR is gebouwd om een deel van het aanbod aan afvalwater op de rwzi Terneuzen te zuiveren (ca. 25% van het aanbod) en de productie van permeaat (effluent ontdaan van onopgeloste bestanddelen door middel van membranen) voor de productie van bedrijfswater. De samenwerking met Evides wordt gecontinueerd. Vanaf medio 2025 is er een vernieuwd contract met Evides voor 15 jaar. Hierdoor hoeft de rwzi Terneuzen niet uit te breiden. Voor 2025 betekent dit een verhoging van de exploitatiekosten van € 150.000,- inclusief btw (prijspeil 2023). Voor 2026 en verder betreft het een verhoging van de exploitatie € 300.000,- inclusief BTW (prijspeil 2023).

De afgelopen jaren is een structureel tekort op onderhoud vanaf 2019 verder opgelopen. Voorgesteld wordt om het onderhoudsbudget zuiveringen hiervoor te verhogen met € 355.000,- om de achterstand van afgelopen jaren te vereffenen waardoor het goed functioneren van de vele bedrijfsmiddelen kan worden gegarandeerd.

Daarnaast een stijging van de personeelslasten door het formatieplan en de begeleiding van projecten van € 1.168.000,- .

Overig:

De elektriciteitskosten zijn € 155.000,- hoger dan begroting 2024 door hogere tarieven (op basis inzichten september 2024; zie ook algemeen onderdeel energie). De kosten voor chemicaliën worden € -156.000,- lagere geprognoseerd in 2025 door lagere prijzen dan bij begroting 2024. Hogere kosten door revisie gasmotor in 2025 (€ 98.000,-) en gestegen verzekeringspremies (€ 45.000,-) voor zuiveringen door de nieuwe aanbesteding van het verzekeringspakket.

614 Verwerkt slib

Vanuit de voorjaarsnota:

De afgelopen jaren is een structureel tekort op onderhoud vanaf 2019 verder opgelopen. Voorgesteld wordt om het onderhoudsbudget zuiveringen hiervoor te verhogen met € 70.000,- om de achterstand van afgelopen jaren te vereffenen waardoor het goed functioneren van de vele bedrijfsmiddelen kan worden gegarandeerd.

Door de huidige krapte in de slibeindverwerking en de (onzekere) ontwikkelingen op het

gebied van wet- en regelgeving en export zijn redenen om te kiezen voor handhaven van het volume en de hogere kosten hiervoor te accepteren. Het aanhouden van het benodigde volume aan incidentencapaciteit van circa 20.000 ton zuiverings-slib zal hogere kosten met zich meebrengen. Dit komt neer op circa € 13.000 extra per jaar voor Scheldestromen.

Overig:

Hogere kosten SNB € 361.000,- (uit de conceptbegroting SNB). Voor de begroting 2025 zijn hogere slibaanvoerprognoses afgegeven voor de komende jaren, waarmee de verwachte slibaanvoer op een hoger niveau ligt dan de verwachte verwerkingscapaciteit van de slibverwerkingsinstallatie. Dit leidt ertoe dat er voor 2025 tot en met 2030 zuiverings-slib extern verwerkt moet gaan worden. Deze kosten zijn meegenomen in de begroting 2025. In de begroting van 2024 werd ervan uitgegaan dat vanaf het jaar 2025 het prijspeil zich weer zou normaliseren ten opzichte van de piek in 2022. De verwachting is nu dat het prijsniveau niet naar beneden zal gaan en op het huidige niveau, plus een inflatiecorrectie uit zal komen. Vooral de prijzen voor uitbesteding van onderhoud, reserve onderdelen, chemicaliën en brandstof blijven onveranderd hoog. De energieprijzen daarentegen liggen wel in lijn van de verwachtingen gedaan in de begroting 2024. De afzet van vlieg-as als vulmiddel in betonstenen is in de tweede helft van 2024 komen te vervallen door het staken van deze activiteit bij de afnemer. Voor nu kan SNB dit opvangen door vlieg-as in Duitsland te laten verwerken. In de begroting 2025 is nu rekening gehouden met gestegen kosten als gevolg hiervan, al is het nog onzeker wat deze kosten in de toekomst gaan doen in verband met een uitdagende afzetmarkt voor vlieg-as op dit moment. SNB onderzoekt goedkopere alternatieven, maar voorzichtigheidshalve is dit nog niet in de begroting 2025 verwerkt. Er is een post onvoorzien opgenomen van 5% op de variabele kosten. Deze post is in lijn met het nieuwe financieel beleid van SNB.

Daarnaast zijn er hogere kosten chemicaliën € 38.000,- door hogere prijzen in de markt.

De begrote opbrengsten (baten) voor het programma afvalwaterketen komen uit op een stijging van - € 112.000,-

602 Plannen van derden - € 12.000,-

Aanpassing van de opbrengsten aan verhoging van SAZ+ conform Meerjarenraming SAZ+ .

613 Gezuiverd afvalwater - € 50.000,-

Aanpassing opbrengsten (ontvangst van het rijk) aan de prognose Covidbemonstering kosten. (De kosten staan hier tegenover).

614 Verwerkt slib - €50 .000,-

Verhoging baten op basis realiteit 2024 verwerking slib voor Evides.

Toelichting inzet reserves:

Onttrekking reserves € 388.000,- :

de volgende onttrekkingen worden voorzien in 2025 ter dekking van de opgenomen exploitatiekosten:

- Assetmanagement € 96.000,-
- Onderzoek effluent € 62.000,-
- Incidentele kosten vanuit de voorjaarsnota € 230.000,- (personeelslasten voor data op orde en incidenteel onderhoud aan voorstuwer, blowers, slibmixer, gasmotor)

Overzicht prestaties programma Afvalwaterketen

Schoon water

- De installaties voor het zuiveren van afvalwater functioneren naar behoren. We zorgen ervoor dat de totale zuiveringsprestatie (het rendement waarmee nutriënten en stoffen worden verwijderd op de zuivering) minimaal 80% is.
- We voldoen aan de nalevingsverplichting zoals opgenomen in de lozingsvergunningen voor het lozen van gezuiverd afvalwater. We streven een nalevingsverplichting van 98% na.
- We hebben een goed functionerend transportsysteem voor het transporteren van afvalwater vanaf het overnamepunt tot aan de zuiveringen. Nooduitlaten door het technisch falen van het systeem mogen niet voorkomen.

Exploitatie

Bedragen x € 1.000

Kosten- en opbrengstsoorten	Realisatie	Begroting			meerjarenraming			
	2023	2024 primair	2024 incl. begr. wijzigingen	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten:								
601 Eigen plannen	490	581	661	811	781	770	788	816
602 Plannen van derden	248	143	143	217	229	236	243	250
612 Getransporteerd afvalwater	8.010	8.366	8.366	10.408	10.850	11.397	11.784	12.133
613 Gezuiverd afvalwater	17.012	19.248	19.807	20.281	21.069	21.942	22.579	23.195
614 Verwerkt slib	4.700	4.783	4.820	5.258	5.290	5.614	5.626	5.765
800 Dekkingsmiddelen en saldo	0	20	20	20	20	20	20	20
Totaal lasten	30.460	33.141	33.817	36.995	38.239	39.979	41.040	42.179
Baten:								
602 Plannen van derden	-163	-167	-167	-179	-185	-185	-185	-185
612 Getransporteerd afvalwater	-359	-346	-346	-346	-346	-346	-346	-346
613 Gezuiverd afvalwater	-619	-367	-367	-417	-417	-417	-417	-417
614 Verwerkt slib	-281	-226	-226	-276	-276	-276	-276	-276
Totaal baten	-1.422	-1.106	-1.106	-1.218	-1.224	-1.224	-1.224	-1.224
Inzet reserves:								
Toevoeging reserves	718	0	0	0	0	0	0	0
Ottrekking reserves	-125	-95	-771	-388	-162	-56	-58	0
Totaal reserves	593	-95	-771	-388	-162	-56	-58	0
Netto kosten programma Afvalwaterketen	29.631	31.940	31.940	35.389	36.853	38.699	39.758	40.955

Overige ontwikkelingen

Emissie lachgas

Op rwzi's ontstaat tijdens het stikstofverwijderingsproces lachgas (N₂O). Lachgas is een zeer sterk broeikasgas en zorgt voor een groot deel van onze CO₂-footprint. Om meer inzicht te verkrijgen in de condities waaronder lachgas ontstaat en om op basis daarvan reductiemaatregelen te bepalen, loopt er een landelijk versnellingsprogramma lachgasreductie. Waterschap Scheldestromen doet hieraan mee. Aangegeven is dat we vanaf 2025 voor 4 jaren de lachgasuitstoot op rwzi Walcheren en rwzi Breskens gaan monitoren en mogelijke maatregelen gaan testen. Na dit versnellingsprogramma moet duidelijk zijn hoe groot de lachgasemissie is van de zuiveringen en welke reductiemaatregelen er genomen kunnen worden. Dit draagt bij aan de verplichting van het verkleinen van de CO₂-footprint.

Hernieuwing richtlijn stedelijk afvalwater

De Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater stelt minimumeisen voor de zuivering van stedelijk afvalwater en is daarom een belangrijk kader voor het uitvoeren van de zuiveringstaak door de Nederlandse waterschappen. Er ligt een concepttekst die naar verwachting in 2025 door het Europees Parlement zal worden vastgesteld. Daarna volgt een traject van enkele jaren waarin de wetgeving naar Nederlandse wetgeving wordt vertaald en een aantal onderwerpen verder wordt uitgewerkt. Potentieel kan de wetgeving gevolgen hebben voor de huidige bedrijfsvoering. Zo kan het zijn dat er eisen komen met betrekking tot het verwijderen van medicijnresten. Mogelijk zijn er dan aanvullende zuiveringsstappen nodig bij (enkele) van de rwzi's. Ook wordt gekeken naar de effecten op energie- en grondstoffenverbruik bij het bepalen van maatregelen.

PHA2USE

Het PHA2USE-project is gericht op de grootschalige productie van Caleyda als plasticvervanger uit onder andere zuiverings-slib. In het PHA2USE project wordt onderzocht wat nodig is om volgende stap te zetten naar productie op grote schaal. Het is een vervolg op het eerder uitgevoerde Phario project waarin onderzocht is of het mogelijk is om deze plasticvervanger te produceren uit zuiverings-slib. Het PHA2USE-project bevindt zich momenteel in de afsluitende fase, waarbij de operatie in Dordrecht tot mei 2024 loopt. Mogelijk wordt eind 2024 een keuze gemaakt de deelname aan een vervolgtraject op PHA2USE op basis van het zogenaamde transitieplan.

ZZS en PFAS

Zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) zijn chemische stoffen die een aantal kenmerken hebben: ze zijn kankerverwekkend, ze zijn niet of zeer moeilijk afbreekbaar, ze zijn giftig bij lage concentraties, ze hopen zich op in het milieu en in levende wezens, of ze beschadigen het DNA waardoor ze erfelijke veranderingen kunnen veroorzaken. Nederland kent een structurele aanpak voor ZZS. Een aantal van deze stoffen komen via de riolering op de rioolwaterzuivering terecht en een deel komt daarna via een effluentlozing (gezuiverd afvalwater) in het oppervlaktewater terecht.

Op dit moment krijgen vooral de Poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS) veel aandacht. Met name in de Westerschelde zijn hoge concentraties aangetroffen die terug te leiden zijn naar lozingen door bedrijven in Antwerpen en omgeving. In onderzoeken bij een beperkt aantal zuiveringen in Nederland zijn deze stoffen ook aangetoond in wisselende hoeveelheden. Nu heeft waterschap Scheldestromen de aanwezigheid van PFAS in het gezuiverde afvalwater van de zuiveringen laten onderzoeken. De rapportage is inmiddels afgerond. In overleg met de RUD wordt mogelijk brononderzoek uitgevoerd. Dit sluit aan bij de voorgestelde lijn vanuit de Unie van Waterschappen, om de vervuiling bij de bron aan te pakken.

SAZ+ en samenwerking met bedrijfsleven

De SAZ+ is een samenwerking van ketenpartners bestaande uit alle gemeenten, Evides drinkwater bv en het waterschap. In de huidige situatie hebben bedrijven geen zetel in dit samenwerkingsverband. In het bestuursakkoord van het waterschap is aangegeven om kennisuitwisseling met het bedrijfsleven te initiëren indien alle samenwerkingspartners het hier mee eens zijn. In 2024 wordt in overleg met de klankbordgroepleden van de SAZ+ onderzocht hoe we het contact en de kennisuitwisseling met het bedrijfsleven kunnen vergroten. Reeds in de huidige situatie worden op diverse vlakken met bedrijven opgetrokken voor kennisuitwisseling op het gebied van watertechnologie, aannemerij, leveranciers en ingenieursbureaus. Mogelijk zijn er op het gebied van stedelijk wateropgave en zoetwaterbeschikbaarheid samenwerkingen te creëren.

Actualisatie Nota rioleringen

In de nota rioleringen worden de kaders vanuit het waterschap vastgesteld voor de afstemming over de gemeentelijke watertaken. De huidige nota rioleringen (2014) is verouderd en actualisatie is noodzakelijk. Dit betreft zowel het updaten van bestaande onderwerpen, als het uitwerken van nieuwe thema's zoals de Omgevingswet. In relatie tot de omgevingswet wordt bepaald of de kaders worden opgenomen in de Waterschapsverordening. Afstemming met de Zeeuwse gemeenten wordt zoveel mogelijk via de SAZ+ gedaan. De nota wordt geschreven door het waterschap, voor het uitwerken van de verschillende thema's kan externe ondersteuning door adviesbureaus nodig zijn. Inmiddels zijn we gestart met het project om te komen tot een geactualiseerde Nota rioleringen.

Onderzoek naar opslagtanks voor chemicaliën op drie rwzi's

Op de drie grote rwzi's, te weten Walcheren, Terneuzen en Willem Annapolder worden bulkchemicaliën opgeslagen in tanks. In de huidige wetgeving moeten deze tanks voldoen aan de zogenaamde Beoordelingsrichtlijn (BRL) als onderdeel van de Omgevingswet. Voor een aantal opslagtanks die reeds eind jaren tachtig zijn geplaatst is onduidelijk of deze nog voldoen aan de BRL. De opslagtanks zijn in 2024 door een onafhankelijk derde getoetst en op basis van deze toetsing worden de benodigde aanpassingen op de drie rwzi's doorgevoerd. De maatregelen worden in de voorjaarsnota 2025 opgenomen.

Energie-inkoop

Normaal gesproken wordt energie, en met name elektriciteit, lang van tevoren ingekocht. Hierdoor zijn we in het verleden in staat gebleken om tegen een stabiele en lage prijs energie in te kopen. Hierdoor hebben we tot nu toe beperkt last gehad van de extreem hoge prijzen in 2022 en 2023. Door de extreme marktprijzen hebben we de laatste jaren geen elektriciteit ingekocht. Voor 2025 hebben we een nieuwe overeenkomst afgesloten. Voor 2026 en verder is een nieuwe aanbesteding voor elektriciteitsinkoop al gestart. Naast de leveranciersprijzen zijn ook de kosten van het netbeheer sterk gestegen, vanwege de grote investeringen die de netbeheerders moeten doen in het kader van de energietransitie en het oplossen van netcongestie. De verwachting is dat de tariefstijgingen voor netbeheer de komende jaren zullen aanhouden. Voor het realiseren van nieuwe aansluitingen of een toename in het gecontracteerd vermogen zijn al de bekende uitbreidingen van het vermogen aangevraagd om meegenomen te worden in de prioritering van de netbeheerder.

Fosfaatterugwinning bij SNB

Bij het zuiveren van afvalwater ontstaat zuiveringslib. Dit slib van Scheldestromen gaat naar zuiveringslibverwerking Noord-Brabant (SNB). Scheldestromen is, samen met de andere toevoerende waterschappen, aandeelhouder van SNB. Het zuiveringslib bevat fosfaat, een waardevolle grondstof. Begin 2024 is er een overeenkomst gesloten tussen SNB en SusPhos om binnen enkele jaren een fosfaatreyclingfabriek te realiseren op het terrein van SNB. Het is de bedoeling om binnen nu en één jaar het ontwerp van de fabriek, de

business case en de wijze van samenwerking tussen beide bedrijven helemaal uitgewerkt hebben. Ook moet dan de aanvraag voor de vergunning gedaan.

Waterzande

Het nieuw ontworpen stranddorp aan de Zeedijk bestaat uit een groot buurtplein met 200 residenties, een wandelpromenade, een mooi strand en een beach club.

Waterzande komt aan de oude veerhaven in Kloosterzande waar de veerboot over de Westerschelde van 1943 tot 2003 uitvoer naar Kruiningen. Met de opening van de Westerscheldetunnel verdween het veer. Waterzande is onderdeel van de gebiedsontwikkeling waarin woningbouw, nieuwe buitendijkse natuur en recreatie moeten zorgen voor een nieuwe economische impuls voor de omgeving van Hulst. Voor het project wordt een rioolstelsel aangelegd waar het afvalwater wordt ingezameld. Het ingezamelde afvalwater wordt met een nieuw te bouwen rioolgemaal Waterzande via een nieuw aan te leggen persleiding aangesloten op de rwzi Kloosterzande. Om het afvalwater te kunnen verwerken wordt de rwzi Kloosterzande hiervoor beperkt aangepast. Het rioolgemaal en de persleiding worden aangelegd door de projectontwikkelaar en vervolgens overgedragen aan het waterschap. De eerste woningen gaan het afvalwater naar alle waarschijnlijkheid eind 2024 reeds lozen.

Programma Bestuur en Organisatie

Doelstelling programma Bestuur en Organisatie Algemeen

De Bedrijfsvoering draagt er aan bij dat het waterschap goed kan functioneren en een betrouwbare overheid is. Daarvoor ondersteunt ze centraal het werk van het waterschap en zorgt ervoor dat de medewerkers van het waterschap hun werk goed, veilig en met plezier kunnen uitvoeren. Met advies, ondersteuning, informatie en (digitale) faciliteiten worden zowel het reguliere werk als de projecten van het waterschap ondersteund: van de medewerker die bezoekers welkom heet bij de receptie, tot de aankoop van grond voor projecten. De bedrijfsvoering draagt er verder aan bij dat communicatie richting inwoners en bedrijven duidelijk is, dat de organisatie rechtmatig handelt en dat het democratisch gekozen bestuur haar rol goed kan vervullen.

In de voorjaarsnota 2024 zijn de meerjarige ontwikkelingen beschreven, die invloed hebben op de voorliggende begroting: Scheldestromen is een groeiende organisatie waar de uitvoering van regulier werk en projecten na 2 reorganisaties weer op stoom is gekomen en in 2023 en 2024 veel nieuwe medewerkers zijn gestart/gaan starten; dit leidt in de breedte tot meer werk voor de ondersteunende teams. Bij een groter wordende organisatie met grote opgaven hoort ook een doorontwikkeling van de interne beheersing en bedrijfsvoering. Veel aandacht gaat daarom uit naar het werven en behouden van personeel en in de begroting wordt op onderdelen de personele formatie versterkt. Wetgeving, bijvoorbeeld op het gebied van informatieveiligheid (NIS2) en rechtmatigheidsverantwoording, stelt in toenemende mate eisen aan de wijze waarop we georganiseerd zijn en interne beheersing hebben ingericht. Voldoen aan de wettelijke eisen voor bijvoorbeeld informatiebeveiliging, archivering, veiligheid en gezondheid, openbaarheid van informatie (Wet Open Overheid) of rechtmatigheid vraagt structureel om intensivering van werkprocessen en extra inzet om de processen in aangepaste vorm uit te voeren.

Toelichting:

De netto lasten voor programma Bestuur en Organisatie laten een stijging zien van € 5.259.000,- ten opzichte van de primaire begroting 2024. Verschil bestaat uit € 6.303.000,- hogere lasten, € 318.000,- hogere baten en per saldo een hogere onttrekking uit de reserve van € 690.000,-.

De lastenstijging bestaat uit hogere externe kosten van € 2.852.000,-, waarvan € 498.000,- inflatie (2,8%), hogere personeelslasten €3.254.000,- en hogere kapitaallasten € 197.000,-. Voor begrotingsjaar 2025 is het aantal formatieplaatsen 160,37. De kostenstijging in personeelslasten wordt onder andere veroorzaakt door de CAO stijging van 4,4% en een toename van formatie. De kapitaallasten stijgen ten gevolge van het activeren van afgeronde projecten, deze hogere lasten worden deels gecompenseerd door de lagere rentelasten ten gevolge van een lagere omslagrente. De bijzonderheden worden hieronder per beleidsproduct nader toegelicht.

503 Tractie

Deze begrotingspost bestaat uit tractie (tractoren, kranen, vrachtauto, vaartuigen) en het wagenpark. De aanschaf van tractiemiddelen en toebehoren (zoals maaiarms) gebeurt via de daarvoor begrote investeringskredieten. Nieuwe auto's worden geleased en daarom bekostigd uit de exploitatiebegroting. Het wagenpark bestaat hoofdzakelijk uit auto's die voor de medewerkers in de buitendienst noodzakelijk zijn om hun werk uit te voeren. Daarnaast is er een beperkte poule auto's voor kantoormedewerkers voor afspraken op locaties die niet met het OV bereikbaar zijn.

Tractie: In het kader van duurzaamheid gaat het tractiematerieel (tractoren, vrachtauto) per 2025 volledig over op biobrandstof (HVO100) (+€ 30.000,-). Verder stijgen de kosten voor verzekeringen en onderhoud van tractie harder dan de inflatie (+€ 41.000,-).

Wagenpark:

- Met de toename van het aantal fte's in de begroting, neemt ook het benodigd aantal auto's toe. Met name voor extra medewerkers ten behoeve van beheer en onderhoud in de afvalwaterketen zijn extra voertuigen benodigd. Daarnaast stijgen de leasekosten van bedrijfsauto's, onder meer door verhoging van de BPM, harder dan de inflatie (+€ 91.000,-).
- De kosten voor het brandstofverbruik stijgen, onder meer door de aanschaf van extra auto's op traditionele brandstof (+€ 96.000,-).
- Voertuigen ten behoeve van het programma waterkeringen moeten eerder vervangen worden dan voorzien. De oude voertuigen waren in eigendom en inmiddels afgeschreven. De nieuwe voertuigen worden geleased, waardoor de vervanging leidt tot hogere exploitatiekosten. Omdat de levering van nieuwe leaseauto's sneller op gang komt dan de afgelopen jaren, is de verwachting echter dat er minder auto's hoeven te worden gehuurd om levertijden te overbruggen (per saldo +€ 98.000,-).
- Voor de onderhoudskosten aan de auto's die nog in eigendom zijn laten de realisatiecijfers van de afgelopen jaren zien dat de kosten van materialen en manuren veel harder stijgen dan de inflatie (+€ 227.000,-, in lijn met de hogere realisatie van de afgelopen jaren).

504 Engineering

Engineering betreft exploitatiekosten die worden gemaakt ten behoeve van de voorbereiding of uitvoering van projecten in het algemeen, die niet kunnen worden geactiveerd op een specifiek investeringsproject. Een voorbeeld is de bijdrage aan samenwerkingsverbanden en InfraTech 2025. De bijdragen aan landelijke platforms, samen met de andere waterschappen, stijgt (+€ 20.000,-).

510 Management en organisatie

In de aanhoudend krappe arbeidsmarkt is actieve werving van nieuw personeel en ontwikkeling van bestaand personeel van groot belang om de waterschapstaken uit te kunnen voeren. De formatie van het waterschap is nog steeds groeiende, onder meer door de grote opgaven voor de dijkversterkingen. In de huidige arbeidsmarkt vraagt het werven van nieuwe medewerkers extra inzet en inspanningen, zeker gecombineerd met vervangingsvraag als gevolg van uitstroom door onder andere pensionering. De komende jaren wordt ook extra ingezet op een betere zichtbaarheid als aantrekkelijke werkgever op de arbeidsmarkt en optimalisatie van het wervings- en selectieproces. Dat is belangrijk om de juiste medewerkers te vinden en extra fte's uit de begroting ook daadwerkelijk met vaste medewerkers te bemensen. Hiervoor zullen de uitgaven aan recruitment en arbeidsmarktcommunicatie met name in de komende twee jaar toenemen (in 2025 +€ 100.000,-). Tevens wordt tenminste t/m medio 2026 een extra recruiter ingezet, die tijdelijk leidt tot een verhoging van de personeelsformatie.

Om functies ook toekomstig in te vullen, de kwaliteit van dienstverlening hoog te houden en om aan te blijven sluiten bij technische en maatschappelijke ontwikkelingen is het van belang dat medewerkers zich blijven ontwikkelen. Er wordt ingezet op zowel individuele

ontwikkeling als teamontwikkeling, met het oog op duurzame inzetbaarheid en op samenwerking. Vanuit een bestemmingsreserve wordt hieraan in 2025 € 150.000,- extra besteed. De kosten voor opleidingen en duurzame inzetbaarheid zullen de komende jaren stijgen als gevolg van de toename van het aantal medewerkers.

520 Personeelsbeleid en -beheer en KAM

Arbo veiligheid

Scheldestromen hecht veel belang aan de veiligheid van haar medewerkers en opdrachtnemers. In 2023 heeft het dagelijks bestuur nieuw arbobeleid vastgesteld, waaraan tot en met 2027 uitvoering wordt gegeven. Onderdeel daarvan is de veiligheidscultuurladder, die verplicht is bij aanbestedingen in de bouw. Hiermee wordt het veiligheidsbewustzijn van eigen medewerkers of van de aannemers en leveranciers binnen een organisatie gemeten om de werkveiligheid te verbeteren. Als organisatie die in haar aanbestedingen de veiligheidsladder voorschrijft, dient Scheldestromen dit instrument nu ook zelf toe te passen. Daarnaast wordt de komende jaren extra ingezet op veiligheid bij projecten, onder meer met veiligheidsrondes. In de voorjaarsnota is reeds rekening gehouden met extra personele inzet hiervoor (+ 1 fte in 2025 en +1 extra fte in 2026). In 2025 zijn extra middelen begroot voor het nieuwe arbobeleid. Deze extra middelen worden voor € 128.000,- onttrokken uit de daarvoor gevormde bestemmingsreserve.

Personeelsbeleid

Door de verwachte stijging van het aantal medewerkers, stijgen ook de kosten van personele verzekeringen (+€ 48.000,-). Voor de salarisadministratie is minder externe ondersteuning en advies nodig (-€ 36.000,-).

De manier van werven van nieuwe medewerkers verandert; meer online en persoonlijk en minder via gedrukte (massa)media. Dat geldt ook voor andere vormen van communicatie. Daarom wordt er fors minder uitgegeven aan advertenties en bekendmakingen in papieren media (-€ 100.000,-). Daartegenover staat een vergelijkbaar bedrag aan hogere kosten voor andere vormen van arbeidsmarktcommunicatie en recruitment die verantwoord zijn onder management en organisatie.

530 Interne communicatie

De interne communicatie is er onder meer op gericht dat medewerkers goed geïnformeerd en betrokken zijn. Communicatiemiddelen zijn onder meer het personeelsblad WIJ en de digitale versie WIJ Extra. Door het kritisch tegen het licht houden van contracten zijn kostenbesparingen op het budget voor interne communicatie gerealiseerd (- € 13.000,-).

540 Algemeen-bestuurlijke & juridische ondersteuning

Deze budgetten worden met name uitgegeven aan (complexe) juridische advisering en inkoopadvisering, naast de implementatie van nieuwe wetten zoals de Omgevingswet en De Wet Open Overheid (WOO). Voor de Wet Open Overheid waren implementatiekosten al opgenomen in de meerjarenbegroting, deels incidenteel en deels structureel aangezien de wetgeving ook op termijn extra inzet blijft vragen. Bijvoorbeeld voor de actieve openbaarmaking van documenten en het beantwoorden van verzoeken. Tegenover de hogere kosten staan (gedeeltelijk) subsidies vanuit het Rijk. In verband met toename van het aantal bezwaren, rechtszaken en omvangrijke WOO-verzoeken stijgen de kosten van externe juridische ondersteuning, voor 2025 is hiervoor € 65.000,- extra begroot. De kosten voor de Omgevingswet op dit budget zijn daarentegen verlaagd (-€ 150.000,-, onder meer omdat de kosten voor software die nodig is voor de Omgevingswet voortaan worden betaald uit het budget informatiebeleid en automatisering.

550 Concerncontrol/ financieel beleid/ comptabiliteit

De wet Versterking decentrale rekenkamers heeft geleid tot de inrichting van een onafhankelijke rekenkamer in 2024. De onderzoeken van de rekenkamer vragen inzet van de ambtelijke organisatie. Ook leidt deze wet er toe dat het dagelijks bestuur van Scheldestromen vanaf boekjaar 2025 zelf een rechtmatigheidsverklaring moet afgeven. Diverse aangepaste verordeningen worden eind 2024 en begin 2025 voorgelegd aan de algemene vergadering. In de begroting 2024 is reeds voorzien in de extra capaciteit die nodig is om de rechtmatigheidsverantwoording goed in te vullen. De extra externe kosten voor de rechtmatigheidsverantwoording zijn verantwoord bij 633 Bestuur.

In 2025 wordt de inhaalslag afgerond om ook diverse andere financiële beleidsstukken en verordeningen te actualiseren. In de financiële processen neemt het belang van de geautomatiseerde systemen toe. Ten behoeve van het extra werk en om kwetsbaarheden op te lossen wordt de formatie hiervoor uitgebreid (+1 fte).

560 Informatiebeleid en automatisering

Informatievoorziening

Digitale informatie speelt een steeds belangrijkere rol in de primaire en ondersteunende processen van het waterschap. Het gebruik van geavanceerde data-analyse en de inzet van digitale technieken draagt onder meer bij aan het onderbouwen van keuzes, voorspellen van risico's en herkennen van patronen. Het waterschap volgt bij de ontwikkeling van de digitale informatievoorziening de landelijke Baseline Basis op Orde van de Unie van Waterschappen en werkt dit uit in geactualiseerd beleid. Het toepassen van landelijke standaarden is daarbij het uitgangspunt. Daarmee wordt niet alleen de aansluiting op andere overheden gewaarborgd, maar vaak ook het voldoen aan diverse wetgeving. Het toepassen van deze standaarden brengt implementatiekosten met zich mee en soms ook hogere licentiekosten. Samen met de toename van het aantal licenties door de formatiegroei en prijsstijgingen leidt dit tot een kostenstijging van € 375.000,- op bestaande informatiesystemen.

Er wordt tegelijkertijd gewerkt aan diverse ontwikkelingen zoals:

- implementatie van een nieuw financieel systeem. Het huidige systeem is >10 jaar oud en aan vervanging toe. Met het nieuwe systeem kan op onderdelen de interne beheersing worden verbeterd, ook biedt het mogelijkheden voor betere interne sturingsinformatie (+€ 550.000,- incidenteel).
- verdere ontwikkeling van interne sturingsinformatie in brede zin (+1 fte)
- implementatie van de nieuwe Archiefwet (+€ 155.000,-, inclusief inhuur voor het oplossen van achterstanden),
- implementatie van een nieuw documentmanagementsysteem, onder meer om te voldoen aan de nieuwe archiefwet en geschikt te zijn voor het ontsluiten en terugvinden van documenten in het kader van de Wet Open Overheid (WOO). Hiervoor worden met name in 2025 implementatiekosten gemaakt (+€ 100.000,-).
- aansluiting bij de gemeenschappelijke regeling Zeeuws Archief, het verder op orde krijgen van de data in systemen. Onder meer het verbeteren van de datakwaliteit voor het waterbeheer (+€ 33.000,-) en actualisatie van het Hoogtebestand Nederland (+€ 30.000,-).

- het doorontwikkelen van de toepassing van geografische informatie (informatie gekoppeld aan kaartmateriaal die wordt gebruikt in de primaire processen (+€ 120.000,-)

Informatiebeveiliging

Met het belang van digitale informatie, neemt ook het belang van informatieveiligheid toe. De instabiele internationale situatie leidt tegelijkertijd tot een toenemende dreiging. Op Europees niveau worden er wetten opgelegd met een dwingend karakter, met als uiteindelijke doel de bescherming van mensen die kunnen worden getroffen als gevolg van een informatieveiligheidsincident. De wetten Network and Information Security (NIS2) en mogelijk Critical Entities Resilience (CER) zijn vernieuwde Europese richtlijnen voor de beveiliging van netwerk en infrastructuur en hebben direct invloed op het waterschap. Dit komt voort uit de verantwoordelijkheid om onze belangen te beschermen tegen digitale en fysieke dreigingen, zoals sabotage, natuurrampen, hacks en digitale verstoringen. De nieuwe wetgeving vraagt in toenemende mate een beheersmatige aanpak van informatiebeveiliging, waarbij het waterschap de informatieveiligheid aantoonbaar op orde moet hebben. Voor maatregelen op het gebied van informatiebeveiliging wordt in 2025 een deel van de bestemmingsreserve informatieveiligheid ingezet (€ 340.000,-). Tegelijkertijd staan steeds meer ICT-oplossingen in de cloud, waardoor goed opdrachtgeverschap en contractmanagement steeds belangrijker worden om te borgen dat ook de beveiliging bij leveranciers op orde is. Conform de voorjaarsnota wordt een extra fte contractmanager ingezet voor de ICT-contracten.

Het implementeren van de Baseline Informatieveiligheid Overheden, zoals in het bestuursakkoord 2023-2027 is opgenomen, is hiervoor belangrijk. Daarnaast is een diepgaand inzicht in de totale ICT-architectuur (als het ware de plattegrond van onze ICT) van toenemend belang om risico's te duiden, de gevolgen van een eventueel incident te kunnen bepalen en -mocht er zich een incident voordoen- daarna weer goed te kunnen opstarten. Ook hiervoor wordt de formatie met 1 fte versterkt en wordt rekening gehouden met € 37.000,- extra softwarekosten.

Verklaring van de overige kostenontwikkelingen:

- Toename contributie Waterschapshuis (+€ 150.000,-).
- Overige nieuwe software voor onder meer uitvoering wet open overheid, informatiebeveiliging, sturingsinformatie en crisisorganisatie (+€ 355.000,-).

570 Huisvesting en Interne faciliteiten

De facilitaire dienst zorgt voor het beheer en onderhoud van de gebouwen en het wagenpark, evenals diensten op het gebied van facilitair en catering in brede zin. De kosten voor interne faciliteiten nemen toe door toename van het aantal personeelsleden bij Scheldestromen. Ook het opnieuw moeten afsluiten van de huurovereenkomsten voor steunpunt Grijpskerke (de afgelopen 10 jaar om niet, huursom nog niet bekend) en Mauritsfort (+€ 15.000,-) leidt tot een kostenstijging.

Tegenover de kosten van huisvesting staan opbrengsten uit, met name, de verhuur van kantoorruimten en daaraan gekoppelde dienstverleningsovereenkomsten. Huurovereenkomsten van het kantoor Terneuzen lopen langer door dan aanvankelijk begroot en leiden daarom tot een voordeel in de begroting.

In 2024 wordt onderzoek uitgevoerd naar het behoud van de twee hoofdkantoren van het waterschap. De uitkomsten daarvan kunnen effect hebben op geplande investeringen,

exploitatiekosten en huuropbrengsten in de meerjarenbegroting. In het bestuursakkoord is toegezegd uit te zoeken of de AV-vergaderingen live kunnen worden uitgezonden, hiervoor zal in 2025 een voorstel worden gedaan. De eventuele financiële impact daarvan is nog niet begroot.

626 Handhaving WVO

De inzet van de regelanalist (zie voorjaarsnota) is noodzakelijk om de Omgevingswet structureel te borgen in de organisatie. De doorontwikkeling van ons beleid en de omvorming naar toepasbare regels staan hierbij centraal. Daarnaast is de interbestuurlijke samenwerking toekomstig van groot belang. Door de komst van de Omgevingswet zullen we ook meer gaan werken met algemene regels en minder met vergunningsplichtige activiteiten. Dit vraagt om meer en beter toezicht omdat men sneller zal denken dat een activiteit is toegestaan. Daarnaast bevat de wetswijziging 'versterking waarborgfunctie Algemene wet bestuursrecht', waarmee de ministerraad recent heeft ingestemd, verschillende aanpassingen om de dienstverlening door de overheid te verbeteren, de menselijke maat hierbij te versterken en laagdrempelig contact te bevorderen. Overheidsorganisaties en de rechterlijke macht krijgen meer ruimte om rekening te houden met de individuele situatie van mensen. Situaties zullen toekomstig meer om maatwerk vragen.

Tegelijkertijd zien we dat vergunningsaanvragen steeds complexer worden. Dit zorgt ervoor dat het verlenen van vergunningen meer tijd kost en de werklast toeneemt. Ook zorgen de intensivering van het toezicht op grondwateronttrekkingen en de aanleg van grootschalige kabeltracés in de provincie Zeeland voor extra capaciteitsdruk bij zowel vergunningverlening als bij toezicht en handhaving.

De ontwikkelingen die op het gebied van Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) zijn omschreven zullen toekomstig van invloed zijn op de manier van werken. Het is belangrijk te monitoren welke formatie er toekomstig nodig is om de toezicht en handhavingstaak adequaat uit te kunnen blijven voeren.

631 Kostentoedeling en belastingverordening

Volgens de primaire meerjarenbegroting van Sabewa stijgt de deelnemersbijdrage van het waterschap vanaf 2025 met € 60.000,-.

633 Bestuur

Onderdeel van dit budget zijn de contributie voor de Unie van Waterschappen, de STOWA-bijdrage, diverse contributies, de Zeeuwse lobbyfunctie, bijdragen aan het Rijk en het samenwerkingsverband OZO en sponsoring. Een kostenstijging is er met name bij de jaarlijkse bijdrage aan het Rijk voor de organisatie van de waterschapsverkiezingen (+€ 24.000,-). Ook de implementatie en uitvoering van de rechtmatigheidsverantwoording is onderdeel van dit budget. De uitvoering hiervan is nieuw per 2025. De extra externe kosten ten behoeve van de interne beheersing worden ingeschat op € 25.000,- structureel en € 50.000,- incidenteel voor 2025-2027. De raming voor advieskosten is naar beneden bijgesteld.

Verder is het verwerven en beheren van gronden onderdeel van dit budget. Er zijn hogere opbrengsten begroot van € 242.000,- door 4 nieuw afgesloten erfpachtcontracten en het doorvoeren van jaarlijkse indexeringen. Met oog op de toekomstige HWBP-projecten is voor eind 2025 formatie uitbreiding op de grondverwerving voorzien (+ 1 fte).

634 Externe communicatie

Externe communicatie wordt ingezet om te communiceren over werkzaamheden en projecten van het waterschap, voor het vergroten van waterbewustzijn en creëren van begrip voor het waterschapswerk en -belasting. Communicatiemiddelen zijn onder meer het externe blad Scheldestromen, de website, bijsluiters bij de belastingaanslag, persberichten en gastlessen. In de begroting is rekening gehouden met hogere kosten voor de website (als gevolg van de aanbesteding, +€ 23.000,-) en het voortaan jaarlijks meesturen van een bijsluiter bij de belastingaanslag om op een relevant moment te communiceren over het waterschapswerk (+€ 25.000,-). Aanvullend daarop zal doorontwikkeling van de website ten behoeve van arbeidsmarktcommunicatie, wetgeving op het gebied van digitale toegankelijkheid en communicatie over investeringsprojecten waaronder het HWBP in 2025 tot kostenstijgingen leiden. Voor de toename in strategische en operationele communicatie is een formatieuitbreiding voorzien (+ 2 fte). Ook de externe kosten voor de redactie van het blad Scheldestromen nemen naar verwachting toe.

Toelichting inzet reserves:

Onttrekking reserves € 1.473.000,-:

de volgende onttrekkingen uit de bestemmingsreserves worden voorzien in 2025 ter dekking van de opgenomen exploitatiekosten:

- Informatieveiligheid (€ 340.000,-)
- Opleidingen/organisatieontwikkeling (€ 150.000,-)
- Arbo maatregelen (€ 128.000,-)

de volgende onttrekkingen uit de algemene reserve worden voorzien in 2025 ter dekking van de incidentele kosten zoals opgenomen in de voorjaarsnota 2024:

- Nieuw financieel systeem (€ 550.000,-)
- Implementatie Archiefwet (€ 75.000,-)
- Sturingsinformatie (€ 50.000,-)
- Inhuur personeel voor oplossen achterstand archivering in relatie tot de archiefwet (€ 80.000,-)
- Implementatie nieuw documentmanagementsysteem (€ 100.000,-)

Overzicht prestaties programma Bestuur en Organisatie

Bedrijfsvoering

- Van de aangevraagde vergunningen wordt tenminste 95% binnen vastgestelde termijn behandeld.
- Het waterschap voldoet in 2027 voor 90% aan de Baseline informatiebeveiliging overheid.
- De streefwaarde van het weerstandsvermogen is niveau B (1,4 - 2,0).

Exploitatie

Bedragen
x € 1.000

Beleidsproducten	Realisatie Begroting				meerjaren-raming			
	2023	2024 primair	2024 incl. begr. wijzigingen	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten:								
503 Tractie	4.039	3.761	3.761	4.488	4.778	4.968	4.946	5.097
504 Engineering	654	827	827	637	779	813	844	874
510 Management en organisatie	1.573	2.879	2.879	2.850	2.811	2.867	2.964	3.071
520 Personeelsbeleid en -beheer en KAM	2.650	3.403	3.403	3.733	3.712	3.847	3.952	4.095
530 Interne communicatie	261	399	399	407	424	440	452	468
540 Algemeen-bestuurlijke & -juridische ondersteuning	1.215	1.769	1.769	1.641	1.709	1.775	1.835	1.902
550 Concerncontrol / financieel beleid/ comptabiliteit	1.932	1.615	1.615	2.433	2.538	2.640	2.730	2.832
560 Informatiebeleid en automatisering	7.932	9.063	9.063	11.954	11.994	12.127	12.397	12.808
570 Huisvesting en Interne faciliteiten	7.298	7.948	7.948	8.377	8.658	8.895	9.050	9.295
580 Bemonstering en analyse	47	36	36	73	76	79	82	85
622 Keur	36	41	41	48	50	52	54	56
623 Vergunningen en keurontheffingen	1.016	911	911	1.395	1.457	1.517	1.569	1.629
624 Handhaving Keur	210	188	188	287	299	311	323	335
625 Waterwetvergunningen en meldingen	164	194	194	178	185	192	199	206
626 Handhaving WVO	797	1.044	1.044	975	1.015	1.054	1.094	1.133
631 Kostentoedeling en belastingverordeningen	1.785	1.796	1.796	1.858	1.905	1.951	1.998	2.045
632 Invordering	1.249	1.270	1.270	1.300	1.332	1.362	1.394	1.426
633 Bestuur	3.785	4.592	4.665	5.049	5.245	5.436	5.611	5.805
634 Externe communicatie	1.100	770	770	1.126	1.153	1.194	1.232	1.274
800 Dekkingsmiddelen en saldo	0	20	20	20	20	20	20	20
Totaal lasten	37.743	42.526	42.599	48.829	50.140	51.540	52.746	54.456
Baten:								
503 Tractie	99	-39	-39	-39	-39	-39	-39	-39
510 Management en organisatie	-22	0	0	0	0	0	0	0
540 Algemeen-bestuurlijke & -juridische ondersteuning	-34	-161	-161	-214	-182	-182	-182	-182
550 Concerncontrol / financieel beleid/ comptabiliteit	-22	-22	-22	-22	-23	-23	-23	-23
560 Informatiebeleid en automatisering	-345	-254	-254	-174	-174	-174	-174	-174
570 Huisvesting en Interne faciliteiten	-1.025	-789	-789	-887	-729	-729	-724	-724
623 Vergunningen en keurontheffingen	-13	0	0	0	0	0	0	0
626 Handhaving WVO	-4	0	0	0	0	0	0	0
633 Bestuur	-2.672	-2.801	-2.801	-3.048	-3.048	-2.942	-2.942	-2.942
Totaal baten	-4.038	-4.066	-4.066	-4.384	-4.195	-4.089	-4.084	-4.084
Inzet reserves:								
Toevoeging reserves	487	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	-446	-783	-783	-1.473	-621	-205	-40	0
Totaal reserves	41	-783	-783	-1.473	-621	-205	-40	0
Netto kosten programma Bestuur en Organisatie	33.746	37.677	37.750	42.972	45.324	47.246	48.622	50.372

Overige ontwikkelingen

Organisatiebrede thema's:

- In 2024 is de beleidsmatige uitwerking van organisatiebrede thema's, zoals biodiversiteit en energie, ondergebracht bij de afdeling Bedrijfsvoering. Van de geplande uitbreiding van de formatie voor deze thema's is momenteel 50% gerealiseerd.
Voor 2025 staan belangrijke stappen op de agenda. Het energiebeleidsplan wordt in 2025 herzien om ervoor te zorgen dat we onze doelstelling van energieneutraliteit kunnen behalen. Deze actualisatie is noodzakelijk, omdat het huidige beleid verouderd is en zonder herziening niet meer effectief inzetbaar zal zijn. Daarnaast gaan we in 2025 verder met het thema biodiversiteit. De evaluatie van de nota biodiversiteit, die in 2024 is toegezegd, wordt afgerond en er wordt een vervolgplan opgesteld. Ook starten we een proef met proefvakken op dijken om te onderzoeken hoe vegetatie en ondergrond elkaar beïnvloeden. Dit experiment moet waardevolle inzichten opleveren voor duurzaam beheer van onze dijken. De budgettering vanuit Bedrijfsvoering voor deze thema's blijft beperkt tot bijdragen aan samenwerkingsverbanden, zoals de Regionale Energie Strategie (RES) en het Deltaplan Biodiversiteitsherstel. Specifieke kosten voor beheer en onderhoud, zoals de pilot anders maaien, en voor energiebesparende maatregelen binnen investeringsprojecten, worden opgenomen in de begrotingen van de betreffende programma's.

Interne en externe communicatie:

- Er wordt gewerkt aan een visie op communicatie en de implicaties voor het communicatieteam. Eventuele financiële impact daarvan wordt in 2025 meegenomen in de voorjaarsnota.

Dekkingsmiddelen

Exploitatie

In dit programma worden de belastingopbrengsten en overige algemene opbrengsten (dekkingsmiddelen) opgenomen die de kosten van het waterschap dekken.

Bedragen
x € 1.000

Beleidsproducten	Realisatie Begroting				Meerjarenraming			
	2023	2024 primair	2024 incl. begr. wijzigingen	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten:								
800 Dekkingsmiddelen en saldo	-23	0	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten	-23	0	0	0	0	0	0	0
Baten:								
800 Dekkingsmiddelen en saldo	-121.210	-124.895	-126.495	-135.170	-143.027	-151.337	-158.719	-166.426
Totaal baten	-121.210	-124.895	-126.495	-135.170	-143.027	-151.337	-158.719	-166.426
Netto kosten programma Belastingen en algemene opbrengsten	-121.233	-124.895	-126.495	-135.170	-143.027	-151.337	-158.719	-166.426

Toelichting Dekkingsmiddelen

Het saldo van de dekkingsmiddelen is als volgt opgebouwd:

- Belastingopbrengsten € 131,54 miljoen
De toelichting van de belastingopbrengst is opgenomen in hoofdstuk 2.3.
- Dividend € 3,0 miljoen
In de begroting 2025 en meerjarenraming is jaarlijks rekening gehouden met een dividendopbrengst van de aandelen Nederlandse Waterschapsbank (NWB) van € 3,0 miljoen. De besluitvorming over de hoogte van de uitkering vindt jaarlijks plaats door de NWB bij de besluitvorming over het jaarrekeningresultaat. Als er sprake is van een hogere uitkering zal die via een begrotingswijziging worden toegevoegd aan de algemene reserve watersysteembeheer.
- Retributies en leges € 0,63 miljoen
In de begroting 2025 en meerjarenraming is jaarlijks rekening gehouden met een retributieopbrengst voor zoetwateraanslagen van € 0,33 miljoen. Voor te ontvangen leges is jaarlijks € 0,3 miljoen opgenomen.

2.3 Raming belastingopbrengsten

Criteria, grondslagen en kwijtscheldingsbeleid

De (netto)kosten worden gedekt door drie heffingen:

- Watersysteemheffing;
- Zuiveringsheffing;
- Verontreinigingsheffing.

Watersysteemheffing

De watersysteemheffing betreft de kosten van het watersysteembeheer met inbegrip van de zorg voor de waterkeringen, de directe lozingen op oppervlaktewater, het wegenbeheer en het passief deel van het zuiveringsbeheer.

Zuiveringsheffing

De zuiveringsheffing dekt de kosten van het transporteren en het zuiveren van afvalwater op rwzi's en de kosten van slibverwerking. De kosten van het passief gedeelte van het waterkwaliteitsbeheer (gedeelte van planvorming, beheersing van lozingen e.d.) zijn bij het watersysteembeheer ondergebracht.

Verontreinigingsheffing

De verontreinigingsheffing wordt geheven van degenen die direct lozen op het oppervlaktewater (iba's, septictanks). De opbrengst komt ten goede aan het watersysteembeheer.

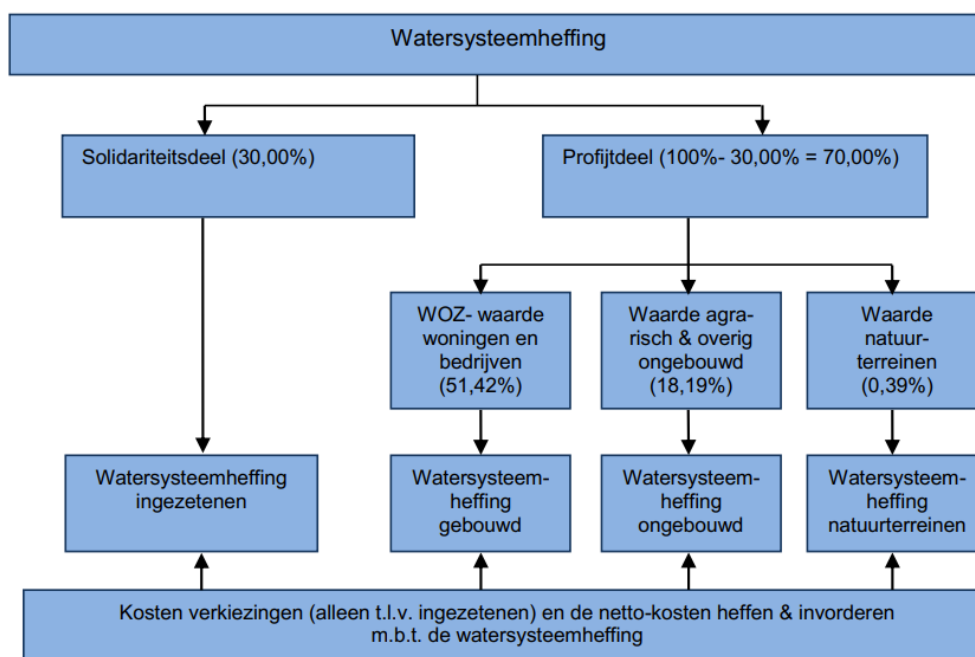
Als de totale benodigde opbrengst zuiveringsheffing is bepaald wordt op basis van het aantal vervuilingseenheden het tarief voor de zuiveringsheffing berekend.

De benodigde opbrengst voor het watersysteembeheer wordt op basis van de Kostentoedelingsverordening 2021 toegerekend aan de belanghebbende categorieën. In de kostentoedelingsverordening zijn voor het watersysteembeheer per categorie de volgende kostenaandelen vastgelegd:

- Ingezetenen 30,00%
- Gebouwd 51,42%
- Ongebouwd 18,19%
- Natuurterreinen 0,39%

De tarieven kunnen vervolgens bepaald worden op grond van de heffingseenheden.

In het hierna volgende schema is de kostentoedeling voor het watersysteemheffing voor de verschillende categorieën weergegeven:

Kwijtscheldingsbeleid

Het kwijtscheldingsbeleid wordt door Sabewa Zeeland uitgevoerd aan de hand van de door de AV vastgestelde kwijtscheldingsnormen. Deze is vastgesteld op 100%. Dat wil zeggen dat in de regel kwijtschelding wordt verleend aan belastingschuldigen met een inkomen op of onder bijstandsniveau. In beginsel is deze norm 90% maar het waterschap Scheldestromen kent een ruimhartiger kwijtscheldingsbeleid door de norm te stellen op 100%. Alle gemeenten in Zeeland hanteren dezelfde norm. Sabewa Zeeland voert ook voor de niet aangesloten gemeenten het kwijtscheldingsbeleid uit. Door samen te werken wordt bereikt dat het indienen en afhandelen van verzoeken om kwijtschelding eenvoudiger is. De belastingschuldige hoeft maar één aanvraagformulier (met bijlagen) voor kwijtschelding van gemeentelijke - en waterschapsbelastingen in te dienen.

De AV heeft op 13 november 2013 besloten om met ingang van 2014 de kwijtscheldingsnormen te verruimen voor ondernemers (eenmansbedrijven) voor belastingschulden met betrekking tot de privéhuishouding, met de netto-kosten van kinderopvang en voor personen van 65 jaar en ouder de kwijtscheldingsnorm te verhogen tot 100% van de van toepassing zijnde netto AOW-bedragen.

In 2016/2017 heeft een werkgroep de Leidraad kwijtschelding beoordeeld. Dit met het doel deze zo mogelijk te verduidelijken en/of te vereenvoudigen. De aangepaste Leidraad kwijtschelding is op 27 januari 2017 door het dagelijks bestuur van Sabewa Zeeland vastgesteld.

In 2019 is de Leidraad opnieuw door SaBeWa Zeeland beoordeeld en waar nodig aangepast. Hierbij is ook vooral gekeken naar de juistheid van de informatie in de Leidraad en de leesbaarheid. Ook zijn in deze aanpassingen in de bepalingen omtrent het autobezit aangepast.

Het recht op kwijtschelding wordt aan het begin van het belastingjaar beoordeeld door toezending van persoonsgegevens van die belastingplichtigen die het voorgaande jaar

kwijtschelding hebben ontvangen aan de Stichting Inlichtingenbureau. Deze Stichting is een onderdeel van het ministerie van Sociale zaken en werkgelegenheid en toetst aangeleverde gegevens aan de wettelijke normen voor inkomen, vermogen en voertuigbezit, een en ander volgens de daarvoor geldende landelijke regeling.

De kwijtscheldingsregelgeving is met ingang van 2023 gewijzigd ten aanzien van de vermogensnormen. Sabewa Zeeland heeft hiervoor een voorstel ter vaststelling toegestuurd aan de deelnemers. Dit om eenduidigheid in de regelgeving te bewerkstelligen met ingang van 2023. Op 14 december 2022 is de verordening Kwijtschelding waterschapsbelasting vastgesteld, waarin naast de bestaande regelingen / normen de wijziging van de vermogensnormen met ingang van 1-1-2023 is opgenomen.

Kwijtschelding wordt alleen verleend voor de watersysteemheffing ingezetenen en de zuiveringsheffing- en verontreinigingsheffing huishoudens.

Berekening belastingopbrengsten 2025

De kosten en opbrengsten van de programma's zijn hieronder weergegeven. In de nota "kostentoe rekening en onderbouwing tarieven 2011" is de methodiek van de doorberekening van personeelkosten, kapitaalkosten en ondersteunende kosten naar de primaire taken vastgelegd. Ook de verdeling naar de categorieën op basis van de kostentoedelingsverordening is opgenomen. Dit resulteert in een bedrag aan netto kosten per taak en uiteindelijk in de te realiseren opbrengsten voor de watersysteemheffing en zuiveringsheffing. In onderstaande tabel zijn de kosten en opbrengsten voor watersysteembeheer en zuiveringsbeheer (kostendragers) opgenomen.

Programmabegroting 2025 en Meerjarenraming 2026-2029

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2023			Begroting 2024 na 3e wijz			Begroting 2025		
	Totaal	Water-systeem-beheer	Zuiverings-beheer	Totaal	Water-systeem-beheer	Zuiverings-beheer	Totaal	Water-systeem-beheer	Zuiverings-beheer
Programmakosten (netto):									
Waterkeringen	11.158	11.158		12.494	12.494		12.616	12.616	
Watersystemen	33.458	33.060	398	37.004	37.004		40.261	40.261	
Wegen	12.323	12.323		7.003	7.003		7.172	7.172	
Afvalwaterketen	29.038		29.038	31.940		31.940	35.389		35.389
Bestuur en organisatie	30.447	22.158	8.288	34.536	24.717	9.819	39.634	26.936	12.698
Totale netto kosten	116.424	78.699	37.724	122.977	81.218	41.759	135.072	86.985	48.087
Dekking kosten:									
Overige retributies	-361	-361		-330	-330	0	-330	-330	
Precario	0	0		0	0	0			
Opbrengst leges	-438	-438		-300	-300	0	-300	-300	
Rente/Vpb	-22	-11	-11	0	0	0			
Dividend	-4.604	-4.604		-4.600	-4.600	0	-3.000	-3.000	
Inzet algemene reserve (niet in programmakosten)	-1.042	-2.405	1.363	1.305	1.341	-36	-2.240	-2.240	
Totaal dekking	-6.467	-7.819	1.352	-3.925	-3.889	-36	-5.870	-5.870	0
Totaal	109.957	70.880	39.076	119.052	77.329	41.723	129.202	81.115	48.087
Categoriekosten									
Kwijtschelding	1.820	929	891	2.036	1.018	1.018	2.199	1.099	1.100
Oninbaar	92	201	-109	300	129	171	324	139	185
Bijdrage	0	0	0	-525	-339	-186	-530	-344	-186
Verkiezingen	95	95		22	22	0	22	22	
Categ.kn. Heff	3.163	1.784	1.379	3.192	1.769	1.423	3.316	1.831	1.485
Tariefeg.reserves	814	197	617	-1.000	-1.000	0	-1.000	-1.000	0
Totaal cat. kn	5.984	3.206	2.778	4.025	1.599	2.426	4.331	1.747	2.584
Te dekken door heff	115.941	74.086	41.854	123.077	78.928	44.149	133.536	82.865	50.671
Totaal zuiv.heff	41.421		41.421	44.149		44.149	50.671		50.671
Totaal watersyst.hef	76.299	76.299		78.927	78.927		82.865	82.865	
Resultaat	-1.779			0			0		

Berekening categoriekosten watersysteembeheer 2025

De kosten van het watersysteembeheer worden op basis van de Kostentoedelingsverordening 2021 toegerekend aan de belanghebbende categorieën. In onderstaande tabel zijn de kosten van het watersysteembeheer verdeeld naar de verschillende belastingcategorieën.

Programmabegroting 2025 en Meerjarenraming 2026-2029

Bedragen x € 1.000

Begroting 2025 Programma's	Totaal	Taken		categorieën watersysteem				VH	ZH
		Watersysteem beheer	Zuiverings beheer	Inge- zetenen	Gebouwd	Onge- bouwd	Natuur		
		nota kostentoe rekening		30,00%	51,42%	18,19%	0,39%		
Waterkeringen	12.616	12.616	0	3.785	6.487	2.295	49		
Watersystemen	40.261	40.261	0	12.078	20.702	7.323	157		
Wegen	7.172	7.172	0	2.152	3.688	1.305	28		
Afvalwaterketen	35.389	0	35.389	0	0	0	0		35.389
Bestuur en organisatie	39.634	26.936	12.698	8.081	13.850	4.900	105		12.698
Totale netto kosten programma's	135.072	86.985	48.087	26.096	44.728	15.823	339	0	48.087
Dekking kosten (overige opbrengsten):									
Overige retributies	-330	-330	0	-99	-170	-60	-1		
Precario	0	0	0	0	0	0	0		
Opbrengst leges	-300	-300	0	-90	-154	-55	-1		
Dividend	-3.000	-3.000	0	-900	-1.543	-546	-12		
Inzet algemene reserves	-2.240	-2.240	0	-672	-1.152	-407	-9		
Mutaties in res.begr wijz	0	0	0						
Totaal dekking	-5.870	-5.870	0	-1.761	-3.018	-1.068	-23	0	0
Totaal kosten programma's - overige opbrengsten	129.202	81.115	48.087	24.335	41.709	14.755	316	0	48.087
Opbrengst VH tgv watersysteem				-278	-477	-169	-4	928	
Totale kosten per categorie (excl categoriekosten)				24.056	41.232	14.586	313		48.087
Categoriekosten									
Kwijtschelding (voor ingezetenen en ZH)	2.199	1.099	1.100	1.099					1.100
Oninbaar	324	139	185	97	29	13			185
Bijdrage	-530	-344	-186	-105	-175	-64			-186
Verkiezingen	22	22	0	22					
Kosten heffen en innen	3.316	1.831	1.485	637	1.019	175			1.485
Van categ.kn Heff ongebouwd gaat 17% naar natuur						-21	21		
Inzet egalisatiereserves	-1.000	-1.000	0	-200	-800				
Totaal categoriekosten	4.331	1.747	2.584	1.550	73	103	21	0	2.584
Te dekken door heffingen	133.536	82.865	50.671	25.606	41.305	14.689	334	928	50.671
Totaal zuiveringsheffing	50.671		50.671						
Totaal watersysteemheffing	82.865	82.865							
Resultaat	0								

Berekening belastingopbrengsten 2026-2029

In onderstaande tabel zijn de benodigde meerjarige belastingopbrengsten (2026-2029) voor watersysteembeheer en zuiveringsbeheer berekend.

Programmabegroting 2025 en Meerjarenraming 2026-2029

Bedragen x € 1.000

Programma	2026			2027			2028			2029		
	Totaal	Water-systeem-beheer	Zuiverings-beheer	Totaal	Water-systeem-beheer	Zuiverings-beheer	Totaal	Water-systeem-beheer	Zuiverings-beheer	Totaal	Water-systeem-beheer	Zuiverings-beheer
Programmakosten (netto):												
Waterkeringen	13.286	13.286		14.312	14.312		15.794	15.794		16.995	16.995	
Watersystemen	42.880	42.880		45.746	45.746		48.113	48.113		50.372	50.372	
Wegen	7.644	7.644		8.135	8.135		8.632	8.632		9.032	9.032	
Afvalwaterketen	36.794		36.794	38.699		38.699	39.758		39.758	40.955		40.955
Bestuur en organisatie	42.045	28.655	13.390	43.909	30.058	13.851	45.284	31.059	14.225	47.034	32.331	14.703
Totale netto kosten	142.649	92.465	50.184	150.801	98.251	52.550	157.581	103.598	53.983	164.388	108.730	55.658
Dekking kosten:												
Overige retributies	-330	-330		-330	-330		-330	-330		-330	-330	
Precario												
Opbrengst leges	-300	-300		-300	-300		-300	-300		-300	-300	
Rente/Vpb												
Dividend	-3.000	-3.000		-3.000	-3.000		-3.000	-3.000		-3.000	-3.000	
Inzet algemene reserve (niet in programmakosten)	-1.960	-1.960		-1.801	-1.801		-1.800	-1.800	0	-1.300	-1.300	
Totaal dekking	-5.590	-5.590	0	-5.431	-5.431	0	-5.430	-5.430	0	-4.930	-4.930	0
Totaal	137.059	86.875	50.184	145.370	92.820	52.550	152.151	98.168	53.983	159.458	103.800	55.658
Categoriekosten												
Kwijtschelding	2.331	1.166	1.165	2.471	1.236	1.235	2.594	1.297	1.297	2.724	1.362	1.362
Oninbaar	343	148	195	364	157	207	382	164	218	401	172	229
Bijdrage	-530	-344	-186	-530	-344	-186	-530	-344	-186	-530	-344	-186
Verkiezingen	22	22		22	22		22	22		22	22	
Categ.kn. Heff	3.316	1.831	1.485	3.316	1.831	1.485	3.316	1.831	1.485	3.316	1.831	1.485
Tariefeg.reserves	-1.000	-1.000		-1.000	-1.000		-400	-400				
Totaal cat. kn	4.482	1.823	2.659	4.643	1.902	2.741	5.384	2.570	2.814	5.933	3.043	2.890
Te dekken door heff	141.541	88.698	52.843	150.008	94.718	55.290	157.531	100.738	56.797	165.391	106.843	58.548
Totaal zuiv.heff	52.843		52.843	55.290		55.290	56.797		56.797	58.550		58.550
Totaal watersyst.hef	88.698	88.698		94.718	94.718		100.734	100.734		106.841	106.841	
Resultaat	0			0			0			0		

Ontwikkeling van belastingtarieven

De tarieven voor het betrokken begrotingsjaar worden opgenomen in de vast te stellen wijzigingen van de belastingverordeningen. De belastingopbrengsten zijn berekend aan de hand van deze tarieven en de geraamde belastingeenheden (zie vorige tabel). De lastendrukstijging voor 2025 van 8,5% is doorgerekend naar tarieven per belastingcategorie.

Per belastingcategorie is er sprake van een verschillende tariefontwikkeling. De oorzaken voor de verschillende tariefstijgingen per belastingcategorie zijn het verschil in kostenontwikkeling bij het zuiveringsbeheer en het watersysteembeheer, de inzet van de algemene reserve watersysteembeheer, de inzet van de tariefegalisatiereserves ingezetenen/gebouwd en de ontwikkeling van het aantal heffingseenheden.

Bedragen x €
1,-

Belastingtarieven	Begroting				Meerjarenraming			
	2023	2024	2025	stijgings- percentage 2025	2026	2027	2028	2029
Watersysteemheffing:								
Ingezetenen per woonruimte	134,96	141,60	146,32	3,3%	155,66	164,64	173,63	183,56
Gebouwd % van de WOZ-waarde	0,05423%	0,05246%	0,05236%	-0,2%	0,05393%	0,05553%	0,05705%	0,05819%
Ongebouwd per hectare	91,52	97,35	102,72	5,5%	110,24	118,01	125,08	132,52
Natuurterreinen per hectare	10,88	10,78	11,06	2,6%	11,72	12,39	12,99	13,65
Zuiveringsheffing per vervuilingseenheid	72,08	78,28	89,21	14,0%	92,87	97,00	99,47	102,36
Verontreinigingsheffing per vervuilingseenheid	72,08	78,28	89,21	14,0%	92,87	97,00	99,47	102,36

Geraamde belastingopbrengsten

Het tarief vermenigvuldigd met de eenheden levert onderstaande belastingopbrengsten op. Tevens is de stijging van de totale belastingopbrengst per jaar weergegeven.

Waterschapsbelasting	Rekening 2023	Begroting			Meerjarenraming			
		prim 2024	na wijz 2024	2025	2026	2027	2028	2029
Watersysteemheffing ingezetenen	23.589	24.496	24.496	25.606	27.396	29.141	30.906	32.857
Watersysteemheffing gebouwd	38.258	39.281	39.281	41.308	44.249	47.384	50.620	53.705
Watersysteemheffing ongebouwd	13.269	14.018	14.018	14.689	15.731	16.805	17.774	18.791
Watersysteemheffing natuurterreinen	321	318	318	334	356	379	400	423
Zuiveringsheffing	41.421	44.149	44.149	50.671	52.843	55.290	56.797	58.550
Verontreinigingsheffing	861	814	814	928	966	1.009	1.034	1.065
Totaal belastingopbrengst	117.719	123.076	123.076	133.536	141.541	150.008	157.531	165.391
Kwijtschelding	-1.911	-2.036	-2.036	-2.199	-2.331	-2.471	-2.594	-2.724
Oninbaar		-300	-300	-324	-343	-364	-382	-401
Opbrengst invorderingskosten		525	525	530	530	530	530	530
Totaal netto	115.808	121.265	121.265	131.543	139.397	147.703	155.085	162.796
Lastendruk (totaal belastingopbrengst)				8,5%	6,0%	6,0%	5,0%	5,0%

Heffingsgrondslag (belastingeenheden) 2025-2029

De heffingsgrondslagen voor de diverse heffingen zijn gebaseerd op gerealiseerde opbrengsten in voorgaande jaren op basis van de aanslagoplegging 2024 en prognoses 2025 van Sabewa Zeeland.

Woonruimten (basis voor de watersysteemheffing ingezetenen):

Voor het aantal woonruimten wordt voor 2025 een stijging verwacht van 2.000 eenheden. In de jaren 2026-2029 is gerekend met een stijging van 1.000 eenheden per jaar.

WOZ waarde (basis voor de watersysteemheffing gebouwd):

De WOZ waarde in 2025 is 5,4% hoger dan de WOZ waarde uit de begroting 2024. Vanaf

2026 is gerekend met een waardestijging van 4% per jaar voor waarde- en areaalontwikkeling.

Hectares ongebouwd (basis voor de watersysteemheffing ongebouwd):

Voor 2025 is sprake van een daling van 1.000 hectare ten opzichte van de begroting 2024. Voor de jaren vanaf 2026 is gerekend met een jaarlijkse daling van 300 hectare.

Hectares natuur (basis voor de watersysteemheffing natuur):

Voor 2025 is er een stijging van 700 hectare ten opzichte van de begroting 2024. Voor de jaren vanaf 2026 is gerekend met een jaarlijkse stijging van 200 hectare.

Vervuilingseenheden (basis voor de zuiveringsheffing):

De prognoses voor het aantal vervuilingseenheden is voor 2025 verhoogd met 4.000 ten opzichte van de begroting 2024. Voor de jaren vanaf 2026 is gerekend met een stijging van 1.000 vervuilingseenheden per jaar.

Vervuilingseenheden (basis voor de verontreinigingsheffing):

De prognose voor 2025-2029 is qua aantal vervuilingseenheden gelijk aan 2024.

In onderstaande tabel zijn de vervuilingseenheden weergegeven:

Belastingeenheden	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Woonruimten	173.000	175.000	176.000	177.000	178.000	179.000
WOZ-waarden in € 1.000,-	74.879.000	78.893.000	82.049.000	85.331.000	88.744.000	92.294.000
Hectares ongebouwd	144.000	143.000	142.700	142.400	142.100	141.800
Hectares natuurterreinen	29.500	30.200	30.400	30.600	30.800	31.000
Vervuilingseenheden Zuiveringsheffing	564.000	568.000	569.000	570.000	571.000	572.000
Vervuilingseenheden Verontreinigingsheffing	10.400	10.400	10.400	10.400	10.400	10.400

Hieronder is een verdeling opgenomen van de vervuilingseenheden naar huishoudens en bedrijven.

Specificatie eenheden zuiveringsheffing

specificatie zuiveringsheffing	2025
Huishoudens	429.000
Bedrijven	139.000
Totaal	568.000

Kostendekkendheid

De netto-kosten zijn toegerekend aan de belastingcategorieën en worden grotendeels gedekt door de waterschapsbelastingen.

Uit de algemene reserve watersysteembeheer vindt een onttrekking plaats van € 3.723.000,- en uit de algemene reserve zuiveringsbeheer € 452.000,-. De inzet uit de egalisatiereserves bedraagt voor ingezetenen € 200.000,- en gebouwd € 800.000,-. Uit de overige bestemmingsreserves vindt een inzet plaats van € 1.896.000,- voor dekking van incidentele kosten.

De kostendekkendheid van de tarieven is in onderstaande tabel weergegeven. Doordat er sprake is van een hogere inzet van de reserves (inzet surplus) is er sprake van een lagere kostendekkendheid dan voorgaande jaren. Om het dekkingspercentage te berekenen worden de kosten per eenheid tarief gedeeld door het tarief.

Bedragen x € 1,-

Inzet reserves	Watersysteemheffing				zuiveringsheffing
	ingezetenen	gebouwd (%)	ongebouwd	natuurterreinen	
Tarief exclusief inzet reserves	155,60	0,05647%	108,76	11,67	90,57
minus inzet reserves:					
algemene reserve	5,44	0,00207%	4,04	0,41	0,80
Bestemmingsreserve	2,70	0,00103%	2,00	0,20	0,56
tariefegalisatiereserve	1,14	0,00101%	-	-	-
Subtotaal	9,28	0,00411%	6,04	0,61	1,36
Tarief	146,32	0,05236%	102,72	11,06	89,21
dekkingspercentage tarieven 2025	94,0%	92,7%	94,4%	94,8%	98,5%
dekkingspercentage tarieven 2024	97,3%	95,4%	97,5%	97,6%	99,3%
dekkingspercentage tarieven 2023	97,8%	97,4%	98,5%	98,3%	100,1%

Lastendruk huishoudens en bedrijven

Voor een aantal profielen is in onderstaande tabel de lastendruk voor 2025 aangegeven en de verwachting voor de jaren 2026 tot en met 2029. Voor 2025 is tevens de procentuele stijging ten opzichte van 2024 opgenomen.

Voor de WOZ waarde is in 2025 voor de woningen gerekend met waarde van € 304.000,- (bron CBS: gemiddelde WOZ waarde woning Zeeland per 1-1-2024). In 2024 was deze waarde € 282.000,- (WOZ waarde per 1-1-2023). Voor de WOZ van niet-woningen is geen stijging opgenomen in de lastendrukpercentage.

Lastendruk profielen	Belastingeenheid (grondslag)					Belasting x € 1,-						
	Woon-ruimte	WOZ-waarde x € 1.000,-		Ha.	V.E.	Begroting		stijgings in % t.o.v. 2024	Meerjarenraming			
		2024	2025			2024	2025		2026	2027	2028	2029
Huishouden (meerpersoons huurder)	1				3	376,44	413,95	10,0%	434	456	472	491
Huishouden (meerpersoons eigenaar)	1	282	304		3	524,38	573,12	9,3%	598	624	645	668
Huishouden (alleenstaand huurder)	1				1	219,88	235,53	7,1%	249	262	273	286
Huishouden (alleenstaand eigenaar)	1	282	304		1	367,82	394,70	7,3%	412	430	447	463
Agrarisch bedrijf	1	246	246	25	3	2.939,24	3.110,76	5,8%	3.323	3.542	3.739	3.947
Agrarisch bedrijf	1	409	409	75	3	7.892,25	8.332,10	5,6%	8.923	9.534	10.086	10.668
Groothandel		2.456	2.456		10	2.071,22	2.178,06	5,2%	2.253	2.334	2.396	2.453
Metaalbedrijf		12.280	12.280		450	41.668,09	46.574,31	11,8%	48.414	50.469	51.766	53.208

Nieuw belastingstelsel

Eind 2020 heeft de Ledenvergadering van de Unie een aantal besluiten genomen over de toekomst van het belastingstelsel van de waterschappen. De besluitvorming had betrekking op een pakket aan voorstellen om daarmee een aantal knelpunten op te lossen en het meenemen van vier zogenaamde meekoppelkansen. Na intensief overleg met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is er in augustus 2022 is een conceptwetsvoorstel in de formele consultatie gegaan.

De Unie heeft daarop op 27 september 2022 gereageerd en commentaar geleverd op een aantal onderdelen. Het belangrijkste commentaar had betrekking op het inperken van de ruimte die waterschappen krijgen om de watersysteemheffing af te kunnen stemmen op de specifieke kenmerken van het gebied en de taakuitoefening.

De huidige kostentoedelingssystematiek, waarbij de waardes van gebouwd, ongebouwd en natuur sterk bepalend zijn, heeft als kernmerk dat er weinig te sturen valt in de tarieven en de kostenaandelen voor de watersysteemheffing. Het voorstel van de Unie van Waterschappen, het Verbeterd Combimodel, kent die sturingsmogelijkheden wel. Dit model gaat uit van gebiedskenmerken en legt voor de kostenaandelen ongebouwd de relatie tussen het aantal hectares ongebouwd en bevolkingsdichtheid (aantal ha. ongebouwd per 1.000 inwoners). Voor natuur wordt uitgegaan van de natuurdichtheid (aantal ha. natuur per 1.000 inwoners).

Het Unie-voorstel kent voor ongebouwd en natuur bandbreedtes van + en - 30% van de berekende kostenaandelen. Hiermee kunnen de waterschappen de kostenaandelen van de verschillende categorieën zodanig inregelen dat de nieuwe kostentoedelingssystematiek niet hoeft te leiden tot gedwongen ongewenste lastenverschuivingen. In het conceptwetsvoorstel waren de bandbreedtes beperkt tot + en - 25% van de berekende uitkomst. Het gevolg is dan dat voor enkele waterschappen de huidige tarieven niet meer binnen de bandbreedtes passen en dat zij bij de invoering van het nieuwe stelsel wel direct ongewenste lastenverschuivingen moeten doorvoeren.

Het conceptwetsvoorstel voorzag ook in de mogelijkheid om een tariefdifferentiatie van maximaal 100% in te voeren voor zogenaamde plusvoorzieningen waar geen concreet verzoek aan ten grondslag ligt. Dit ziet op onze situaties voor Tholen en de Reigersbergsche polder waar we met wateraanvoerprojecten extra's doen ten opzichte van andere gebieden. Onze inbreng in de Uniecommissie Bestuurszaken, Communicatie en Financiën (CBCF) van 23 september 2022 heeft mede geleid tot aanpassing van het conceptwetsvoorstel aangepast, waardoor nu binnen 1 voorziening meerdere tariefdifferentiaties kunnen gelden.

Na behandeling in de Ministerraad van 31 maart 2023 is het conceptwetsvoorstel voor advies is voorgelegd aan de Raad van State. De minister van Infrastructuur en Waterstaat had de volgende wijzigingen aangebracht ten opzichte van de versie die in augustus 2022 in consultatie was gebracht:

1. De bandbreedtes voor ongebouwd en natuur in het nieuwe kostentoedelingsmodel geven voor de eerste twee jaar meer ruimte (+ en -/ - 30%) voor de waterschappen, maar dalen vervolgens na 2 jaar weer naar + en -/ - 25%.;
2. De tariefdifferentiatie gebouwd gaat van een kan-bepaling naar een verplichting;
3. De bekostiging van aparte afvalwaterstromen die niet op de gemeentelijke riolering worden geloosd, kunnen alleen nog via de privaatrechtelijke weg bekostigd worden.

Op 3 juli 2023 verscheen het advies van de Raad van State op het wetsvoorstel. De Raad van State adviseerde om het conceptwetsvoorstel en de toelichting op een aantal onderdelen aan te passen of aan te vullen. Het commentaar van de Raad van State had o.a. betrekking op de draagvlakmeting bij wateraanvoerprojecten. In het conceptwetsvoorstel ging voor de wateraanvoerprojecten uit van een vrij lichte procedure voor de draagvlakmeting. De Raad van State was van oordeel dat met de oorspronkelijke procedure geen representatieve uitkomst van de draagvlakmeting verzekerd was. De Raad van State verwees in het uitgebrachte advies naar een soortgelijke procedure voor gemeenten in het kader van de Wet op de Bedrijveninvesteringszones (Wet BIZ). Deze wet maakt het voor gemeenten mogelijk extra belasting te heffen. Voor de Wet BIZ wordt uitgegaan van een minimale respons van 50% en 2/3 aan positieve reacties. De Raad van State adviseerde om een dergelijke draagvlakmeting ook voor de plusvoorziening te hanteren. Dit advies is door het ministerie overgenomen.

Het was de oorspronkelijke planning dat het wetsvoorstel in 2025 in werking zou treden. De Unie heeft eind 2023, met het oog op een zorgvuldig implementatietraject, gepleit voor een inwerkingtredingsdatum van 1 januari 2026. Op 28 november 2023 heeft de minister van Infrastructuur en Waterstaat ook aan de Tweede Kamer aangegeven dat hij ook uitgaat 1 januari 2026 als inwerkingtredingsdatum.

Op 23 april 2024 is het wetsvoorstel aangenomen in de Tweede Kamer. In het wetsvoorstel is de overgang na 2 jaar naar de 25%-bandbreedte voor de kostenaandelen ongebouwd en natuur gehandhaafd. De tariefdifferentiatie gebouwd is een verplichting geworden. Het wetsvoorstel is op 14 mei 2024 ingediend bij de Eerste Kamer.

Voor het implementatietraject door de waterschappen heeft de Unie inmiddels verschillende handreikingen opgesteld. Voor een aantal onderwerpen is er veel ruimte voor bestuurlijke afwegingen, waarbij de algemene vergadering nadrukkelijk in het proces zal worden betrokken. Het betreft daarbij met name:

- Het opstellen van een nieuwe kostentoedelingsverordening, waarbij de kostenaandelen voor de verschillende belastingcategorieën en de plaatsen binnen de bandbreedtes voor de categorieën ongebouwd en natuur moeten worden bepaald;
- Het bepalen van de tariefdifferentiatie voor de zoetwateraanvoerprojecten Tholen en de Reigersbergsche polder. Tariefdifferentiaties voor de zoetwatervoorzieningen zijn mogelijk voor de extra kosten die het waterschap maakt tot maximaal 100% van het tarief ongebouwd.

Eind 2025 zal de algemene vergadering, na het doorlopen hebben van een inspraaktraject, de nieuwe kostentoelingsverordening watersysteembeheer moeten vaststellen alsook nieuwe Verordeningen op de watersysteemheffing, zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing. Het implementatie van het belastingstelsel wordt binnen de organisatie projectmatig opgepakt.

2.4 Indeling paragrafen

Financiële positie

Financiering

Het waterschap is verplicht op grond van de “Wet Financiering decentrale overheden” (Wet Fido) een treasuryparagraaf op te nemen in de programmabegroting. Doel is het bevorderen en transparant maken van het financierings- en treasurybeleid, het verbeteren van de besluitvorming daarover en het beter mogelijk maken van een goede beoordeling daarvan door de toezichthouder.

De belangrijkste doelstellingen van de Wet Fido zijn het bevorderen van een solide financiering en kredietwaardigheid van de decentrale overheden, het beheersen van renterisico's en het vergroten van transparantie.

In de volgende hoofdstukken wordt ingegaan op de vermogensbehoefte, de te verwachten renteontwikkeling en het risicobeheer.

De vermogensbehoefte voor de volgende jaren kan bepaald worden door het verschil tussen herkomst en bestedingen van middelen.

bedragen x € 1.000,-

Vermogensmutaties		2024 na wijz.	2024 prognose	2025	2026	2027	2028	2029
HERKOMST								
<i>Vaste activa:</i>	Afschrijvingen	21.049	21.026	21.068	22.114	23.285	23.844	24.679
	subsidies/bijdragen van derden	43.130	53.113	32.199	41.200	33.982	74.894	94.150
	Verkopen		59	121	168	76	350	20
	Financiële vast Activa		67	67	67	67	67	67
<i>Eigen vermogen:</i>	Toevoegingen	9.404	9.404	700	1.500	810	-	-
<i>Voorzieningen:</i>	Toevoegingen	393	393	400	400	400	400	400
<i>Lang lopende schulden:</i>	Stortingen	-	-	-	-	-	-	-
Totaal herkomst (-)		73.976	84.062	54.556	65.448	58.620	99.554	119.316
BESTEDING								
<i>vaste activa:</i>	Bruto uitgaven	94.583	91.241	93.861	100.847	100.480	146.904	155.236
<i>Voorraden:</i>	aankopen							
<i>Eigen vermogen:</i>	Onttrekkingen	15.060	15.060	7.771	5.680	4.386	3.385	1.593
<i>Voorzieningen:</i>	Besteding (incl. vrijval)	503	503	680	680	680	680	680
<i>Lang lopende schulden:</i>	Aflossingen	10.000	10.000	10.000	15.000	15.000	40.000	-
Totaal besteding (+)		120.146	116.804	112.312	122.207	120.546	190.969	157.509
Vermogensbehoefte		46.170	32.742	57.757	56.759	61.926	91.415	38.193

Voor de vaste activa zijn de investeringsvolumes aangehouden uit het hoofdstuk voorgenomen investeringen. De toevoegingen en onttrekkingen aan het eigen vermogen betreffen de reservemutaties zoals opgenomen in het overzicht van de reserves en voor de voorzieningen wordt eveneens naar de betreffende paragraaf verwezen. In december 2023 zijn er een tweetal financieringen afgesloten om de vermogensbehoefte op te vangen in de periode 2024-2026. Hiermee zal naar verwachting pas in 2027 een nieuwe financiering

afgesloten moeten worden. Bovenstaande vermogensbehoefte is exclusief de eventuele voorfinanciering van later te ontvangen subsidie van HWBP-projecten.

Renteschema

Renteontwikkeling

Bij deze programmabegroting is gerekend met het afsluiten van een geldlening eind 2027 (zie hoofdstuk financiering hiervoor). Gerekend is met een rente van 4% voor nieuwe geldleningen. Voor de rentebaten, de liquide middelen die we verplicht moeten onderbrengen bij het schatkistbankieren, is gerekend met een rentepercentage van 2,9%. Dit percentage is gelijk aan de rentekosten van de afgesloten geldlening eind 2023 voor de financiering van 2024-2026. Bij het opstellen van de begroting is de rente op het schatkistbankieren hoger. Vanuit de voorzichtigheid is uitgegaan van 2,9% opbrengst, een eventuele lagere rente dan 2,9% zal opgevangen worden uit de weerstandscapaciteit. Om die reden is dit renterisico opgenomen in de top10 van risico's.

Renteschema		Begroting 2025	
	Rente lang geld	8.892.000	
	Rente lang geld (voorgenomen financiering HWBP)	730.000	
	Rente kort geld	0	
1	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	+	9.622.000
2	De externe rentebaten (idem)	-/-	4.003.000
	saldo rentelasten en rentebaten		5.619.000
3	rentelasten die specifiek moeten worden toegerekend	-/-	730.000
4	rentebaten die specifiek worden toegerekend	+	0
	aan de taken toe te rekenen externe rente via rente omslag		4.889.000
	aan de taken toegerekende rente (rente omslag) watersysteem- en zuiveringsbeheer	-/-	4.889.000
5	Renteresultaat		0
Taken			
	watersysteem- en zuiveringsbeheer		Boekwaarde % 338.170.778 1,446%

De berekening van de omslagrente vindt plaats over de boekwaarde per 1 januari. Dividendopbrengsten, winstuitkeringen, koers- en waardeverschillen maken geen deel uit van de renteomslag. De rentelast die specifiek wordt toegerekend betreft de rente voorfinanciering HWBP-Hansweert. Deze komt ten laste van het programma waterkeringen.

Renterisiconorm

Om de risico's te beperken is het treasurybeleid defensief en risicomijdend. Het beleid is er op gericht om toekomstige risico's inzichtelijk te maken, te beheersen, te verminderen of te verschuiven. Het risicobeheer bestaat uit o.a. renterisico, kredietrisico en liquiditeitsrisico, waarbij voor het waterschap het renterisico het belangrijkste is.

De uitvoering van de treasurytaak mag in ieder geval niet leiden tot een vergroting van de risico's voor de organisatie. Hierbij geldt dat het niveau van renterisico's in de komende jaren de wettelijke normen (de kasgeldlimiet en de renterisiconorm), zoals vastgelegd in de Wet Fido, niet overschrijdt.

Renterisiconorm

De renterisiconorm beoogt een zodanige opbouw van de leningenportefeuille dat het risico uit hoofde van renteaanpassing en herfinanciering van leningen beperkt blijft. De

renterisiconorm is voor de waterschappen vastgesteld op 30% van het begrotingstotaal bij aanvang van het betreffende jaar. Het waterschap heeft geen leningen met een renteherziening.

Bedragen x € 1.000,-

Renterisiconorm	2025	2026	2027	2028	2029
1 Totale lasten programmabegroting	168.903	174.174	182.253	189.929	196.345
2 Vastgesteld percentage 30%					
3 Renterisiconorm (30% van 1)	50.671	52.252	54.676	56.979	58.904
4 Betaalde aflossingen	10.000	15.000	15.000	40.000	-
Ruimte (3-4)	40.671	37.252	39.676	16.979	58.904

75

Kasgeldlimiet

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het maximum dat gesteld is aan de mate waarin van korte financiering (looptijd maximaal één jaar) gebruik mag worden gemaakt. In de 'Uitvoeringsregeling Fido' is dit maximum voor de waterschappen vastgesteld op 23% van het begrotingstotaal. Voor het waterschap betekent dit voor 2025 € 38,8 miljoen.

Reserves en voorzieningen

De omvang en mutaties van de algemene reserves, bestemmingsreserves en voorzieningen in de begroting 2025 en de jaren 2026-2029 zijn in de volgende tabellen weergegeven.

Programmabegroting 2025 en Meerjarenraming 2026-2029

Bedragen x € 1.000,-

Algemene reserves en bestemmingsreserves	Saldo 31-12-24	Mutaties 2025	Saldo 31-12-25	Mutaties 2026	Saldo 31-12-26	Mutaties 2027	Saldo 31-12-27	Mutaties 2028	Saldo 31-12-28	Mutaties 2029	Saldo 31-12-29
Algemene reserves											
watersysteembeheer	20.290	-3.723	16.567	-3.027	13.540	-2.352	11.188	-1.924	9.264	-1.394	7.870
zuiveringsbeheer	1.663	-452	1.211	-265	946	-109	837	-68	769	-	769
Totaal algemene reserves	21.953	-4.175	17.778	-3.292	14.486	-2.461	12.025	-1.992	10.033	-1.394	8.639
Bestemmingsreserves											
Tariefegalisatiereserves											
watersysteemheffing ingezetenen	1.116	-200	916	-200	716	-300	416	-200	216	-	216
watersysteemheffing ongebouwd	174	-	174	-	174	-	174	-	174	-	174
watersysteemheffing gebouwd	3.186	-800	2.386	-800	1.586	-700	886	-200	686	-	686
watersysteemheffing natuurterreinen	89	-	89	-	89	-	89	-	89	-	89
zuiveringsheffing	1.089	-	1.089	-	1.089	-	1.089	-	1.089	-	1.089
Totaal tariefegalisatiereserves	5.654	-1.000	4.654	-1.000	3.654	-1.000	2.654	-400	2.254	-	2.254
Overige bestemmingsreserves											
kapitaallasten fietspaden Zeeuws-Vl.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
kapitaallasten extra afslag A58 Goes	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Impuls verkeersveiligheid	2.781	-1.254	1.527	-800	727	-727	-	-	-	-	-
damaanzetten O'sch.kering&kanaal Zuid-B.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
peilbesluit Veerse Meer, steigers	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
zandsuppletie Sophiastrand	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
groot onderhoud waterkeringen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
overname waterkeringen Rijkswaterstaat	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
cultuurhistorische duikers en sluizen	323	-	323	-	323	-	323	-	323	-	323
zichtbaarheid	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Innovatie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Veerse Meer	275	-	275	-	275	-	275	-	275	-	275
te verstrekken subsidies (Leader)	195	-25	170	-25	145	-25	120	-	120	-	120
Kader Richtlijn Water (KRW)	147	-100	47	-	47	-	47	-	47	-	47
GGA wegen	15	-	15	-	15	-	15	-	15	-	15
effluent - onderzoek industrieel afvalw.	47	-62	-15	-	-15	-	-15	-	-15	-	-15
informatieveiligheid	626	-340	286	-220	66	-	66	-	66	-	66
Assetmanagement	1.148	-267	881	-	881	-	881	-	881	-	881
Muskusrattenbestrijding	808	-270	538	-237	301	-123	178	-	178	-	178
Arbo maatregelen 2024-2026	134	-128	6	-6	-	-	-	-	-	-	-
opleidingen /organisatieontwikkeling	-	-150	-150	-	-150	-	-150	-	-150	-	-150
Baggeren Grote Wateren	-	700	700	1.400	2.100	760	2.860	-993	1.867	-199	1.668
Totaal overige bestemmingsreserves	6.498	-1.896	4.602	112	4.714	-115	4.599	-993	3.606	-199	3.407
Totaal bestemmingsreserves	12.152	-2.896	9.256	-888	8.368	-1.115	7.253	-1.393	5.860	-199	5.661
Totaal reserves	34.105	-7.071	27.034	-4.180	22.854	-3.576	19.278	-3.385	15.893	-1.593	14.300

Bedragen x € 1.000,-

Voorzieningen	Begroting				Meerjarenraming				
	Saldo 31-12-24	afname 2025	storting 2025	Saldo 31-12-25	Mutaties 2026	Mutaties 2027	Mutaties 2028	Mutaties 2029	Saldo 31-12-29
Personele voorzieningen	4.291	-280	-	4.011	-280	-280	-280	-280	2.891
Totaal voorzieningen	4.291	-280	-	4.011	-280	-280	-280	-280	2.891

Weerstandsvermogen, -capaciteit en risico's

Bij de taakuitoefening en in de bedrijfsvoering loopt het waterschap risico's van uiteenlopende aard. Tegen een deel van deze risico's kan een waterschap zich verzekeren, of moeten er voorzieningen worden gevormd, of kunnen anderszins worden opgevangen. Voor een deel van de risico's is dit echter niet het geval. Daarnaast wordt er soms voor gekozen om voor bepaalde verzekerbare risico's eigen risicodragers te worden door zich bewust niet voor deze risico's te verzekeren. De niet verzekerde risico's kunnen, als ze zich voordoen, (grote) financiële consequenties hebben. Het is dus zaak voor het waterschap, dat ze zich bewust is van de risico's die ze loopt en ze beheerst. Het uitsluiten van risico's is echter niet mogelijk. Niet verzekerde risico's die zich voordoen, moet het waterschap opvangen met het eigen vermogen (reserves), door belastingverhoging of door ombuigingen binnen de begroting.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

- de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover het waterschap beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
- alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

De weerstandscapaciteit is dus te omschrijven als de omvang van de direct beschikbare financiële middelen om onverwachte financiële tegenvallers op te vangen. Het is als het ware een buffer om ervoor te zorgen dat bestaand beleid en voorzieningen niet in gevaar komen als risico's werkelijkheid worden.

Binnen de organisatie zijn er assetmanagementadviseurs die zorgen voor de ontwikkeling van het assetmanagement. Met assetmanagement maken we keuzes over te nemen maatregelen, die keuzes dragen bij aan het verbeteren van de risicopositie. Met risicomangement trachten we inzicht te verkrijgen in de risicopositie om vervolgens passende maatregelen te nemen. Om dit te kunnen doen voeren we risicoanalyses uit. Met deze risicoanalyses krijgen we input voor het nemen van beheersmaatregelen.

In het Waterschapsbeheerprogramma is als doelstelling opgenomen om in 2027 ISO 55001 (assetmanagement) gecertificeerd te zijn. Met assetmanagement zorgen we voor een optimale balans tussen behalen van prestaties, de kosten die daar mee gemoeid zijn en het beheersen van risico's.

In de algemene vergadering van 4 april 2024 is de Nota weerstandsvermogen, risicomangement, reserves en voorzieningen vastgesteld. Hierin is opgenomen dat het weerstandsvermogen dient te voldoen aan weerstandsratio B (ruim voldoende) en ligt tussen 1,4 en 2,0. De weerstandscapaciteit boven de ratio 2,0 betreft het surplus van de

algemene reserve en de tariefseglisatiereserve en kan worden ingezet voor andere doeleinden. Voor de inzet van het surplus wordt besloten door de algemene vergadering bij de programmabegroting en meerjarenraming. Met deze beleidsnota is in de onderstaande berekening van het weerstandsvormogen rekening gehouden.

Berekening weerstandscapaciteit

In de weerstandscapaciteit worden alleen die middelen opgenomen die in een begrotingsjaar en de daarop volgende begrotingsjaren vrij aanwendbaar zijn zonder dat dit effect heeft op de gewenste kernactiviteiten van het waterschap en de gewenste ontwikkeling van de lastendruk. Dit geldt voor de algemene reserve en het niet bestemde deel van de tariefseglisatiereserves. De aanwezige overige bestemmingsreserves maken geen deel uit van de weerstandscapaciteit. Deze worden ingezet voor het doel waarvoor deze gevormd zijn. Er is een mogelijkheid om de belastingcapaciteit in te zetten en daarmee de weerstandscapaciteit te vergroten, hiermee is in de begroting geen rekening gehouden.

De totale weerstandscapaciteit per ultimo van het jaar kan dan als volgt bepaald worden:

	Bedragen x € 1.000,-						
Beschikbaar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Stille reserve	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
belastingcapaciteit	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Onvoorzien		100	100	100	100	100	100
Algemene reserves	18.548	21.953	17.778	14.486	12.025	10.033	8.639
Tariefseglisatiereserves	8.654	5.654	4.654	3.654	2.654	2.254	2.254
Totaal	27.203	27.707	22.532	18.240	14.779	12.387	10.993

Strategische risico's & ontwikkelingen

Strategische risico's zijn het gevolg van de gekozen strategische koers van de organisatie of het gevolg van gemaakte keuzes die leiden tot een strategische koerswijziging. Ze hebben impact op de strategische doelstelling van een organisatie. Vaak zijn de kans van optreden en de impact van deze risico's niet goed (financieel) te kwantificeren en niet direct te managen. Hierna wordt nader ingegaan op de strategische risico's en een relevante aantal ontwikkelingen.

Onvolledig beeld omvang benodigd onderhoud van assets

De staat van de assets rioolgemalen/transportstelsels, zuiveringen, kunstwerken en het benodigd onderhoud zijn niet altijd goed in beeld. Aan dit risico kunnen verschillende oorzaken ten grondslag liggen. Voorbeelden hiervan zijn inspectieopgaven die nog niet volledig zijn uitgevoerd, preventief onderhoud dat niet (volledig) uitgevoerd is, het verlies van kennis door medewerkers die met pensioen gaan en het ontbreken van niet goed of volledig ingerichte databeheersystemen. Data speelt daarbij een belangrijke rol. Deze ontwikkeling kan tot gevolg hebben dat de in kaart gebrachte onderhoudsopgave groter blijkt te zijn dan in eerste instantie gedacht (en begroot) op basis van historische data en visuele inspecties. Dit kan financiële gevolgen hebben in de vorm van hogere onderhoudskosten en/of schadeclaims. Er zouden ook gevolgen kunnen zijn voor het veilig en naar behoren functioneren van assets voor de omgeving van het waterschap. Wel kunnen we concluderen dat de afgelopen jaren is gebleken dat de assets van het waterschap goed hebben gefunctioneerd. Hierdoor kunnen we onze taken op een adequate

wijze uitvoeren. Een verdere professionalisering van het onderhoud en de vervanging van onze assets willen we bereiken met assetmanagement. Dit is nodig gezien het grote aantal bij het waterschap in beheer en onderhoud zijnde objecten. Het gaat hierbij om een methode voor het optimale beheer van onze 'assets' zodat we in de toekomst nog beter keuzes kunnen maken die gebaseerd zijn op de optimale balans tussen prestaties, risico's en kosten, gedurende de gehele levenscyclus van een asset. Voor de assets van de afvalwaterketen zijn diverse data in het onderhoudsbeheersysteem (OBS) niet voldoende op orde om een juiste afweging te maken tussen prestaties, kosten en risico's en om adequaat onderhoud uit te voeren. Voor de korte termijn wordt het op orde brengen van data in het onderhoudsbeheersysteem ter hand genomen. Parallel hieraan worden diverse preventieve onderhoudsactiviteiten nader in beschouwing genomen om te onderzoeken of alle assets adequaat worden onderhouden. We hopen hiermee een efficiencyslag te kunnen maken.

In 2023 en 2024 hebben we de kenmerken van al onze bruggen in beeld gebracht. Omdat de houten bruggen het meest kwetsbaar zijn, hebben we hier als eerste ook de onderhoudstoestand van in beeld gebracht. Inmiddels zijn we bezig om dit ook van de overige bruggen in beeld te brengen. Dit zal in 2025 worden afgerond. Het in beeld brengen van de duikers volgt later omdat deze over het algemeen veel minder risico met zich meebrengen. Vervolgens ontwikkelen we voor het inspecteren en onderhouden van zowel de bruggen als de duikers een systematische werkwijze conform wegverhardingen en -beplantingen. Met het aantrekken van een beleidsmedewerker kunstwerken hopen we hier voldoende capaciteit voor te krijgen. Op dit moment betekent het ontbreken van betrouwbare data en een systematische werkwijze dat we nog te maken hebben met een verhoogd risico.

Uitvoering projecten en regulier werk onder druk

Bij de programmering en voorgenomen realisatie van projecten wordt als uitgangspunt de beschikbare personele capaciteit en het financieel kader gehanteerd. In 2024 is evenals in 2023 vooruitgang geboekt in de invulling van openstaande vacatures. Niettemin moeten er nog meerdere vacatures worden ingevuld, vooral ook voor HWBP projecten. We hebben nog steeds te maken met krapte op de arbeidsmarkt. De voorbereiding van (nieuwe) projecten vraagt steeds meer tijd. Strengere en wijzigende wet- en regelgeving (stikstof, Omgevingswet, Wet kwaliteitsborging, enz.), langere doorlooptijd bij verleggen kabels en leidingen, gevolgen van netcongestie bij het aanvragen van nieuwe of verzwaren van elektriciteitsaansluitingen etc. zijn factoren die meer tijd kosten en vertragend werken in de doorlooptijd. Deze risico's zijn actueel voor meerdere kerntaken.

Beheersing van het risico van krapte in de personele capaciteit vindt onder andere plaats door op cruciale openstaande posities inhuurkrachten in te zetten. Voor de HWBP opgave is de keuze om, gezien de omvang van de projecten, naast een basisbezetting op de personele capaciteit de benodigde capaciteit vooral ook op projectniveau te organiseren met inzet van inhuurkrachten en samenwerking met marktpartijen en/of uitzetten van opdrachten bij ingenieursbureaus. Een beheersmaatregel ten aanzien van de langere doorlooptijden om een project voor te bereiden is het nog eerder kunnen beschikken over de projectscope/startdocument en daarmee de voorbereiding tijdig te starten. Er wordt nu 2-2,5 jaar gehanteerd. Gezien de ontwikkelingen moet er meer rekening worden gehouden met minimaal drie jaar. Overigens betekent dit ook extra personele capaciteit (meer projecten in voorbereiding) en zal er sprake zijn van een overgangperiode (inhaalslag) om dit mogelijk te maken. In de voorjaarsnota 2025 willen we aangeven wat hierin nodig is en wat dit betekent voor een verdere uitbreiding van de personele capaciteit. Uitgangspunt hierbij is het Meerjaren InvesteringsProgramma (MIP). Daarnaast willen we ook onderzoeken of de ontwikkeling naar meer programmatisch aanbesteden efficiencyvoordelen voor het waterschap op kan leveren.

De uitvoering van projecten vergt ook een behoorlijke inspanning van de collega's van de afdeling Afvalwaterketen. Een project kan enkel gerealiseerd worden indien rekening

gehouden wordt met het feit dat na het project het beheer en onderhoud van de assets wordt uitgevoerd door medewerkers van de afvalwaterketen binnen hun eigen kerntaak, maar ook als service provider voor de andere afdelingen. Zowel aan de voorkant, tijdens en bij overdracht van een project moeten alle assets worden voorzien van standaard uitgangspunten, (OBS-)data, (informatie)veiligheidsnormen, enz. om in de beheerfase zo efficiënt mogelijk te kunnen werken binnen de financiële kaders en gewenste prestaties.

Onvoldoende mensen met een beperking in dienst

Met de Participatiewet en de Wet banenafpraak ligt er voor werkgevers een verplichting om extra banen te realiseren voor mensen met een beperking. Werkgevers uit de sector Overheid doen dit voor 25.000 mensen met een beperking. Dit heet de banenafpraak. Met de banenafpraak wordt de Participatiewet ondersteund. Omdat de overheid de beoogde doelstelling in 2016 niet heeft gehaald, is besloten om voor de sector overheid de Quotumwet in werking te stellen per 1 januari 2018. Voor elke niet ingevulde baan wordt er een ‘boete’ opgelegd van € 5.000,-. Deze ‘boetes’ worden op dit moment (nog) niet opgelegd. Waterschap Scheldestromen had de verplichting (indicatief) om in 2023 in totaal 19,8 banen van 25,5 uur te realiseren. Het aantal gerealiseerde banen bedroeg op 1 oktober 2024 10,5.

Opgave benodigde dijkversterkingen nemen toe

Met de uitkomst van de wettelijke beoordeling van de primaire waterkeringen aan de hand van de nieuwe waterveiligheidsnormen hebben we ons een goed beeld kunnen vormen van de dijkversterkingsopgave tot 2050. De kosten voor de realisatie van de versterkingsopgave mogen niet leiden tot een onevenredige lastenverzwaring voor de Zeeuwse burger. Een evaluatie van de huidige financieringsregeling is voorzien in 2024. Daarnaast is er sprake van een landelijk financieringstekort op de middellange (2030-2036) en lange termijn (2037-2050) voor de uitvoering van het totale HWBP programma. Deze financiële spanning op het HWBP-programma zorgt voor onzekerheid over het tijdstip van de verstrekking van de subsidie voor de projecten van Scheldestromen. Daarmee kan dit leiden tot meer dan reguliere voorfinancieringskosten voor Scheldestromen. Daarnaast wordt er ook op Scheldestromen een beroep gedaan om ons collectiviteitsaandeel binnen de alliantie HWBP in het genoemde financieringstekort bij te dragen. In de verkenningsfases van onze dijkversterkingen onderzoeken we verschillende scenario's om de meest haalbare en betaalbare oplossing te bepalen. Dit vertaalt zich in bestuurlijk vastgestelde voorkeursalternatieven. Er is naar schatting minimaal € 1,5 miljard (waarvan 10% voor rekening van het waterschap) nodig tot 2050 om de afgekeurde dijkvlakken te versterken zodat ze voldoen aan de meest actuele waterveiligheidsnorm. Daarbij moet genoemd worden dat de kostenontwikkeling van de projecten ook als gevolg van nieuwe en gewijzigde regelgeving (o.a. op het gebied van stikstof) en de inpassingen in de omgeving nog onzeker is. De ervaringen in de eerste projecten die we realiseren laten een stijgende tendens zien.

Baseline Basis op orde

De Baseline Basis op orde is het minimale ambitieniveau waaraan het waterschap Scheldestromen wil voldoen op het gebied van digitalisering. Digitalisering verandert onze maatschappij ingrijpend en is tegelijkertijd essentieel om de maatschappij draaiende te houden. De huidige technologische ontwikkelingen zorgen voor een digitale transformatie waarin alle 21 waterschappen kansen moeten grijpen die de informatiesamenleving hen biedt. Dit willen zij doen op een verantwoorde, veilige en mensgerichte manier. Daarvoor is het van belang dat de digitale basis op orde is. In deze baseline wordt invulling gegeven aan de doelen vanuit nieuwe wetgeving en EU- of overheidsrichtlijnen. Het risico wat we kunnen lopen, is dat we niet rechtmatig handelen. De aanpak hiervan is risico gestuurd. Hiermee borgen we dat de focus vooral ligt op de zaken die vanuit wetgeving met een harde deadline worden opgevolgd (Wet Open Overheid, Omgevingswet, EU-Single digital gateway).

Onzekere marktomstandigheden hebben effect op het energiecontract

De marktomstandigheden zijn op dit moment onzeker zodat er na afloop van het energiecontract per 1 januari 2025 sprake is van een prijsstijging. In de begroting 2025 zijn de energiekosten verhoogd van € 5,6 miljoen in 2024 naar € 6,8 miljoen in 2025 (stijging van ruim 21 % ten opzichte van de begroting 2024). De marktomstandigheden zijn op dit moment nog steeds dermate extreem dat het ook niet mogelijk is om het leveringscontract tegen acceptabele voorwaarden te verlengen, zoals we normaal gesproken per 1 januari 2022 hadden gedaan. Binnen het huidige contract kunnen we prijzen vastleggen voor 2025. Voor 2026 en verder is nog geen contract afgesloten. Eind zomer 2024 is gestart met de aanbesteding van een leveringscontract.

KRW doelen worden niet tijdig behaald

Het jaar 2027 is in de wetgeving opgenomen als deadline voor de KRW. Op dat moment moeten er verschillende maatregelen gerealiseerd zijn en doelen behaald worden. Voorbereiding, uitvoering en oplevering van de maatregelen zal in deze 'begrotingsperiode' moeten plaatsvinden. Bij prioritering van inzet en middelen is hier zoveel als mogelijk rekening mee gehouden, bij afwegingen komende jaren is het zaak de KRW maatregelen prioriteit te blijven geven.

Op de rwzi's zijn opslagtanks chemicaliën aanwezig die niet aan de BRL voldoen

Beoordeling RichtLijn (BRL) wetgeving: Op de rwzi Terneuzen zijn diverse opslagtanks van chemicaliën aanwezig die niet meer voldoen aan de huidige BRL wet- en regelgeving. Een eerste verkennend onderzoek heeft aangegeven dat € 500.000,- nodig is voor vervanging. Voor de overige rwzi's Walcheren en Willem Annapolder is dit nog onduidelijk. In een onderzoek dat gestart is in 2024 worden alle opslagtanks voor chemicaliën nader in beeld gebracht om te toetsen of deze voldoen aan de wettelijke vereisten gesteld in de omgevingsvergunning van deze rwzi's. Maatregelen worden vervolgens vertaald naar het MeerjarenInvesteringsProgramma (MIP).

Onderzoekplicht energiebesparing

De onderzoeken naar energiebesparende maatregelen van diverse installaties en gebouwen zijn in november 2023 afgerond. De volgende zaken zijn geconstateerd en zijn onderhanden:

- In de Ontwerp- en Bouwfilosofie wordt opgenomen dat alle elektromotoren in het vervolg een IE4-klasse moeten hebben. Dit wordt daarmee een vaste voorwaarde in projecten en modificaties.
- Onderzoek uitvoeren naar weersafhankelijke verwarmingsregelingen van diverse gebouwen van de installaties/ Instellingen thermostaten van deze gebouwen aanpassen.
- Beperkte maatregelen gebouwenbeheer voor de hoofdkantoren en Eindewege.
- Onderzoek naar de isolatie van diverse gebouwen van installaties: de effecten hiervan, qua kosten en personele inzet, worden na dit onderzoek pas duidelijk.
- Voor de rwzi's Walcheren, Terneuzen en Willem Annapolder, waarvoor een onderzoeksplicht geldt hebben alle mogelijke maatregelen een terugverdientijd van groter dan 5 jaar. Bij geplande onderhoudsprojecten vindt een afweging plaats om deze als nog te realiseren. Dit geldt bijvoorbeeld voor de vervanging van de gasmotor op rwzi Willem Annapolder (2027) en de vervanging van de zeefbandpers op rwzi Walcheren (2026).

Operationele risico's

Operationele risico's kunnen optreden bij de uitvoering van de bedrijfsfuncties van de organisatie als gevolg van ontoereikende of niet succesvolle interne processen, mensen en systemen, of externe gebeurtenissen. Nu heeft een gekwantificeerde analyse van de operationele risico's plaatsgevonden. Voor deze analyse zijn de volgende typen risico's buiten beschouwing gelaten:

- projectrisico's waarvoor binnen het project al een voorziening is getroffen;
- strategische risico's die niet goed (financieel) te kwantificeren zijn.

Het waterschap werkt er aan om de risico's bij de uitvoering van de kerntaken op een meer systematische eenduidige wijze te gaan beheersen. Hiervoor wordt de bedrijfswaardenmatrix opgesteld waarmee het risiconiveau van een gebeurtenis kan worden vastgesteld. Risico's worden uitgedrukt als kans x effect. Door de kans van voorkomen van een ongewenste gebeurtenis en het bijbehorende gevolg (effect) tegen elkaar af te zetten in de matrix, wordt het risiconiveau bepaald. Het risiconiveau geeft aan of het waterschap een risico acceptabel vindt of niet. Op basis daarvan kunnen vervolgens maatregelen ontworpen worden om risico's te verkleinen door de kans van optreden of het effect te verkleinen. Voor de restrisico's die dan nog resteren en waarbij sprake kan zijn van financiële tegenvallers, is er een bepaalde weerstandscapaciteit nodig. Als die risico's zich vervolgens manifesteren kan de weerstandscapaciteit worden aangewend.

In het hierna opgenomen geconsolideerde risico-overzicht is de benodigde weerstandscapaciteit opgenomen. Daarvoor zijn eerst de belangrijkste operationele risico's binnen de vijf programma's geïnventariseerd. Er is gekeken naar de restrisico's - na beheersing - met een maximaal financieel gevolg van meer dan € 100.000,-. Vervolgens zijn de risico's gekwantificeerd in 'kans van optreden' en het 'maximale financiële gevolg'. De financiële impact van het risico is bepaald door deze twee waarden met elkaar te vermenigvuldigen. Deze exercitie leidt tot de volgende tabel met gekwantificeerde operationele risico's, waarmee de benodigde weerstandscapaciteit is bepaald. De operationele risico's zullen in de toekomst periodiek worden geëvalueerd.

Bedragen x € 1.000,-

	Operationeel risico	Programma	Kans van optreden [1]	Impact in € [2]
1	renterisico schatkistbankieren	Alle	Midden	2.250
2	Personeelskosten: salarisverhoging (CAO) en extra kosten inhuur doordat vacatures niet kunnen worden ingevuld	Alle	Midden	1.500
3	Mogelijke uitval of onderbreking van ICT middelen en processen	Alle	Klein	850
4	Extra energiekosten riool- en polder gemalen door extreme neerslag	Afvalwaterketen / Watersystemen	Midden	600
5	Schade aan waterkeringen door extreme omstandigheden	Waterkeringen	Klein	510
6	Calamiteiten door uitstel projecten rioolgemalen, poldergemalen en zuiveringen	Afvalwaterketen	Groot	249
7	Zomerschade aan Wegen	Wegen	Groot	166
8	Schending van de AVG Privacywet	Bestuur & Organisatie	Klein	71
9	Aanbesteding maaien waterlopen valt mogelijk hoger uit	Watersystemen	Midden	56
10	Extra kosten gladheidbestrijding bij extreem winterweer	Wegen	Klein	50
Totaal top 10				6.302

1. *De kans van optreden kan worden gekwantificeerd als: klein (impact-17%), midden (impact-50%) en groot gevolg (impact-83%).*
2. *Impact = kans x financieel gevolg in €*

Gekwantificeerde operationele risico's

De gekwantificeerde operationele risico's worden hieronder verder toegelicht.

1. Renterisico schatkistbankieren

Eind 2023 zijn langjarige leningen afgesloten om de investeringsportefeuille voor de periode tot en met 2027 te financieren. Dat geld is in een keer ontvangen, maar wordt de komende jaren geleidelijk uitgegeven. De liquide middelen die op enig moment nog niet nodig zijn voor de financiering van investeringen moeten we uitzetten bij het schatkistbankieren van de Rijksoverheid. In de begroting 2025 is de aanname gedaan dat de rentebaten op het schatkistbankieren gelijk zijn aan de rentekosten van de afgesloten leningen (ca 2,9%). Ten tijde van het opstellen van de begroting is de rente op het schatkistbankieren nog aanzienlijk hoger, maar dalende. Afhankelijk van de renteontwikkeling op het schatkistbankieren kan dit tot een voordeel (als de rente gemiddeld hoger blijft dan 2,9%) of een nadeel (als de rente gemiddeld lager wordt dan 2,9%) leiden. Het risico wordt gekwantificeerd op €4.500.000,- gebaseerd (geen renteopbrengst), het risico wordt ingeschat op "midden".

2. Onzekerheid loonontwikkeling en krapte arbeidsmarkt

Voor de loonontwikkeling is in de begroting 2024 uitgegaan van de loonindex die het CPB in augustus bekend heeft gemaakt, dit is 4,4% voor 2025. Momenteel is er onzekerheid over de loonontwikkeling in 2025, omdat de CAO voor 2025 nog afgesloten moet worden. Als gevolg hiervan kan er een tekort of overschot op de begroting ontstaan. Daarnaast is er een krapte op de arbeidsmarkt. Het waterschap heeft momenteel te maken met diverse openstaande vacatures en het vooruitzicht is dat dat in 2025 zo blijft. Om toch het werk te kunnen verrichten zal er voor cruciale functies personeel moeten worden ingehuurd. De omvang van de onzekerheid loonontwikkeling en de krapte op de arbeidsmarkt is ingeschat op € 3.000.000,-. De kans van optreden is als "midden" gerubriceerd.

3. Mogelijke uitval of onderbreking van ICT middelen en processen

Voor het dagelijkse werk van het waterschap wordt veelvuldig gebruik gemaakt van ICT-middelen en geautomatiseerde processen. Dat biedt veel kansen, maar ook risico's. Daarbij moet worden gedacht aan het niet kunnen bedienen of uitvallen van kunstwerken en installaties met (milieu)schade tot gevolg, het stil komen te liggen van werk of verlies van data. Verschillende oorzaken kunnen hieraan ten grondslag liggen, zoals uitval van systemen, cyberaanvallen, het niet voldoen aan de eisen vanuit de landelijke Baseline Informatieveiligheid Overheden, maar ook een toenemende belasting van computersystemen als gevolg van meer medewerkers die gelijktijdig thuiswerken. De extra onvoorziene kosten kunnen bijvoorbeeld zitten in externe inhuur, hogere exploitatiekosten, het eisen van losgeld (bij cyberaanvallen) en extra heffingskosten wanneer er noodgedwongen ongezuiverd afvalwater moet worden geloosd op Rijkswateren. De omvang van deze onvoorziene kosten wordt geschat op € 5.000.000,-, de kans van optreden is als klein gerubriceerd.

4. Extra energiekosten riool- en poldergemalen door extreme neerslag

Een risico dat samenhangt met de klimaatverandering is de kans op hogere energiekosten

door extreme neerslag. Extreme neerslag heeft dan vooral invloed op de energiekosten van riool- en poldergemalen. Voor de begroting 2025 is uitgegaan van ca. € 4,8 mln. aan electriciteitskosten voor de riool- en poldergemalen. Op basis van historische feiten kan er bij dit risico een maximale afwijking van 25% optreden in het geval het waterschap te maken krijgt met extreme neerslag. Dit leidt dan tot een financieel gevolg c.q. hogere energiekosten van € 594.000,-. De kans van optreden is gerubriceerd in de categorie "midden".

5. Schade aan waterkeringen door extreme omstandigheden

Het waterschap heeft meerdere keren per jaar te maken met stormen variërend van licht tot zeer zwaar. Daarbij kan de periode tussen meerdere stormen in kort zijn. Deze stormen komen ook steeds frequenter voor buiten het stormseizoen. De soms (grote) schade die een storm tot gevolg kan hebben betreft voornamelijk de waterkeringen assets. Er moet worden gedacht aan schade aan duinen, glooiingen, steenzettingen en kreukelbermen. Indien er sprake is van schade moeten er acute herstelwerkzaamheden worden gepleegd. Daarnaast kan ook extreem laag water zorgen voor schade aan waterkeringen en vooroevers. Dit zorgt voor onvoorziene kosten in het begrotingsjaar. Dit risico, waarvan wordt ingeschat dat de kans van optreden klein is, wordt geschat op € 3.000.000,-.

6. Calamiteiten/extra (exploitatie) kosten door uitstel projecten rioolgemalen, poldergemalen en zuiveringen/niet uitgevoerd (preventief onderhoud)

Calamiteiten/extra (exploitatie)kosten door:

- a. uitstel projecten polder- en rioolgemalen en zuiveringen en
- b. niet uitgevoerd (preventief) onderhoud

6a. uitstel projecten van polder- en rioolgemalen en zuivering

De afgelopen jaren is veelvuldig geschoven met projecten aan polder- en rioolgemalen. Dit heeft als gevolg een langer in stand houden van de installaties wat het risico van verhoogde exploitatiekosten met zich meebrengt. Totdat de renovaties zijn gerealiseerd, blijft het risico op extra instandhoudingskosten bestaan. Indien dit optreedt worden de financiële gevolgen ingeschat op € 100.000,-. De kans van optreden is gerubriceerd in de categorie "groot". Verder wordt de rwzi Hulst pas gerenoveerd in de periode 2026 tot 2028. Dit kan leiden tot verhoogde onderhoudskosten in de komende jaren.

De afgelopen jaren is veelvuldig geschoven met projecten aan polder- en rioolgemalen. Dit heeft als gevolg een langer in stand houden van de installaties wat het risico van verhoogde exploitatiekosten met zich meebrengt. In 2023 en 2024 is een gedeeltelijke inhaalslag ingezet op de voorbereiding en uitvoering van renovaties van rioolgemalen. De investeringsplanning is aangepast op beschikbare capaciteit voor voorbereiding en uitvoering van projecten. Totdat de renovaties zijn gerealiseerd, blijft het risico op extra instandhoudingskosten bestaan. Indien dit optreedt worden de financiële gevolgen ingeschat op € 100.000,-. De kans van optreden is gerubriceerd in de categorie "groot".

6b. niet uitgevoerd (preventief) onderhoud

Frequentie Omvormers (FO's) van poldergemalen zijn niet tijdig vervangen. Deze zijn heden 'end of life' en onderdelen zijn niet meer verkrijgbaar. Bij storing of uitval van deze FO's zal een nood FO opgesteld moeten worden welke beschikbaar is voor 1 gemaal. De komende 4 jaar zal er totaal € 600.000,- geïnvesteerd worden om technisch weer op peil te zijn. De verwachting is dat dit dan voor een periode van circa 10 jaar actueel is. Poldergemaal Cadzand is voor een bedrag van € 325.000,- aanvullend op bovenstaande geprogrammeerd in 2024. Gezien de staat van onderhoud en de leeftijd dienen de voortstuwers van de zuiveringen te worden vervangen. Om de komende jaren de inzet van deze cruciale onderdelen te garanderen, zal de komende 4 jaar € 380.000,- geïnvesteerd moeten worden om voor zeven zuiveringen een gedeeltelijke vervanging te realiseren. De zuivering te Hulst is hierop een uitzondering omdat er projectmatig een voorziening is

getroffen voor 2024. De krooshekwerken op poldergemalen dienen voorzien te worden van nieuwe coating of opnieuw worden voorzien van een galvanische conservering. Door het ontbreken van voldoende budget afgelopen jaren is reparatie en eventuele vervanging noodzakelijk. De komende 4 jaar zal circa € 100.000,- per jaar nodig zijn om de functie van de krooshekken in de poldergemalen veilig te stellen. De gasmotoren van de zuivering Walcheren dienen vervangen te worden. De huidige motoren leveren een ongewenst aantal kostbare storingen op. Omdat er onvoldoende budget is om 2 motoren te vervangen per 2024 is de vervanging van 1 motor uitgesteld naar 2025. Dit kan leiden tot storingen en uitval van een gedeelte van deze energieopwekking. Het beheer van het noodmaterieel is op dit moment niet georganiseerd. Daardoor is geen aandacht voor het vervangen van materieel wat 'end of life' is en waarvoor de onderdelen niet meer beschikbaar zijn. Op relatief korte termijn dient er materieel zoals een aggregaat en pompen vervangen te worden ten bedrage van ongeveer € 900.000,-. De persleiding van rioolgemaal Wemeldinge geeft regelmatig problemen door scheurvorming wat waarschijnlijk door ondeugdelijk materiaal veroorzaakt wordt. Getracht wordt de vervanging mee te laten lopen met een project van de afdeling wegen in 2028. Echter kan in de nabije toekomst blijken dat vervanging eerder plaats moet vinden terwijl er geen financiële middelen voor beschikbaar zijn.

Door bovengenoemde zaken wordt de kans op uitval / calamiteiten steeds groter totdat deze zaken zijn gerealiseerd, blijft deze kans bestaan. Indien dit optreedt worden de financiële gevolgen ingeschat op € 200.000,-. De kans van optreden is gerubriceerd in de categorie "groot".

7. Zomerschade aan Wegen

Als gevolg van langdurige periodes van droogte en hitte kan er schade ontstaan aan wegen. Dit vraagt om herstelwerkzaamheden: van het vervangen van betonplaten en zout strooien op slijtlagen (hitteschade), scheuren vullen tot frezen en inleggen. Schade aan de fundering die zou kunnen ontstaan is echter minder goed zichtbaar. Momenteel is er niet voldoende inzicht in hoe groot deze schade is (met name bij veenachtige ondergronden), vandaar dat er sprake is van een risico op een onverwachts grotere onderhoudsopgave. Op basis van een eerdere schade inventarisatie wordt bij het optreden van het risico uitgegaan van een schadebedrag tot € 200.000,-. De kans van optreden wordt als groot gezien.

8. Schending van de AVG Privacywet

Scheldestromen moet zoals iedere organisatie voldoen aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Risicogestuurd worden hiervoor maatregelen getroffen. Toch kunnen systemen die niet voldoen, medewerkers die onvoldoende kennis van de AVG hebben en niet adequaat afhandelen van datalekken ook onbedoeld tot een overtreding leiden. Dit kan leiden tot boetes van de toezichthouder Autoriteit Persoonsgegevens en tot claims op schadevergoeding door betrokkenen.

De Autoriteit Persoonsgegevens heeft in haar boetebeleidsregels vier categorieën van basisboetes vastgesteld, variërend van € 100.000,- tot € 725.000,-. Schadevergoedingen voor betrokkenen blijken in de rechtspraak tussen de € 250,- en € 2.500,- per betrokkene te liggen, afhankelijk van de zwaarte van de inbreuk. In potentie kan dat, bij een grote groep getroffen, tot een grote schadepost leiden. Van dergelijke claims is echter slechts sporadisch sprake, bijvoorbeeld in het kader van grote social mediabedrijven. Voor de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit is het financieel risico ingeschat op € 415.000,- met een kleine kans van optreden.

9. Aanbesteding maaien waterlopen valt duurder uit

Het is nog onvoldoende bekend of de gedragscode Flora en Fauna effect zal hebben op de maaimethode en hiermee ook op de raamovereenkomsten en de inzet van het eigen

materieel en op het draagvlak in de streek om maaisel te ontvangen. Een vervolgrisico is dat er onvoldoende machines en personeel bij de aannemers is

10. Extra inzet gladheidbestrijding als gevolg van extreem winterweer

Ondanks de klimaatverandering en stijgende temperaturen, is er altijd nog kans op extreem winterweer. Dit kan er toe leiden dat extra inzet in het kader van de gladheidbestrijding nodig is om de veiligheid van de wegen van het waterschap te waarborgen. Gemiddeld wordt voor een strooiseizoen in de begroting rekening gehouden met 26 preventieve acties, 10 bruggenacties en 5 curatieve acties.

De totale kosten voor gladheidbestrijding zijn in de begroting opgenomen voor € 1,75 miljoen. De financiële gevolgen bij extreem winterweer zijn ingeschat op € 300.000,- hogere kosten. De kans van optreden wordt als klein gezien.

Overige operationele risico's (niet kwantificeerbaar)

Waterkeringen

- Schade aan waterkeringen door droogte. Door droge periodes is er schade ontstaan aan waterkeringen. Het is nog niet duidelijk hoe groot de schade is, maar er zijn wel maatregelen nodig.
- Er is nog geen beleid voor recreatief medegebruik en cultuurhistorie dat is gekoppeld aan de assets van het waterschap, waardoor gemaakte kosten voor onderhoud voor het waterschap zijn.
- Bij projecten en werkzaamheden dient grond die PFAS bevat nauwkeurig te worden afgevoerd. Door het ontbreken van een Bodem Kwaliteits Kaart (BKK) op een groot deel van de dijktrajecten, ontstaat er mogelijk vertraging en zijn extra maatregelen nodig.
- Verouderde techniek bij kunstwerken vereist dat er veel menskracht nodig is, met het gevolg dat er niet tijdig zou kunnen worden gehandeld bij calamiteiten.

Watersystemen

- Schade in waterlopen door extremere weersomstandigheden, en daarmee hogere kosten voor beheer, onderhoud en herstel. De omvang zal duidelijk worden uit de inventarisaties voor het reguliere onderhoud en de inventarisatie van de KRW oevers.
- Personeelstekort en (brandstof)kostenstijging, met als risico uitval van onze onderaannemers. Risico is dat het onderhoud van de sloten en watergangen niet op het afgesproken niveau (of zelfs helemaal niet) uitgevoerd wordt. Gevolg is dan een slechter werkend watersysteem, doorschuiven en stapeling van werk en zekerheid over toename van kosten.
- Onvoldoende noodmaterieel en onvoldoende personeel voor inzet bij calamiteiten: het handboek noodbemaling wordt geactualiseerd en op basis daarvan het benodigd noodmaterieel in kaart gebracht evenals de benodigde bemensing.
- Medewerkers worden vaker geconfronteerd met maatschappelijke zaken, waar agrariërs mee worstelen, maar die niks te maken hebben met primaire waterschapstaken. Gevolg hiervan is dat mensen uitvallen dan wel uitwijken naar een andere functie.

Afvalwaterketen

- Projecten die door derden worden aangedragen. Er komen regelmatig projecten op de organisatie af die aangedragen of opgelegd worden door derden. Voorbeeld hiervan is een nieuw te bouwen rioolgemaal te Perkpolder voor het vakantiepark Waterzande in 2023/2024. In de ontwikkeling van het park Waterzande wordt voorzien in de realisatie van woningen en overige voorzieningen zoals een restaurant enz. Hierdoor neemt het aanbod aan afvalwater toe, dat naar de rwzi Kloosterzande wordt getransporteerd. Hiervoor wordt een rioolgemaal gebouwd en een persleiding gelegd door de projectontwikkelaar. Een overeenkomst moet voorzien in de aanleg van dit transportsysteem op kosten van de projectontwikkelaar. Afspraken uit het verleden zijn onduidelijk en realisatie door het ontbreken van een projectleider is onzeker. Externe ondersteuning zal nodig zijn om onze eisen aan dit transportsysteem te regelen. Aanpassing van de rwzi Kloosterzande is reeds voorzien in de meerjarenraming. Het waterschap zal externe deskundigen moeten inhuren voor projectleiding en toezicht omdat deze capaciteit niet voorhanden is binnen het waterschap.
- De onderhoudskosten van de IBA's (Individuele Behandeling Afvalwater) die in beheer zijn bij het waterschap en de gemeente nemen toe door de leeftijd van de assets. Er zullen onderhandelingen met gemeenten opgestart moeten worden om kosten te herverdelen.
- Onderhoudsbudgetten zijn in het verleden onvoldoende meegegroeid met de uitbreiding van de assets én de stijging van de prijzen voor bijvoorbeeld materiaal, grondstoffen en chemicaliën; dit betekent dus minder onderhoud voor hetzelfde bedrag.
- De haalbaarheid van de prestaties van afvalwaterketen staat onder druk vanwege problemen met betrekking tot personele capaciteit. Hierin spelen niet-ingevulde vacatures een rol en ook de benodigde inzet voor de afdeling projecten. Door de afdeling projecten wordt nog een stevig beroep gedaan op medewerkers van de afvalwaterketen. In het kader van het doorontwikkelen van de organisatie, het uniformeren van de werkwijze projectrealisatie, en het realiseren van een personele bezetting die past bij de opgave wordt, indien mogelijk, een beroep gedaan op inhuur om de ambities en prestaties van onze zuiveringstaken toch zoveel als mogelijk te kunnen realiseren.

Wegen

- Gebiedsgerichte aanpak (GGA) in samenwerking met gemeenten en provincie. De aanleg of uitbreiding van woonwijken, campings of bedrijven leidt vaak tot een toename van het aantal verkeersbewegingen op waterschapswegen. Soms maakt dit de aanpassing van onze wegen noodzakelijk. De kosten voor dergelijke aanpassingen proberen we te verhalen op de initiatiefnemers, maar het ontbreekt aan wettelijke middelen om dit af te dwingen. Zolang hier geen goede afspraken over gemaakt zijn, blijven we afhankelijk van de bereidheid van de kostenveroorzakers om een financiële bijdrage te leveren. We zijn in gesprek met de gemeenten en de provincie om te kijken hoe we hier onderling spelregels over kunnen afspreken. Dit is een complex en langdurig proces dat uiteindelijk zal moeten leiden tot een werkwijze waarbij de veroorzaker opdraait voor de kosten: het kostenveroorzakersprincipe.

- Kabels en leidingen. Diverse aannemers gaan aan de slag met het aanleggen van glasvezelnetwerken in de bermen van ons areaal. Deze opdracht wordt de komende jaren verder uitgerold. Het traject start chronologisch met het doornemen van vergunningen, het toetsen van vergunningen, het eventueel aanbrengen van wijzigingen en het daadwerkelijk uitvoeren. In dit traject merken we een toename van werkzaamheden bij diverse collega's. We willen in gesprek gaan met aannemers en opdrachtgevers over de uitwerking van de plannen. Communicatie en afstemming over de uitvoering van de werkzaamheden zijn vandaag de dag nog onvoldoende geborgd. Ook in het toezicht houden van de werkzaamheden, zien we een risico ontstaan doordat er op (te) grote schaal werkzaamheden worden uitgevoerd zonder dat wij voldoende toezicht kunnen houden.

Berekening waardering weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit. In de nota weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen is bepaald dat het weerstandsvermogen van waterschap Scheldestromen moet voldoen aan de waardering B, ruim voldoende.

Bij het beoordelen van het weerstandsvermogen wordt gebruik gemaakt van onderstaande tabel.

Waardering	Verhouding	Betekenis
A	>2,0	Uitstekend
B	1,4 - 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 - 1,4	Voldoende
D	0,8 - 1,0	Matig
E	0,6 - 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Classificering

Op basis van deze indeling kan het weerstandsvermogen worden geclassificeerd. Door de inzet van het surplus van de weerstandscapaciteit daalt de ratio in 2028 naar 2,0 (B). Op basis van de "Nota Weerstandsvermogen, Risicomanagement, Reserves en Voorzieningen" is hiermee het surplus boven de ratio 2,0 ingezet. In dit overzicht is nog geen rekening gehouden met de nog goed te keuren 4e begrotingswijziging 2024. Hiermee zal het weerstandsvermogen toenemen, waarbij in tegenstelling tot onderstaande tabel het weerstandsvermogen in 2029 niet onder 2,0 zal uitkomen.

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Risico's	4.620	4.941	6.302				
Weerstandscapaciteit	27.203	27.707	22.532	18.240	14.779	12.387	10.993
Weerstandsvermogen	5,9	5,6	3,6	2,9	2,3	2,0	1,7
Waardering	A	A	A	A	A	B	B

Bedragen x € 1.000,-

Schuldpositie

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van het waterschap ten opzichte van de eigen baten. Het geeft zodoende een indicatie van de mate waarin rentelasten en aflossingen een beslag leggen op de (te) ontvangen baten. Anders gezegd: kan het waterschap zijn schulden wel dragen?

In de beoordeling van de schuldpositie dient de taakuitoefening uitdrukkelijk betrokken te worden. Het waterschap moet in het beheersgebied investeren om een goede uitvoering van de waterschapstaken te garanderen. Deze netto schuldquote geeft, naast andere kengetallen, aan dat veel vreemd vermogen van het waterschap vast zit in met name de materiële vaste activa.

Met ingang van begrotingsjaar 2025 dient naar aanleiding van de nieuwe ministeriële regeling BBVW (Regeling beleidsvoorbereiding en verantwoording waterschappen) het kengetal netto schuldquote verplicht opgenomen te worden. Bij Scheldestromen was dit kengetal al opgenomen in de begroting, de berekening is ongewijzigd en wordt uitgedrukt in een % van de belastingopbrengsten. Daarnaast wordt de schuldquote conform eigen beleid weergegeven, waarbij rekening is gehouden met structurele opbrengsten uit belastingen, uitkering gemeentefonds en dividend. In onderstaande tabel is de indicatie van de schuldquote weergegeven voor deze begroting en meerjarenraming. Ter vergelijking zijn de realisatie respectievelijk prognose cijfers van 2023 en 2024 opgenomen. In deze schuldquote is voor zowel het begrotingsjaar als de meerjarenbegroting gerekend met de netto investeringsbesteding uit deze begroting en meerjarenraming. De mate waarin de voorgenomen investeringen worden gerealiseerd beïnvloeden voornamelijk dit kengetal. Gezien de investeringsopgaaf van het waterschap is een stijgende ontwikkeling van de schuldquote te zien.

Bedragen x € 1.000,-

Netto schuldquote	Rekening 2023	Begroting na wijz. 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
a Vaste schulden	473.000	463.000	453.000	438.000	449.184	500.598	538.791
b Netto vlottende schuld	13.360	13.360	13.360	13.360	13.360	13.360	13.360
c Overlopende passiva	46.337	16.911	16.105	15.472	12.035	11.999	11.999
d Financiële activa	2.831	2.831	2.764	2.697	2.630	2.563	2.496
e Uitzettingen < 1 jaar	-	-	-	-	-	-	-
f Kortlopende vorderingen	231.775	135.305	95.124	35.408	9.285	17.834	17.834
g Liquide middelen	3.402	3.402	3.402	3.402	3.402	3.402	3.402
h Overlopende activa	12.605	33.478	28.525	30.849	17.793	9.208	9.208
i Totaal belastingopbrengsten	115.808	122.969	131.540	139.397	147.707	155.089	162.796
Netto schuldquote	243,6%	258,8%	268,1%	283,0%	298,9%	317,8%	326,3%
j wegenuitkering, precario, dividend *	23.066	25.020	23.344	23.344	23.344	23.344	23.344
Netto schuldquote conform beleid waterschap Scheldestromen (AV 30-05-2018)	203,1%	215,1%	227,7%	242,4%	258,1%	276,3%	285,4%

*tbv berekening schuldquote conform vastgesteld AV besluit dd 30-05-2018

EMU-saldo

In het kader van een verantwoorde ontwikkeling van de economie in het monetaire stelsel binnen de landen die deelnemen aan de Economisch Monetaire Unie, is in het Verdrag van Maastricht een aantal afspraken gemaakt over gezonde overheidsfinanciën. Een belangrijke afspraak is dat het EMU-tekort van een lidstaat niet meer mag bedragen dat 3% van het

BBP (Bruto Binnenlands Product). Voor de bepaling van het tekort tellen ook de uitgaven van de lagere overheden (provincies, gemeenten en waterschappen) mee. Op grond van de Wet hof (houdbare overheidsfinanciën) moeten de vier overheden samen invulling geven aan de eisen die vanuit de Europese Unie ten aanzien van met name het EMU-saldo en de EMU-schuld worden gesteld. Om de voor hun kerntaken noodzakelijke investeringen uit te kunnen voeren, hebben de lagere overheden een zekere ruimte in het Nederlandse EMU-saldo nodig. De Wet hof kent als systematiek dat een kabinet aan het begin van zijn regeerperiode afspraken met IPO, VNG en Unie maakt over de ruimte voor de decentrale overheden in het EMU-tekort gedurende de gehele regeerperiode. Bij het opstellen van deze begroting is er nog geen bestuurlijk akkoord afgesloten tussen het kabinet en de koepels van de decentrale overheden over de gezamenlijke EMU-ruimte van de gemeenten, provincies en waterschappen in de jaren 2025 t/m 2029.

De indicatieve referentiewaarden zijn door de Unie van Waterschappen berekend op basis van de volgende uitgangspunten:

1. de Wet houdbare overheidsfinanciën bepaalt dat een nieuw kabinet aan het begin van zijn regeerperiode na overleg met de koepels van de decentrale overheden de EMU-ruimte voor de gemeenten, provincies en waterschappen in deze periode vaststelt. Dit overleg moet nog plaatsvinden. In de berekening van de EMU-referentiewaarden van de waterschappen is er vanuit gegaan dat de decentrale overheden de met het vorige kabinet voor de periode 2024 t/m 2026 afgesproken ruimte van 0,5% BBP t/m 2029 behouden en dat de ruimte van de waterschappen daarbinnen 0,06% BBP blijft.
2. Wat betreft de omvang van het BBP is de meeste recente raming van het Centraal Planbureau (CPB) gehanteerd. Deze is afkomstig uit de 'Actualisatie Verkenning middellange termijn tot en met 2032' (CPB, februari '24).

De tabel hieronder laat zien hoe het EMU-saldo is opgebouwd. Gezien de hoogte van de voorgenomen investeringen overschrijdt het EMU saldo de toegestane referentiewaarde. Het aandeel in het EMU-tekort betreft een inspanningsverplichting, er staat momenteel geen sanctie op een eventuele overschrijding van het toegestane EMU-tekort. In de afgelopen jaren (2022 en 2023) heeft er in de realisatiefase geen overschrijding van deze referentiewaarde plaatsgevonden.

Programmabegroting 2025 en Meerjarenraming 2026-2029

Bedragen x €
1.000,-

Omschrijving	Rekening	Begroting	begroting	Meerjarenraming				
	2023	na wijz. 2024	2025	2026	2027	2028	2029	
1 EMU exploitatiesaldo	1.778	-	-	-	-	-	-	
(saldo exploitatiebegroting kosten/opbrengstensoorten								
+ Dotaties aan reserves	-5.937	9.404	700	1.500	810	-	-	
-/- Onttrekkingen aan reserves	-228	-15.060	-7.771	-5.680	-4.386	-3.385	-1.593	
Totaal EMU exploitatiesaldo	-4.387	-5.656	-7.071	-4.180	-3.576	-3.385	-1.593	
2 Invloed investeringen								
-/- Bruto investeringsuitgave (incl. geactiveerde lasten)	-67.676	-94.583	-93.861	-	-	-146.904	-155.236	
				100.847	100.480			
+ Investeringsubsidies en -bijdragen	38.016	43.130	32.199	41.200	33.982	74.894	94.150	
+ Verkoop van vaste activa	338	-	121	168	76	350	20	
+ Afschrijvingen	21.754	21.049	21.068	22.114	23.285	23.844	24.679	
Totaal invloed investeringen	-7.568	-30.404	-40.473	-37.366	-43.137	-47.817	-36.387	
3 Invloed voorzieningen								
+ Toevoeging aan voorzieningen	257	393	400	400	400	400	400	
-/- Onttrekkingen aan voorzieningen (vrijval)	-180	-	-	-	-	-	-	
-/- Onttrekkingen rechtstreeks uit voorzieningen	-311	-503	-680	-680	-680	-680	-680	
Totaal invloed voorzieningen	-234	-110	-280	-280	-280	-280	-280	
4 Deelnemingen en aandelen								
-/- Boekwinst	-	-	-	-	-	-	-	
+ Boekverlies	-	-	67	67	67	67	67	
Totaal invloed deelnemingen en aandelen	-	-	67	67	67	67	67	
Geraamd EMU-saldo	-12.189	-36.170	-47.757	-41.759	-46.926	-51.415	-38.193	
Maximaal EMU-tekort o.b.v. macroreferentiewaarde	-16.700	-21.500	-21.800	-22.700	-23.500	-24.400	-24.600	
Verschil (ruimte + /tekort -)	4.511	-14.670	-25.957	-19.059	-23.426	-27.015	-13.593	

Wendbaarheid van de begroting

De wendbaarheid van de begroting geeft een indicatie van het aandeel van de op korte termijn beperkt beïnvloedbare kapitaallasten in de bruto-exploitatiekosten. Het gaat daarbij om investeringen die voor de langere termijn worden gedaan. Die investeringen leiden tot jaarlijkse kapitaallasten. Lange termijn investeringen kunnen niet op korte termijn worden teruggedraaid en zijn daardoor beperkt te beïnvloeden. Hoe hoger het kengetal hoe kleiner daarmee de ruimte om de beschikbare financiële middelen voor andere zaken aan te wenden.

Bedragen x € 1.000,-

Wendbaarheid van de begroting	2023 Rekening	2024 incl. wijz.	2025	2026	2027	2028	2029
Externe rentelasten	5.110	6.549	9.622	9.010	8.207	8.467	9.204
Afschrijvingen van activa	20.358	21.049	21.067	22.114	23.285	23.845	24.680
Afschrijvingen van boekverliezen	-	-	-	-	-	-	-
A Totaal rente en afschrijvingen	25.468	27.598	30.689	31.124	31.492	32.312	33.884
Rente en afschrijving (incl. interne rentelasten)	25.468	27.598	30.689	31.124	31.492	32.312	33.884
Personeelkosten	50.030	55.519	63.274	66.464	69.080	71.157	73.820
Goederen en diensten van derden	71.141	73.498	79.068	73.498	79.068	77.732	79.189
Bijdragen aan derden	7.537	8.104	8.094	8.104	8.094	10.118	12.368
Toevoegingen voorzieningen/onvoorzien	493	435	240	435	240	240	240
B Totaal kosten (excl. Reserves)	154.669	165.153	181.365	179.624	187.974	191.559	199.501
Wendbaarheid van de begroting in % (A/B)	16,5%	16,7%	16,9%	17,3%	16,8%	16,9%	17,0%

Lastendruk

Het kengetal lastendruk is als volgt opgenomen in de ministeriele regeling BBVW en wordt opgenomen in de begroting en jaarverslaggeving.

Afgesproken is dit als volgt toe te passen:

- **Meerjarenraming en begroting**
Hoogte van de lastendruk voor een meerpersoonshuishouden met eigen woning in het begrotingsjaar in vergelijking met het landelijk gemiddelde voor alle meerpersoonshuishoudens in het vorig begrotingsjaar.
- **Jaarrekening**
Hoogte van de lastendruk voor een meerpersoonshuishouden met eigen woning in het begrotingsjaar waarop het jaarverslag betrekking heeft in vergelijking met het landelijk gemiddelde voor alle meerpersoonshuishoudens in het begrotingsjaar waarop het jaarverslag betrekking heeft.

Voor de berekening van deze lastendruk moet worden uitgegaan van :

- watersysteemheffing ingezet: 1 woonruimte
- Watersysteemheffing gebouwd: landelijke WOZ waarde € 370.000,-
- Zuiveringsheffing: 3 vervuilingseenheden

In onderstaande tabel is het kengetal opgenomen.

Kengetal lastendruk:						
Soort huishouden/bedrijf	jaar	Landelijk / Scheldestromen	Belastingeenheid			x € 1,-
			Woonruimte	WOZ waarde x € 1,-*	V.E.	Te betalen belasting
Huishouden (meerpersoons, eigenaar)	2024	Scheldestromen	1	282.000	3	524
		Landelijk	1	370.000	3	448
	2025	Scheldestromen	1	304.000	3	573
		Landelijk	1	370.000	3	op te nemen in de jaarrekening

* De WOZ waarde voor waterschap Scheldestromen is het gemiddelde van een woning in Zeeland (bron: CBS)

* De WOZ waarde landelijk is € 370.000,- (bron: unie van waterschappen)

Assetmanagement

In deze paragraaf wordt het onderhoud voor de assets van Waterschap Scheldestromen beschreven. Er wordt ingegaan op het periodiek en incidenteel onderhoud en de ontwikkelingen voor de komende jaren wordt toegelicht.

Programma Waterkeringen

Areaal

Type	Lengte/Stuks
Primaire waterkering	424 km
Regionale waterkering	560 km
Kunstwerken	340 st
Strandhoofden en dammen	233 st
Havendammen	9 st

Beheer waterkering en bijbehorende kunstwerken

Hoe waterschap Scheldestromen omgaat met beheer en onderhoud van waterkeringen en bijbehorende kunstwerken is globaal vastgelegd in het Waterschapsbeheerprogramma 2022-2027 (WBP). Voor het opstellen van het huidige WBP was er een afzonderlijk en meer gedetailleerd Waterkeringenbeheerplan 2016-2020. Dit is opgegaan in het huidige WBP.

Ontwikkelingen

Momenteel wordt door de afdeling Waterkeringen hard gewerkt aan een beheerplan Waterkeringen. Hiermee geven we invullingen aan de laatste ontwikkelingen op gebied van beheer en onderhoud Waterkeringen. Doel is om meer doelmatig en risicogestuurd te gaan werken. Op dit moment wordt onderhoud vaak nog generiek uitgevoerd per object type. In het beheerplan brengen we eisen en risico's in beeld, zodat onderbouwde afwegingen kunnen worden gemaakt per object.

Primaire waterkering en bijbehorende kunstwerken

Alle primaire waterkeringen en bijbehorende kunstwerken worden cyclisch, eens in de 8 jaar, getoetst volgens het landelijk vastgesteld Wettelijk Beoordelingsinstrumentarium (WBI). In het WBI wordt rekening gehouden met toekomstige ontwikkelingen zoals klimaatverandering en zeespiegelstijging. De laatste beoordelingsronde is in 2023 voltooid. Op 15 van de 25 trajecten met een totale lengte van 114 km zijn aanpassingen nodig. Deze

trajecten worden opgenomen in het Hoogwater Beschermingsprogramma (HWBP), waarin gezorgd wordt dat ze weer aan de meest actuele eisen voldoen.

Waterschap Scheldestromen onderhoudt en beheert de primaire waterkeringen en bijbehorende kunstwerken conform het Kader Zorgplicht (2015) van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Jaarlijks rapporteert het waterschap aan de toezichthouder Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) door middel van een Waterveiligheidsrapportage. De rapportage bevat een eigen oordeel van het waterschap over de staat van de primaire waterkeringen. Daarnaast geeft het inzicht in de wijze waarop het waterschap de zorgplicht activiteiten organisatorisch inricht en uitvoert. Beheer en onderhoud van primaire waterkeringen en bijbehorende kunstwerken is uitgewerkt in processen en diverse (ambtelijke, niet vastgestelde) documenten. Grofweg is het onderhoud tweeledig: regulier onderhoud dat jaarlijks wordt uitgevoerd en incidenteel onderhoud.

Het regulier jaarlijks terugkerend onderhoud is opgenomen in het jaarprogramma Beheer en Onderhoud. De voortgang wordt regelmatig besproken en waar nodig wordt bijgesteld. Incidenteel onderhoud komt voort uit schadebeelden. Jaarlijks vinden diverse inspectieronden plaats volgens het Inspectieplan Waterkeringen. Daaruit voorkomende maatregelen worden geprioriteerd, waarbij we gebruik maken van de bedrijfswaardenmatrix. De maatregelen worden vervolgens opgenomen in de Meerjaren Onderhoudsplanning Waterkeringen (MJOP WK) en uitgevoerd.

Regionale waterkering en bijbehorende kunstwerken

Waterschap Scheldestromen heeft binnen haar beheergebied ook de zorgplicht voor de regionale waterkeringen. In augustus 2024 heeft provincie Zeeland (bevoegd gezag) de kaders en normering voor de beoordeling en eisen voor het beheer en onderhoud nog niet vastgesteld. Om die reden hanteert het waterschap voor de regionale keringen een instandhoudingsbeginsel: beheer en onderhoud is erop gericht om te behouden wat er nu is. De aanpak van beheer en onderhoud wordt uitgevoerd gelijk aan de Primaire Waterkeringen, dus ofwel via het jaarprogramma B&O of via het MJOP WK.

Programma Watersystemen

Beheer watersysteem assets (algemeen)

Type	Lengte/Stuks
Waterlopen	12.504 km
Poldergemalen	97 st
Stuwen (handmatig /vast)	1.166 st
Stuwen (geautomatiseerd)	185 st
Baggerspeciedepot 's	10 st
Duikers (indicatief)	62.026 st
Vispassages	168

Beheer watersysteem assets (algemeen)

Watersystemen stelt de begroting op van de assetgroepen waar geen beheerplannen voor zijn op, op basis van ervaringen in de voorgaande jaren. Vanwege de veroudering van assets, de veranderende eisen die de maatschappij stelt ter aanzien van bijvoorbeeld ecologie, duurzaamheid en circulariteit maar ook aan de primaire taken van het waterschap geeft deze methode onvoldoende inzicht over de toekomstig te maken kosten om de assets op een verantwoord niveau in stand te houden.

Watersystemen werkt aan de invoering van assetmanagement om daarmee meer grip te krijgen op het blijvend laten functioneren van de watersystemen. Een belangrijke stap hierin is het opstellen van beheerplannen inclusief de met bij instandhouding gemoeide kosten. De huidige werkwijze voor het opstellen van de meerjarenbegroting blijft gehandhaafd tot de beheerplannen zijn opgesteld en geïmplementeerd.

Beheer waterlopen

Voor het goed laten functioneren van de waterlopen zijn de activiteiten maaien van oevers, onderhouden natuurvriendelijke oevers, het herstellen van oevers, het vervangen en aanleggen van oeverconstructies, en het baggeren van de bodem de belangrijkste werkzaamheden. Afdeling watersystemen heeft de ambitie om (deel)beheerplannen op te stellen voor deze activiteiten.

Beheer poldergemalen en geautomatiseerde stuwen

De poldergemalen en geautomatiseerde stuwen worden beheerd door de afdeling Afvalwaterketen. De prioritering van de renovatie en het onderhoud gebeurt op basis van de leeftijd, staat van onderhoud en de storingsfrequentie. Het waterschap heeft de ambitie om een beheerplan poldergemalen op te stellen.

Beheer kleine kunstwerken watersystemen

De kunstwerken bestaan uit vispassages, stuwen en duikers. De afdeling Watersystemen heeft de assetgroep stuwen als pilot gekozen voor de invoering van assetmanagement. In 2025 wordt het beheerplan stuwen opgeleverd. Het streven is om ook de geautomatiseerde stuwen hierin op te nemen.

Beheer baggerspeciedepots

Vanuit het jaarlijkse onderhoudsplan worden de kosten voor voorzien onderhoud begroot en gepland. Gezien de kleine bedragen die gemoeid zijn met het beheer heeft het opstellen van een beheerplan geen prioriteit.

Programma Afvalwaterketen

Type	Lengte/Stuks
Persleiding	530 km
Vrijvervalleiding	35 km
Rioolgemalen	156 st
Rioolwaterzuiveringsinstallati	15 st
Slibontwateringsinstallaties	3 st

Beheer transportleidingen

Voor alle vrijvervalleidingen is een meerjarenprogramma opgezet voor het relinen van deze leidingen. Een aantal jaren geleden zijn alle locaties geïnspecteerd. Op basis van deze inspecties zijn de projecten voor relinen geprogrammeerd. In 2028 wordt dit programma afgerond. Voor het beheer van persleidingen wordt enkel correctief onderhoud toegepast. Neemt de storingsfrequentie op een bepaald deel van een persleiding toe dan wordt deze opgenomen in het investeringsprogramma. Op basis van de leeftijd van de persleidingen verwachten we de komende jaren een toename in vervangingen. Dit geldt zeker voor de asbestcementleidingen, maar op de lange termijn ook van andere persleidingen. Voor de instandhouding van persleidingen en appendages is een jaarlijks budget benodigd van € 2,5 miljoen.

Beheer rioolgemalen

Voor de rioolgemalen hanteren we een lange termijn assetplanning. De uitvoering van maatregelen is nog gebaseerd op de oude beleidsnota afvalwaterketen 2016-2021 (2016000342).

Voor de instandhouding is een jaarlijks budget nodig van € 3,5 miljoen. Dit budget is bepaald op basis van de laatst uitgevoerde renovatieprojecten. De gemiddelde leeftijd van een rioolgemaal en het aantal rioolgemalen bepaalt hoeveel rioolgemalen per jaar gerenoveerd moeten worden en welk budget daarvoor nodig is. De leeftijd, staat van onderhoud van de elektrotechnische, werktuigbouwkundige en civieltechnische onderdelen en de storingsfrequentie bepalen de prioritering van de te renoveren rioolgemalen.

Beheer rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI's)

Voor de rwzi's worden nog geen lange termijn assetplanning toegepast. De uitvoering van maatregelen is nog gebaseerd op de oude beleidsnota afvalwaterketen 2016-2021 (2016000342) en Leer-en verbeterpunten uit de tussentijdse evaluatie beleid Afvalwaterketen 2016-2021 (2020033139). Met het realiseren van de ombouw van de rwzi Hulst (2026) en rwzi Kloosterzande (2027) wordt het uitvoeringsprogramma van deze twee nota's afgesloten.

In het Waterschapsbeheerprogramma 2022-2027 zijn voor een viertal rwzi's maatregelen opgenomen om invulling te geven aan de Kaderrichtlijn Water. Voor de instandhouding is een jaarlijks budget nodig van € 5 miljoen. Door het meenemen van aanvullende maatregelen, zoals toename in afvalwateraanbod, toename in slibverwerkingscapaciteit, energiemaatregelen, enz. wordt dit instandhoudingsbudget aangepast. Op basis van de laatste jaren zou het instandhoudingsbudget verhoogd moeten worden. De overige instandhoudingsprojecten op rwzi's worden gepland op basis van leeftijd van procesonderdelen, staat van onderhoud en storingsfrequenties. Op de grote rwzi's gaat hierbij niet om volledig renovaties maar vaak deelprojecten.

Programma Wegen

Beheer wegen en fietspaden

Type	Lengte/Stuks
80 – km wegen (GOW type 1)	125 km
60 – km wegen (ETW 1 en ETW 2)	3.453 km
fietspaden	362 km

Bijna 90% bestaat uit asfaltverharding, daarnaast komen ook beton, klinkers, grind en granulaat voor als verhardingsmateriaal. Het waterschap volgt de landelijk gebruikte systematiek voor wegbeheer van de CROW. De technische kwaliteit wordt vertaald naar de kwaliteitsbeoordeling A+ (zeer hoog) tot D (zeer laag) conform CROW Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte 2018, publicatie 380. Hierin wordt kwaliteitsniveau C beschouwd als het minimale niveau voor verantwoord wegbeheer. Van onze wegen valt 83% onder de beoordelingen A+ of A waarbij geen schade aanwezig is, 7% onder B waarbij binnen 5 jaar onderhoud nodig is, 6% onder C waarbij binnen 2 jaar onderhoud nodig is en 4% onder D waarbij direct onderhoud nodig is.

Aan de hand van richtlijnen, gedragsmodellen en waarschuwingsgrenzen en met behulp van het wegbeheerpakket OBSURV stelt het waterschap een basisplanning op.

Beheer bruggen en duikers (kunstwerken)

Type	Lengte/stuks
Bruggen in wegen	100
Duikers in wegen	4850

Van de bruggen zijn er 77 van beton, 20 van staal en 3 van hout. De duikers zijn van beton, PVC of gemetseld. In 2023 is het project “Beheersystematiek Openbare Ruimte” gestart met het doel om in beeld te brengen wat er nodig is om in control te zijn wat betreft het in stand houden van de assets. In dit project wordt specifiek aandacht besteed aan wat er nodig is aan gegevens, systemen, en werkzaamheden om de bruggen zo te beheren dat deze voldoen aan de eisen waaraan ze moeten voldoen. Hierbij wordt landelijk gebruikte systematiek gevolgd. Naast de CROW is dit voor de kunstwerken ook de NEN 2767-4. In de beleidsnotitie kunstwerken is aangegeven dat voor de bruggen is gekozen om het onderhoudsniveau C te hanteren conform het kwaliteitsniveau van de wegverhardingen. Dit is het meest efficiënte niveau met de laagste gemiddelde jaarlijkse kosten. De inspecties worden conform de NEN 2767-4 uitgevoerd.

Voor 6 bruggen is het gebruik gereguleerd met het instellen van een beperking omdat zij niet voldoen aan de norm.

De duikers zijn in 5 risicoklassen verdeeld. Voor de duikers die zijn ingedeeld in de klasse 1 en 2 wordt een preventieve onderhoudsstrategie gehanteerd. Deze onderhoudsstrategie is op hoofdlijnen vergelijkbaar met het onderhoudsniveau A. Voor de duikers die in de klasse 3 en 4 zijn ingedeeld wordt de tweede onderhoudsstrategie aangehouden. Deze onderhoudsstrategie is een combinatie van preventief en correctief onderhoud en is op hoofdlijnen vergelijkbaar met het onderhoudsniveau C. Voor de duikers die in de klasse 5 zijn ingedeeld wordt de derde en laatste onderhoudsstrategie aangehouden. Deze strategie gaat enkel uit van correctief onderhoud. De duikers in deze klasse worden niet geïnspecteerd. Er wordt alleen onderhoud uitgevoerd als de veiligheid en functionaliteit in het geding zijn. De onderhoudsstrategie wordt gezien als het midden tussen de onderhoudsniveaus C en D.

Beheer groen

Type	Lengte/stuks
Singelbeplanting	413 km
Bomen	100.000 st
Boomvormers in singelbeplanting	25.000 st
Hagen	1.400 km

Meest voorkomende type bomen: 42.200 Populieren, 13.700 Essen en 10.600 Wilgen

Voor het beheer worden de volgende documenten toegepast:

- Veldgids flora en fauna beheer en onderhoud waterlopen, wegen en primaire waterkeringen
- Beleid Grasbeheer Waterkeringen en Wegen 2018
- Zorgplicht Bomen, de leidraad voor waterschap Scheldestromen

Voor het beheren van de bomen met betrekking tot het veiligheidsaspect voor de omgeving volgt het waterschap de richtlijn Boomveiligheidsregistratie van de CROW. In de notitie Zorgplicht Bomen een leidraad voor het waterschap staat hoe het waterschap de richtlijn heeft geïmplementeerd. Voor het verdere beheer van bomen wordt het Handboek bomen van het Norminstituut bomen gevolgd. Het beheer wordt risico gestuurd uitgevoerd. Op

basis van de plaats waar de boom staat, de leeftijd en hoogte van de boom wordt de controlefrequentie bepaald. De controle wordt volgens de BVC-methode uitgevoerd door eigen mensen binnen het Waterschap die hier voor Groenkeur gecertificeerd zijn.

- 19% van de bomen wordt niet gecontroleerd
- 7% van de bomen wordt (nog) niet gecontroleerd omdat ze jong en/of klein zijn
- 57% van de bomen wordt 1 x per 4 jaar gecontroleerd (beperkte of algemene gevaarstelling).
- 17% van de bomen wordt 1x per 2 jaar gecontroleerd (verhoogde gevaarstelling).

Programma Bestuur & Organisatie

Uit memo BBV: Het is geen verplichting om in deze paragraaf in te gaan op het onderhoud aan gebouwen en andere objecten die niet direct aan de taakuitoefening bijdragen.

Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering kenmerkt zich door kosteneffectiviteit en een sturingsprincipe waaraan continue verbetering inherent is. In Het bestuursakkoord 2023-2027 zijn de doelstellingen vertaald in prestatie-indicatoren. In juni 2024 is de voorjaarsnota vastgesteld waarin de ontwikkelingen zijn opgenomen voor 2025 en verdere jaren. Dit is financieel vertaald in de begroting 2025 en meerjarenraming 2026-2029.

Er is veel aandacht voor procesmatig-, omgevingsgericht- en risico gestuurd werken om de dienstverlening voor de Zeeuwse burgers, recreanten en bedrijven te optimaliseren. Procesmatig werken geeft conform de besturingsfilosofie duidelijkheid over rollen en verantwoordelijkheden, wat er van medewerkers wordt verwacht en hoe dat bijdraagt aan de doelen van de organisatie. Op basis van de PDCA-keten richten we ons werk in. Een gezamenlijk beeld van de doelen en aanpak (Plan), uitvoering van het werk op basis van het proces en ieders vakbekwaamheid (Do) en geleerde lessen benoemen en toepassen (Check-Act) zijn voor alle werkzaamheden het uitgangspunt.

In alle processen wordt daarbij continu gezocht naar mogelijkheden om ze beter en efficiënter uit te voeren. Dat houdt in dat zowel bij plannen, uitvoering als bijsturing keuzes gemaakt worden op basis van het te verwachten en gerealiseerd effect. Hiervoor is digitaal een monitor beschikbaar die een integraal beeld geeft van de prestatiedoelstellingen, investeringen, exploitatie en bijbehorende risico's. Hierover wordt de algemene vergadering tweemaal tussentijds geïnformeerd. Deze informatie vormt de basis voor de (bij)sturing binnen de organisatie. In de jaarrekening vindt de eindverantwoording plaats.

Ten behoeve van de rechtmatigheidsverantwoording (die vanaf het verslagjaar 2025 door het dagelijks bestuur moet worden afgegeven en waarvoor de organisatie dus eind 2024 gesteld moet staan) is een visie op control opgesteld. Voor de opzet en uitvoering van de (verbijzonderde) interne controle wordt, onder functionele leiding van de concerncontroller, een nieuw team ingericht. Daarnaast wordt in 2024 het intern controleplan opgesteld voor het jaar 2025 en worden de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie waterschap Scheldestromen (Waterschapswet, artikel 108) en de Controleverordening waterschap Scheldestromen (Waterschapswet, artikel 109) opnieuw opgesteld. In oktober 2024 zijn in de algemene vergadering, voorafgegaan door een informatieve presentatie in de commissie BEZ, de kaders voor de rechtmatigheidsverantwoording vastgesteld. Dat betreft het ambitieniveau, de

verantwoordings- en rapportagegrens. Deze kaders worden daarna vastgelegd in bovengenoemde verordeningen.

Bij de jaarverslaggeving zal in deze paragraaf een toelichting worden gegeven op de afgegeven rechtmatigheidsverantwoording.

Verbonden partijen

Deze paragraaf gaat in op de doelstellingen, activiteiten en de mate van de financiële betrokkenheid van de samenwerkingsverbanden waarin het waterschap participeert en waarin het tevens een bepaalde bestuurlijke invloed kan uitoefenen. Het gaat hierbij om banden met derde partijen, waarbij realiseren van een publiek belang centraal staat. Per partij is sprake van een financieel en bestuurlijk belang. Onder een bestuurlijk belang wordt verstaan: vertegenwoordiging in het bestuur van een verbonden partij of het hebben van stemrecht. Met financieel belang wordt bedoeld: een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat, dan wel het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat, indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

De onderstaande verbonden partijen zijn van toepassing:

1. Nederlandse Waterschapsbank N.V.
2. N.V. Slibverwerking Noord-Brabant
3. Gemeenschappelijke regeling Het Waterschapshuis (HWH)
4. Gemeenschappelijke regeling SaBeWa Zeeland
5. Unie van Waterschappen

Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)		
Vestigingsplaats	Den Haag	
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap	
Ingangsdatum	5 mei 1954	
Participanten	Aandeelhouders: Staat der Nederlanden, 9 provincies en alle waterschappen.	
Publiek belang	Als huisbankier van de waterschappen levert de NWB diensten op het gebied van betalingsverkeer, electronic banking en consultancy. Doelstelling van de bank is het zo gunstig mogelijk en exact op maat aanbieden van de gewenste financieringen.	
Bestuurlijk belang	Het waterschap is vertegenwoordigd in de algemene vergadering van aandeelhouders (AVA), naar rato van het aantal aandelen heeft het waterschap hierin stemrecht (6%). Ieder aandeel A heeft recht op 1 stem en ieder aandeel B geeft recht op 4 stemmen.	
Financieel belang	Het waterschap is aandeelhouder van 6,0% van het nominale aandelenkapitaal (4.380 aandelen A en 166 aandelen B). Op basis van het gestort aandelenkapitaal is er een financieel belang van 7,67%. De AVA heeft besloten vanaf 2019, over het boekjaar 2018, weer dividend uit te keren (vanaf 2012 gestopt om te voldoen aan kapitaaleisen Basel III). Over het boekjaar 2023 is in 2024 € 4.604.095,- ontvangen aan dividend.	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
(jaarrekening 2023)	01-01 € 1.995,- mln. 31-12 € 2.060,- mln. Gerealiseerd resultaat (na belastingen) 2023 € 126,0 mln. (2022 € 143,0 mln.)	€ 70.964,- mln. € 73.523,- mln.
Beleidsvoornemens verbonden partij	Maatschappelijke relevantie (lagere lasten voor de burger en verduurzaming), hoge kwaliteit, een sterke financiële positie en integriteit zijn de hoekstenen van het beleid van de bank.	
Beleidsvoornemens waterschap omtrent verbonden partij	Geen	
Risico's	Volgens de verwachtingen zijn de economische ontwikkelingen in Nederland positief. Internationaal blijven de onzekerheden bestaan die de Nederlandse en Europese economie raken.	
Relatie met programma	Belasting- en algemene opbrengsten	
Bestuurlijke vertegenwoordiger	Ir. C.J.C. Michiels	

Programmabegroting 2025 en Meerjarenraming 2026-2029

N.V. Slibverwerking Noord-Brabant (SNB)		
Vestigingsplaats	Moerdijk	
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap	
Ingangsdatum	2010	
Participanten	Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, De waterschappen Aa en Maas, De Dommel, Brabantse Delta, Vechtstromen, Limburg, Scheldestromen.	
Publiek belang	Duurzame oplossing op het gebied van het verwerken van zuiverings-slib tegen zo laag mogelijke kosten. Missie van SNB luidt: een voorbeeldfunctie bij de verwerking van zuiverings-slib. Zij garandeert continuïteit in slibverbranding met maximaal respect voor mens en milieu tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten.	
Bestuurlijk belang	Het waterschap is vertegenwoordigd in de Raad van commissarissen en de aandeelhoudersvergadering.	
Financieel belang	Waterschap Scheldestromen heeft met ingang van 2018 een aandeel van 7,97% in SNB. De waarde van de aandelen bedraagt € 354.083-. Ter financiering is in de vorm van een storting in de agioreserve een totaal bedrag van ruim € 7,9 miljoen (7,97%) ingebracht door waterschap Scheldestromen. Binnen de bedrijfseconomische resterende levensduur wordt de agioreserve terugbetaald. De agio bedraagt eind 2023 € 1,606 miljoen.	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
(jaarrekening 2023)	01-01 € 15,2 mln.	€ 30,0 mln.
	31-12 € 14,7 mln.	€ 34,6 mln.
	Resultaat (na belastingen) 2023 -€ 1,57 mln. (2022 -€ 1,86 mln.)	
Beleidsvoornemens verbonden partij	In de AVA van 17 december 2020 is het Ondernemingsplan SNB 2021 -2026 vastgesteld. In het ondernemingsplan wordt invulling gegeven aan de uitgangspunten vergroten van de ondernemingswaarde, het verder verduurzamen van de slibketen en het verder optimaliseren en intensiveren van de samenwerking met de waterschappen. SNB wil dit realiseren langs de sporen van “excellente dienstverlener”, “duurzame ketenbouwer” en “innovatieve scout”.	
Beleidsvoornemens waterschap omtrent verbonden partij	Waterschap Scheldestromen zal daar waar mogelijk een bijdrage leveren aan het zo optimaal mogelijk realiseren van de doelstellingen zoals o.a. de bezettingsgraad van de installatie.	
Risico's	Onderbezetting van de installaties, BTW risico	
Relatie met programma	Programma: Afvalwaterketen	
Bestuurlijke vertegenwoordiger	Vertegenwoordiger aandeelhoudersvergadering: ing. M.J. Poissonier-Dekker	

Programmabegroting 2025 en Meerjarenraming 2026-2029

Gemeenschappelijke regeling Het Waterschapshuis (HWH)	
Vestigingsplaats	Amersfoort
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Ingangsdatum	2012 (Stichting 2005)
Participanten	De waterschappen
Publiek belang	HWH is de regie- en uitvoeringsorganisatie voor de 21 waterschappen op het gebied van Informatie en Communicatie Technologie. HWH heeft als doel het bevorderen van samenwerking op het gebied van ICT tussen de waterschappen en de andere overheden die actief zijn in de natte sector. Onder begeleiding van HWH spannen de waterschappen zich gezamenlijk in om de kwaliteit van de digitale dienstverlening naar burgers en bedrijven te verbeteren. Daarnaast is het streven gericht op een aanzienlijke kostenbesparing op alle ICT-uitgaven.
Bestuurlijk belang	Van elk deelnemend waterschap is één dagelijks bestuurslid afgevaardigd in het algemeen bestuur van HWH. Deze leden kiezen uit hun midden de voorzitter en de andere vier leden van het dagelijks bestuur.
Financieel belang	De financiële bijdrage van waterschap Scheldestromen bedraagt in 2025 € 1.223.255.
Vermogen	Eigen vermogen Vaste passiva
(jaarrekening 2023)	01-01 € - mln. € 10,2 mln. 31-12 € - mln. € 11,5 mln. Gerealiseerd resultaat 2023 vóór bestemming € 7,2 mln. (2022 € 4,4 mln.)
Beleidsvoornemens verbonden partij	Meer concreet heeft HWH, als gezamenlijke ICT-dienst van de waterschappen tot doel om de kwaliteit van de bedrijfsvoering van de waterschappen te verbeteren, de ICT-processen efficiënter te maken en kosten te besparen, de innovatieve slagkracht te vergroten, het imago van de waterschappen als professionele moderne overheid te versterken en bredere facilitaire samenwerking van de waterschappen te stimuleren. Hiertoe zal HWH 2.0 verder uitgewerkt worden, met als doel het verminderen van de bijdragen van de deelnemers.
Beleidsvoornemens waterschap omtrent verbonden partij	Waterschap Scheldestromen gaat, evenals voorgaande jaren, alle HWH-programma's kritisch bekijken en bezien op nut en noodzaak.
Risico's	-
Relatie met programma	Paragraaf: Bestuur en organisatie
Bestuurlijke vertegenwoordiger	Mr. drs. A.J.G. Poppelaars

Gemeenschappelijke regeling SaBeWa Zeeland		
Vestigingsplaats	Terneuzen	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling	
Ingangsdatum	1-10-2012	
Participanten	De gemeenten Borsele, Goes, Kapelle, Tholen, Reimerswaal, Sluis, Terneuzen en Hulst en waterschap Scheldestromen.	
Publiek belang	SaBeWa staat voor Samenwerking Belastingen en Waardebepaling en verzorgt de heffing en invordering van de gemeentelijke en waterschapsbelastingen en de uitvoering van de Wet WOZ.	
Bestuurlijk belang	Van elke deelnemer is één dagelijks bestuurslid afgevaardigd in het algemeen bestuur van SaBeWa Zeeland. Het dagelijks bestuur bestaat uit 1 lid namens het waterschap en 2 leden namens de gemeenten. Deze 3 leden worden gekozen uit het algemeen bestuur.	
Financieel belang	De kostenverdeelsleutels voor de deelnemers zijn: - uitvoering Wet onroerende zaken: aantal WOZ-objecten - onderdeel Heffen : het aantal aanslagregels - onderdeel Innen : het aantal aanslagregels De financiële bijdrage 2025 bedraagt € 949.880,-.	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
(jaarrekening 2023)	01-01 € 0,2 mln. 31-12 -€ 0,1 mln. Gerealiseerd resultaat 2023 -€ 0,3 mln. (2022 € 0,1 mln.)	€ 7,6 mln. € 12,2 mln.
Beleidsvoornemens verbonden partij	Optimaliseren van de organisatie en processen.	
Beleidsvoornemens waterschap omtrent verbonden partij	Het waterschap zal daar waar mogelijk een bijdrage leveren aan het zo optimaal mogelijk realiseren van de doelstellingen.	
Risico's	-	
Relatie met programma	Programma: Bestuur en organisatie	
Bestuurlijke vertegenwoordiger	Mr. drs. A.J.G. Poppelaars	

Programmabegroting 2025 en Meerjarenraming 2026-2029

Unie van Waterschappen (UvW)													
Vestigingsplaats	Den Haag												
Rechtsvorm	Vereniging												
Ingangsdatum	1927												
Participanten	De waterschappen												
Publiek belang	De vereniging heeft tot doel de leden individueel en collectief bij te staan bij de vervulling van hun bestuurstaken. De Unie treedt namens de waterschappen op als vertegenwoordiger naar het parlement, de Rijksoverheid, IPO, VNG en Europa.												
Bestuurlijk belang	Het waterschap heeft zitting in de ledenvergadering (voorzitters van alle waterschappen).												
Financieel belang	Voor 2024 is een contributie € 526.778,-, daarnaast een bijdrage van € 117.944,- voor de bestrijding bever-/muskusratten en € 6.050,- voor de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB) en een bijdrage van € 6.905,- voor Het Waterschap. Over 2023 heeft waterschap Scheldestromen een solidariteitsbijdrage muskus-/beverratten ontvangen van € 98.619,-.												
Vermogen (jaarrekening 2023)	<table border="0"> <thead> <tr> <th></th> <th>Eigen vermogen</th> <th>Vreemd vermogen</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>01-01</td> <td>€ 2,7 mln.</td> <td>€ 22,2 mln.</td> </tr> <tr> <td>31-12</td> <td>€ 2,2 mln.</td> <td>€ 22,6 mln.</td> </tr> <tr> <td></td> <td colspan="2">Gerealiseerd resultaat 2023 -€ 0,5 mln. (2022 -€ 0,4 mln.)</td> </tr> </tbody> </table>		Eigen vermogen	Vreemd vermogen	01-01	€ 2,7 mln.	€ 22,2 mln.	31-12	€ 2,2 mln.	€ 22,6 mln.		Gerealiseerd resultaat 2023 -€ 0,5 mln. (2022 -€ 0,4 mln.)	
	Eigen vermogen	Vreemd vermogen											
01-01	€ 2,7 mln.	€ 22,2 mln.											
31-12	€ 2,2 mln.	€ 22,6 mln.											
	Gerealiseerd resultaat 2023 -€ 0,5 mln. (2022 -€ 0,4 mln.)												
Beleidsvoornemens verbonden partij	<p>De Unie van Waterschappen ondersteunt ook in 2024 de waterschappen waar mogelijk bij het realiseren van hun ambities, bijvoorbeeld door op politiek-bestuurlijk niveau afspraken te maken, zaken te agenderen, belemmeringen weg te nemen en samenwerkingen te initiëren.</p> <p>In de begroting 2024 zijn de volgende speerpunten benoemd:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Water en bodem zijn sturend bij ruimtelijke keuzes; · Voor de transitie van het landelijke gebied wordt een ferme draai gegeven aan de 'Waterknop'; · Het Hoogwaterbeschermingsprogramma staat voor een grote opgave; · Versneld verbeteren van de waterkwaliteit; · Het aanpassen van het belastingstelsel; · Toewerken naar klimaatneutraliteit; · Leren uit het buitenland op het vlak van klimaatadaptatie; · Duurzame opdrachtgeverschap; · Digitale transformatie; · Inwerkingtreding Omgevingswet; · Uitwerken nieuwe koers publiekscommunicatie; <p>Dit alles kan alleen maar als er ook binnen de vereniging, met en tussen de 21 waterschappen, een goede onderlinge verbinding is. Door elkaar regelmatig te ontmoeten, onderwerpen zowel in formele als informele setting te bespreken en de verenigingsstructuur te gebruiken om breed gedragen standpunten en besluiten (in) te nemen. Juist dan kan de in de afgelopen jaren gegroeide positie van de waterschappen verder worden versterkt.</p>												
Beleidsvoornemens waterschap omtrent verbonden partij	Waterschap Scheldestromen zal daar waar mogelijk een bijdrage leveren aan het zo optimaal mogelijk realiseren van de doelstellingen.												
Risico's	-												
Relatie met programma	Programma: Bestuur en organisatie												
Bestuurlijke vertegenwoordiger	Mr. drs. A.J.G. Poppelaars												

Openbaarheidsparagraaf

De Wet open overheid (Woo) is op 1 mei 2022 in werking getreden en verplicht een bestuursorgaan tot actieve openbaarmaking van informatie. Op grond van artikel 3.5 van de Woo is een bestuursorgaan verplicht om jaarlijks in de begroting en de verantwoording aandacht te besteden aan de beleidsvoornemens en uitvoering van de Woo. In deze paragraaf wordt op hoofdlijnen een kwalitatieve beschrijving gegeven van de activiteiten

die worden uitgevoerd in 2025 op de thema's actieve en passieve openbaarmaking en verbetering van de informatiehuishouding.

1) Actieve openbaarmaking voor de verplichte categorieën documenten (artikel 3.3 Woo)

Onder actieve openbaarmaking verstaan we de activiteiten die vanuit het waterschap worden ondernomen om informatie op eigen initiatief openbaar te maken voor de samenleving. In artikel 3.3. Woo staat omschreven welke categorieën informatie verplicht openbaar dienen te worden gemaakt. Niet alle categorieën hoeven in één keer actief openbaar te worden gemaakt. De verplichting tot actieve openbaarmaking is namelijk niet direct in werking getreden, maar treedt pas op een later moment gefaseerd in werking (artikel 10.3 Woo). In de Woo staan 17 informatiecategorieën die bestuursorganen op termijn actief openbaar moeten gaan maken. Van wetten en onderzoeksrapporten tot beschikkingen en klachtoordelen. De ministeriële regeling Actieve openbaarmaking Woo beschrijft de wijze waarop deze openbaar gemaakt moeten worden. Deze regeling is opgedeeld in vier tranches. De eerste tranche, met daarin de uitwerking van de eerste vijf categorieën, is al gepubliceerd. De overige drie tranches worden op dit moment uitgewerkt. De werkdefinities, wijze van openbaarmaking en de hulpmiddelen zijn inmiddels vastgesteld.

In 2025 zal waterschap Scheldestromen in ieder geval de volgende categorieën informatie openbaar maken:

- 1c: Ontwerpen van wet- en regelgeving met adviesaanvraag;
- 2c: Vergaderstukken decentrale overheden;
- 2d: Agenda's en besluiten bestuurscolleges;
- 2e: Adviezen;
- 2g: Jaarplannen en jaarverslagen;
- 2i: Woo-verzoeken en -besluiten.

Daarna zullen, afhankelijk van de landelijke ontwikkelingen, de onderstaande categorieën volgen:

- 2a: Bij vertegenwoordigende organen ingekomen stukken;
- 2h: Subsidieverplichtingen anders dan met beschikking;
- 2f: Convenanten;
- 2j: Onderzoeksrapporten;
- 2l: Klachtoordelen;
- 2k: Beschikkingen.

2) De inspanningsverplichting tot openbaarmaking voor andere documenten dan de verplichte categorieën (artikel 3.1 Woo)

Openbaarmaking zou in eerste instantie centraal plaatsvinden via het landelijke Platform Open OverheidsInformatie (PLOOI), een door het ministerie van BZK ontwikkeld platform voor centrale actieve openbaarmaking van overheidsinformatie. Dit is technisch onmogelijk gebleken en er wordt nu gewerkt aan decentrale openbaarmaking via een specifiek daarvoor opgezette zoekmachine: de Woo-index. Ten aanzien van de aansluiting op de Woo-index volgen we de landelijke ontwikkelingen en de lijn van de Unie van Waterschappen. De verwachting is dat dat het systeem in 2025 operationeel is.

3) Passieve openbaarmaking (openbaarmaking op verzoek; hoofdstuk 4 Woo)

Onder passieve openbaarmaking verstaan we het openbaar maken van informatie naar aanleiding van een verzoek uit de samenleving, zoals bijvoorbeeld een Woo-verzoek. We houden daarmee rekening met het anonimiseren van persoonsgegevens. Er zal, rekening houdend met de wettelijke vereisten van de Woo, een beleidslijn en ambitieniveau worden opgesteld.

4) De informatiehuishouding (Hoofdstuk 6 Woo)

Voor de verbetering van de informatiehuishouding worden in 2025 de volgende activiteiten gerealiseerd:

- Communicatie, begeleiding medewerkers: In 2025 worden een aantal voorlichtingssessies georganiseerd om medewerkers bewust te maken van de Woo, hun rol hierin en welke ondersteuning ze kunnen verwachten.
- Documentverwerking en archivering: Het goed opslaan van verschillende vormen van informatie is essentieel voor openbaarmaking van informatie. Daarom worden er in 2025 verdere stappen genomen in het optimaliseren en het voorlichten, opleiden en begeleiden van medewerkers.

Systemen en procedures: Ook in 2025 zal gewerkt worden aan verdere optimalisatie van systemen en procedures. Verwerkingssystemen, beleid en werkafspraken op het gebied van de datavoorziening, informatiehuishouding en informatievoorziening worden geactualiseerd, geoptimaliseerd en indien noodzakelijk uitgebreid.

5) Het in dienst hebben van een Woo-contactpersoon (artikel 4.7 Woo)

De Woo schrijft voor dat ieder bestuursorgaan één of meer contactpersonen heeft om vragen van burgers te beantwoorden over de beschikbaarheid van publieke informatie. Voor 2025 is in de begroting 0,5 fte voor de Woo-contactfunctionaris voorzien.

6) Eventuele activiteiten om de Woo te implementeren:

- Bestuurlijk ambitieniveau openbaarheid van informatie vaststellen;
- Plan van aanpak per tranche vaststellen en uitvoeren;
- Per categorie de huidige en gewenste situatie in kaart brengen;
- Werkproces actieve openbaarmaking per categorie vaststellen;
- Eigenaarschap beleggen binnen de organisatie;
- Systemen aanpassen waar nodig;
- Internetsite voor actieve openbaarmaking opzetten;
- Intranetsite voor medewerkers opzetten;
- Bewustzijnscampagne organisatiebreed uitvoeren.

De toegezegde bijdragen / kosten zijn in onderstaande tabel opgenomen:

Bijdrage / kosten Woo	Begroting 2025 / Meerjarenraming 2026-2029				
	2025	2026	2027	2028	2029
bijdrage via Unie					
incidenteel	75.087	42.126	0	0	0
structureel	139.392	139.392	139.392	0	0
totaal bijdrage	214.479	181.518	139.392	0	0
opgenomen in begroting					
incidenteel	75.087	42.126	0	0	0
structureel	139.392	139.392	139.392	0	0
totaal*	214.479	181.518	139.392	-	-

*De totale kosten zullen naar verwachting hoger zijn omdat op de bijdragen via de Unie geen indexatie plaatsvindt.

3. Financiële begroting

Uiteenzetting van de uitgangspunten en normen

Uitgangspunten en normen

Bij het opstellen van de begroting 2025 en de meerjarenraming 2026-2029 zijn onderstaande uitgangspunten gehanteerd. Voor de vergelijking zijn ook de uitgangspunten van de begroting 2024 opgenomen.

	begroting 2024	begroting 2025	Meerjarenraming 2026-2029	Toelichting
inflatie	3,80%	2,80%	2026: 2,4%, 2027-2029: 2,3%	op basis van CPB (CPI-index)
loonkosten	5,60%	4,40%	2026/2027: 4,1%, 2028/2029: 3,8%	op basis van CPB (index lonen)
gemiddelde omslagrente	1,575%	1,446%	ca. 1,65%	2026-2029 ingeschat op basis van rentekosten financieringsbehoefte
rente lang geld	3,50%	nvt	vanaf 2027: 4% nieuwe leningen	in de periode 2025-2026 geen financieringsbehoefte
onvoorzien	0,1 mln	0,1 mln	€ 0,1 mln	evenredig verdeeld over de 5 programma's
dividendopbrengst	€ 3 mln	€ 3 mln	€ 3 mln	Afwijkingen komen ten gunste/laste van de algemene reserve watersysteembeheer
wegenuitkering	3,80%	2,80%	2026: 2,4%, 2027-2029: 2,3%	op basis van CPB (CPI-index)
inzet (surplus) algemene- en egaliseringsreserves	€ 1,61 mln	€ 5,18 mln	2026: € 4,29mln, 2027 € 3,46 mln, 2028 € 2,39 mln, 2029 € 1,39 mln	inzet in deze begroting 2025/meerjarenraming 2026-2029 is € 16,71 miljoen. Bij de betreffende begroting vindt hierover definitieve besluitvorming plaats

Indeling overzicht van baten en lasten

Begroting naar programma's

In onderstaande tabel zijn per programma alle baten en lasten opgenomen. Dit resulteert in een saldo van de baten en lasten dat wordt gedekt uit de reserves. Voor een toelichting op de cijfers mag worden verwezen naar het betreffende programma in hoofdstuk 2.2.

bedragen x € 1.000

Programma/resultaat	Rekening 2023	Begroting 2024 (primair)	Begroting 2024 incl. begr. wijziging	Begroting 2025	Meerjaren raming 2026	Meerjaren raming 2027	Meerjaren raming 2028	Meerjaren raming 2029
Waterkeringen								
Lasten	11.777	13.929	14.215	13.664	14.334	15.050	16.292	17.493
Baten	-620	-482	-482	-498	-498	-498	-498	-498
Saldo	11.158	13.447	13.733	13.166	13.836	14.552	15.794	16.995
Watersystemen								
Lasten	33.661	37.668	38.210	40.490	42.110	45.436	49.343	50.808
Baten	-203	-157	-157	-143	-143	-143	-143	-143
Saldo	33.458	37.511	38.053	40.347	41.967	45.293	49.200	50.665
Wegen								
Lasten	31.098	26.059	28.470	28.925	29.351	30.248	30.508	31.409
Baten	-18.774	-19.349	-19.349	-20.419	-20.907	-21.386	-21.876	-22.377
Saldo	12.324	6.710	9.121	8.506	8.444	8.862	8.632	9.032
Afvalwaterketen								
Lasten	30.459	33.141	33.817	36.995	38.239	39.979	41.040	42.179
Baten	-1.421	-1.106	-1.106	-1.218	-1.224	-1.224	-1.224	-1.224
Saldo	29.038	32.035	32.711	35.777	37.015	38.755	39.816	40.955
Bestuur en organisatie								
Lasten	37.743	42.526	42.599	48.829	50.140	51.540	52.746	54.456
Baten	-4.038	-4.066	-4.066	-4.384	-4.195	-4.089	-4.084	-4.084
Saldo	33.705	38.460	38.533	44.445	45.945	47.451	48.662	50.372
Dekkingsmiddelen								
Lasten	-23	-	-	-	-	-	-	-
Baten	-121.210	-124.895	-126.495	-135.170	-143.027	-151.337	-158.719	-166.426
Saldo	-121.233	-124.895	-126.495	-135.170	-143.027	-151.337	-158.719	-166.426
Totaal lasten	144.716	153.323	157.311	168.903	174.174	182.253	189.929	196.345
Totaal baten	-146.267	-150.055	-151.655	-161.832	-169.994	-178.677	-186.544	-194.752
Saldo lasten-baten	-1.551	3.268	5.656	7.071	4.180	3.576	3.385	1.593
Inzet reserves								
Inzet algemene reserve	-2.194	-610	-1.289	-4.175	-3.292	-2.461	-1.992	-1.394
Inzet tariefegalisatiereserve	-260	-3.000	-3.000	-1.000	-1.000	-1.000	-400	-
Inzet bestemmingsreserves	-6.591	-1.658	-10.771	-2.596	-1.288	-875	-993	-199
Toevoeging algemene reserve	6.083	2.000	4.694	-	-	-	-	-
Toevoeging egalisatiereserve	1.074	-	-	-	-	-	-	-
Toevoeging bestemmingsreserves	1.660	-	4.710	700	1.400	760	-	-
Saldo inzet reserves	-228	-3.268	-5.656	-7.071	-4.180	-3.576	-3.385	-1.593
Resultaat	-1.779	-	-	-	-	-	-	-

Incidentele lasten en baten

In onderstaande tabel staan de begrote incidentele lasten en baten in 2024. Er is gekozen om naast de mutaties uit de reserves enkel bedragen boven de € 100.000,- op te nemen. Voor een toelichting op de in de tabel opgenomen incidentele posten wordt verwezen naar het betreffende programma.

Incidentele baten en lasten per programma (> € 100.000,-)	bedragen x € 1.000	
	Begroting 2025	
	Lasten	Baten
Waterkeringen		
- rente voorfinanciering HWBP	550	
Watersystemen		
- PWO / kennisontwikkeling (dekking bestemmingsreserve)	100	
- Leader bijdrage gebiedsfonds (dekking bestemmingsreserve)	25	
- Assetmanagement/data (dekking bestemmingsreserve)	91	
- Muskusrattenbestrijding(dekking bestemmingsreserve)	270	
- onderhoud kunstwerken actieve waterbeheersing (VJN- dekking algemene reserve)	175	
- gebiedsregisseur zoetwater en emissie Anlb (VJN-dekking algemene reserve)	125	
- aanpak emissies Anlb	125	
- Baggeren grote wateren (vormen bestemmingsreserve)	-700	
Wegen		
- Impuls verkeersveiligheid (dekking bestemmingsreserve)	1.254	
- Assetmanagement/data (dekking bestemmingsreserve)	80	
Afvalwaterketen		
- Basis op orde en effluent onderzoek (dekking bestemmingsreserve)	62	
- Assetmanagement/data (dekking bestemmingsreserve)	96	
- Beleidsontwikkeling hergebruik effluent (VJN- dekking algemene reserve)	50	
- Leidingen Waterzande (VJN- dekking algemene reserve)	20	
- Emissie lachgas (VJN-dekking algemene reserve)	53	
- Personeelslasten data op orde(VJN- dekking algemene reserve)	107	
Bestuur en organisatie		
- Informatieveiligheid (dekking bestemmingsreserve)	340	
- Informatievoorziening (VJN-dekking algemene reserve)	855	
- Arbo (dekking bestemmingsreserve)	128	
- Kennis en ontwikkeling medewerkers (dekking bestemmingsreserve)	150	
Totaal kosten/opbrengsten programma's	3.956	-
Mutaties in reserves		
Algemene reserve (dekking programmakosten)		1.935
Algemene reserve (inzet surplus)		2.240
Egalisatiereserve (inzet surplus)		1.000
Bestemmingsreserve (m.u.v. bestemmingsreserves voor kapitaallasten)	700	2.596
Totaal toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	700	7.771
Totaal	4.656	7.771
Saldo incidentele baten en lasten	3.115	

Voorgenomen Investerings

Algemeen

De opgave voor investeringen neemt toe, mede door de noodzaak voor vervangingsinvesteringen om bestaande assets te onderhouden, maar ook door de verplichtingen onder de KRW en het Hoogwaterbeschermingsprogramma. Deze projecten zijn cruciaal om waterkwaliteit en waterveiligheid te waarborgen en spelen in op de toenemende uitdagingen zoals klimaatverandering en verouderde infrastructuur. In deze begroting komen we voor 2025 uit op een bruto investeringsvolume van € 93.861.000,- bruto.

De bruto volume uitgaven zijn als volgt verdeeld:

- Onderhanden investeringen € 51.975.000,- waarvan € 31.920.000,- HWBP projecten betreft.
- Nieuwe investeringen € 41.886.000,-, waarvan € 382.500,- HWBP projecten betreft.

Op bovenstaande bedragen is rekening gehouden met een subsidie van € 32.321.000,- waardoor de netto besteding € 61.540.000,- bedraagt, waarvan € 3.230.000,- voor HWBP. In de investeringsuitgaven is rekening gehouden met € 8.459.000,- voor de inzet van personeel (eigen en inhuur).

Hieronder zijn de voorgenomen projecten, zowel nieuw als onderhanden, per programma nader toegelicht.

Bedragen x € 1.000

Investerings 2025	(Voorgenomen) kredieten			Bruto besteding 2025
	bruto	subsidie/ bijdrage	netto	
Nieuw - machtiging	14.451	-456	13.994	13.454
Nieuw - separaat	59.606	-3.010	56.596	25.370
Nieuw MJR - in voorbereiding	1.780.328	-1.272.580	507.748	3.063
Onderhanden	311.512	-172.283	139.229	51.975
Totaal nieuwe investeringen-machtiging	2.165.896	-1.448.329	717.567	93.861

Waterkeringen

Bedragen x € 1.000

Waterkeringen		Voorgenomen kredieten		
		bruto	subsidie/ bijdrage	netto
Onderhanden investeringen				
PRJ1176C	Aanpassingen getijdenduiker	2.222	-1.346	876
PRJ1440D	Aanlegvoorzieningen Veerse Meer 2023	314	-40	274
PRJ1440E	Aanlegvoorzieningen Veerse Meer 2024	218	-2	216
PRJ1513	Muur van Altena	2.231	-615	1.615
PRJ1530	Planvorming keersluis Zierikzee	200		200
PRJ1568	Fietspad Cadzand	72		72
PRJ1569	Bijdrage Oprit dijk bij Baalhoek	120		120
PRJ1527A	Gr.ond.Kademuren Keizersbolwerk	1.339	-63	1.276
PRJ1577	Aankoop primaire waterkeringen 2024	300		300
Totaal onderhanden investeringen		7.016	-2.066	4.949

Waterkeringen		Voorgenomen kredieten		
		bruto	subsidie/ bijdrage	netto
Nieuwe investeringen				
Begroting 2025, machtiging				
PRJ1440F	Aanlegvoorzieningen Veerse Meer 2025	328		328
PRJ1578	Aankoop primaire waterkeringen 2025	300		300
Begroting 2025, separaat				
PRJ1566	Herstel Kleidijk Zwin	1.859	-29	1.829
PRJ1600	Duinherstel Vlissingen-Dishoek	350		350
2026				
PRJ1440G	Aanlegvoorzieningen Veerse Meer 2026	320		320
PRJ1527B	Gr.ond.Kademuren Vlissingen Overig	1.161		1.161
PRJ1584	Groot onderhoud Kazematten	500	-350	150
PRJ1614	Aankoop primaire waterkeringen 2026	300		300
2027				
PRJ1440H	Aanlegvoorzieningen Veerse Meer 2027	320		320
PRJ1499	Vooroeververdediging cluster 4.0	11.075	-3.200	7.875
PRJ1531	Groot onderhoud vooroevers	34.400		34.400
PRJ1615	Aankoop primaire waterkeringen 2027	300		300
2028				
PRJ1553	Dammen Haventje Waarde	250		250
PRJ1440I	Aanlegvoorzieningen Veerse Meer 2028	320		320
PRJ1616	Aankoop primaire waterkeringen 2028	300		300
2029				
PRJ1440J	Aanlegvoorzieningen Veerse Meer 2029	320		320
PRJ1617	Aankoop primaire waterkeringen 2029	300		300
>=2030				
PRJ1440	Aanlegvoorzieningen Veerse Meer 30ev	1.280		1.280
Subtotaal Nieuw		53.983	-3.579	50.404

Waterkeringen		Voorgenomen kredieten		
		bruto	subsidie/ bijdrage	netto
Waterkeringen -HWBP				
Onderhanden investeringen				
PRJ1013H	HWBP Hansweert (24S-1)	171.570	-145.126	26.444
PRJ1013L	HWBP St. Annaland (24AK)	4.045	-3.641	404
PRJ1582A	HWBP Zak Zuid-Bev.Verkenning	9.845	-8.861	985

Nieuwe investeringen				
Begroting 2025, separaat				
PRJ1447A	HWBP Buitenhaven Vliss. Verkenning	765	-689	77
2026 ev				
PRJ1529	HWBP-projecten	1.402.378	-1.262.141	140.238
Subtotaal HWBP		1.588.603	-1.420.456	168.147
<hr/>				
Totaal Waterkeringen		1.649.602	-1.426.102	223.500

Toelichting onderhanden investeringen Waterkeringen

PRJ1440E Aanlegvoorzieningen Veerse Meer 2024

Voor het vernieuwen van aanlegvoorzieningen in het Veerse Meer wordt jaarlijks bij de begroting een krediet van € 320.000,- gevraagd en verstrekt. Voor 2024 is de scope van dit project de vernieuwing van de trailerhelling Kortgene. De aanbesteding is inmiddels afgerond en de verwachting is dat het project voor het eind van 2024 technisch wordt afgerond. De financiële afronding volgt in 2025.

PRJ1568 Fietspad Cadzand

Dit project betreft de reconstructie van het fietspad van Cadzand-Bad richting 't Zwin wat een recreatieve functie heeft en door het waterschap gebruikt wordt als beheerweg voor waterveiligheidsinspecties en onderhoud aan de waterkering. Het project wordt in samenwerking met de gemeente Sluis voorbereid en uitgevoerd. De verwachting is dat de uitvoering in 2025 kan starten.

PRJ1527A Groot onderhoud Kademuren Keizersbolwerk

Het Keizersbolwerk te Vlissingen is een rijksmonument en maakt onderdeel uit van de primaire waterkering. Uit inspecties is gebleken dat onderhoudswerkzaamheden nodig zijn. Deze werkzaamheden bestaan hoofdzakelijk uit het vervangen van weggevalen stenen en loszittend metselwerk, het herstellen van scheuren en het vervangen van voegwerk. Ook is het herstel van natuursteen, stukadoorswerk, schilderwerk en metalen onderdelen (o.a. hekwerken, ankers) voorzien. Omdat het Keizersbolwerk een monument betreft dienen de werkzaamheden volgens uitvoeringnormen en richtlijnen voor restauratiewerkzaamheden te worden uitgevoerd. Gezien het specialistische werk, dat voornamelijk uitgevoerd moet worden buiten het stormseizoen (1 oktober - 1 april), zal in april 2025 gestart worden met de werkzaamheden. Voor het project is door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed een SIM-subsidie verstrekt.

Onderhanden HWBP Projecten:

PRJ1013H HWBP Hansweert (24S-1)

De dijk bij Hansweert wordt over een lengte van ruim 5 kilometer versterkt. Dit omdat deze niet voldoet aan de waterveiligheidsnorm. De HWBP-projecten kennen drie fasen, te weten de verkennings-, planuitwerkings- en realisatiefase. In de algemene vergadering van 7 september 2022 is ingestemd met de kredietaanvraag voor de realisatiefase van het project. In de kredietaanvraag is aangegeven dat er bij de programmering in het HWBP programma 2023-2028/2034 een overschrijding was van het jaarlijks beschikbare programmabudget waaruit volgt dat een groot deel van de subsidiabele projectkosten voorgefinancierd moet worden tot en met 2034. Dit zou een aanzienlijk bedrag aan rentekosten tot gevolg hebben voor onze jaarlijkse exploitatie. Van deze voorziene voorfinanciering was echter tot en met 2023 nog geen sprake. Dit omdat er als gevolg van

onderuitputting op het landelijk HWBP programma, op basis van de fysiek gerealiseerde voortgang, extra voorschotten op de toegekende subsidie konden worden verstrekt voor project Hansweert. In 2024 is op basis van de fysieke voortgang van het project opnieuw een aanvraag ingediend voor een aanvullend voorschot om daarmee de kosten van voorfinanciering verder te verlagen en tot een minimum te beperken. De technische afronding van het project is voorzien in voorjaar 2026. Dit is ongeveer een jaar eerder dan de oorspronkelijke planning.

We hebben (met advisering van de Nederlandse Staat) 3M aansprakelijk gesteld voor PFAS schade in de dijkversterking Hansweert en mogelijke toekomstige projecten. Er is een expertiserapport opgesteld voor de omvang van de schade in Hansweert

PRJ1013L HWBP St. Annaland (24AK)

De scope van het project betreft het realiseren van een waterveilige, toekomstbestendige en beheerbare waterkering rond de haven van Sint-Annaland (tussen Dp 780-785), inclusief overgangsconstructies op de aansluitende waterkering. Volgens de oorspronkelijke planning zou het project uiterlijk 31 december 2024 zijn afgerond, waarbij er een bestuurlijk en maatschappelijk gedragen project gerealiseerd is, dat afgestemd is op de ontwikkelingen in de omgeving. Na realisatie van het project voldoet het dijktraject aan de Waterwet, met een zichttermijn/ontwerpperiode die aansluit op de ontwikkelingen die in de omgeving van de waterkering worden verwacht. In 2021 is het IPM-team gestart met de verkenningsfase die in 2022 is afgerond. In 2022 is gestart met de planuitwerkingsfase waarin het voorkeursalternatief technisch verder wordt uitgewerkt. Deze fase is afgerond. Vanwege het mogelijk voorkomen van de rugstreeppad in het projectgebied is de realisatiefase uitgesteld. Er is ecologisch onderzoek gedaan en een vergunningaanvraag in het kader van de Natuurbeschermingswet ingediend. De realisatie zal starten in oktober 2024. Naar verwachting wordt het project voor de zomervakantie van 2025 technisch afgerond.

PRJ1582A HWBP Zak van Zuid-Beveland Verkenningsfase

Het traject van de waterkering op Zuid-Beveland ten westen van Hansweert langs de Westerschelde richting de Kerncentrale moet worden verbeterd. Op basis van de uitgevoerde gevoeligheidsanalyse is de scope van het project vastgesteld op bijna 17 km. In juni 2023 is een update gedaan op de HWBP-programmering. De projecten 'S2 en S3' zijn samengevoegd en gaan voortaan verder onder de naam 'HWBP Zak van Zuid-Beveland'. In 2024 is op basis van het vastgestelde Plan van Aanpak voor de verkenningsfase een krediet verstrekt en een subsidiebeschikking ontvangen van het HWBP. Een IPM team is gestart met de verkenningsfase die eind 2026/begin 2027 moet leiden tot een vastgesteld voorkeursalternatief.

Nieuwe investeringen 2025 machtiging Waterkeringen

PRJ1440F Aanlegvoorzieningen Veerse Meer 2025 (krediet € 328.000,- bruto/netto)

Voor het vernieuwen van aanlegvoorzieningen in het Veerse Meer wordt jaarlijks bij de begroting een krediet van circa € 320.000,- gevraagd. Voor 2025 staat de damwandkade Sabbingeplaat op de planning met een kostenraming van € 328.000,- bruto/netto.

PRJ1578 Aankoop primaire waterkeringen 2025 (krediet € 300.000,- bruto/netto)

Jaarlijkse investering voor aankoop van gronden gelegen in onze primaire waterkeringen tot een maximum van € 300.000,- per jaar waarbij de aankopen achteraf bij de Jaarverslaggeving geformaliseerd worden door de AV.

Nieuwe investeringen 2025 separaat Waterkeringen

PRJ1566 Herstel kleidijk Zwin (krediet € 1.859.000,- bruto / € 1.829.000,- netto)

De afgelopen jaren is er na stormen schade ontstaan aan de kleidijk in 't Zwin. De schade is zodanig dat herstel noodzakelijk is. De situatie wordt momenteel gemonitord en kleine ernstige schades worden waar nodig direct hersteld. De herstelwerkzaamheden staan gepland voor 2025.

PRJ1600 Duinherstel Vlissingen-Dishoek (krediet € 350.000,- bruto/netto)

Net ten zuiden van Dishoek is in 2010 in het kader van het project zwakke schakels een duinversterking uitgevoerd, het traject Nolle-Westduin. Bij de wettelijke beoordeling is gebleken dat een deel van de duinen niet voldoet aan de huidige eisen van waterveiligheid op het faalmechanisme duinafslag. Uit onderzoek is gebleken dat door een landwaartse duinaanvulling het duin voldoende hersteld kan worden waarna de huidige suppletiefrequentie behouden kan blijven en noodsuppleties niet meer noodzakelijk zijn.

PRJ1447A HWBP Buitenhaven Vlissingen Verkenningfase (krediet € 765.000,- bruto/€ 77.000,- netto)

Het project betreft de dijkversterking van een deel van het traject Sloehaven-Buitenhaven wat noodzakelijk is om in 2050 te voldoen aan de wettelijk gestelde eisen. Binnen dit project zal gefocust worden op het deel Buitenhaven Vlissingen met een lengte van 1,7 km. In 2025 willen we starten met de verkenningfase van dit project. De verkenningfase van dit project is opgenomen op het HWBP Ontwerpprogramma 2026-2037.

Overige ontwikkelingen:

PRJ1622 Renovatie damwanden Julianahaven Yerseke (krediet nnb)

We zijn met de gemeente Reimerswaal in gesprek voor het project renovatie Julianahaven Yerseke. Reimerswaal is aan zet voor dit project en zal de realisatie op zich nemen. Wij kunnen vanuit waterveiligheidsoogpunt meeliften met betrekking tot het gedeelte van de damwanden. Het project is nog niet opgenomen in het overzicht met investeringen omdat op dit moment nog onduidelijk is wat de totale projectkosten zullen worden. In 2025 zal dit meer concreet worden. Hiervoor zal een separaat krediet voorstel opgesteld worden, waarmee aan de algemene vergadering voorgelegd wordt om het project alsnog aan de begroting toe te voegen.

Investeringen 2026-2029 Waterkeringen

2026

PRJ1440G Aanlegvoorzieningen Veerse Meer 2026

Voor het vernieuwen van aanlegvoorzieningen in het Veerse Meer wordt jaarlijks bij de begroting een krediet van circa € 320.000,- gevraagd en verstrekt. Voor 2026 staat de Damwandkade Schelphoekplaat op de planning.

PRJ1527B Groot onderhoud Kademuren Vlissingen Overig

De kademuren van Vlissingen maken onderdeel uit van de primaire waterkering en hebben een hoge cultuurhistorische waarde. Uit onderzoek is gebleken dat de muren gerestaureerd moeten worden. In dit project worden de laatste delen van de kademuren van Vlissingen gerestaureerd. Van het eerste deel, de Muur van Altena (PRJ1513) is de restauratie inmiddels afrond en in 2025 zal gestart worden met de restauratie van het Keizersbolwerk (PRJ1527A). Dit project staat op de planning voor 2026-2028.

PRJ1614 Aankoop primaire waterkeringen 2026

Jaarlijkse investering voor aankoop van gronden gelegen in onze primaire waterkeringen

tot een maximum van € 300.000,- per jaar waarbij de aankopen achteraf bij de Jaarverslaggeving geformaliseerd worden door de algemene vergadering.

PRJ1529 HWBP-projecten

Dit is het verzamelnummer voor alle HWBP-projecten tot 2050 die in voorbereiding zijn maar nog niet geprogrammeerd zijn. Nadat een project de ingangstoets van het HWBP heeft doorlopen wordt de prognose pas als een aparte investering in de meerjarenraming opgenomen.

PRJ1584 Groot onderhoud Kazematten

Rijksmonument “de Kazematten”, gelegen in het Keizersbolwerk in de primaire waterkering in Vlissingen is eigendom van het waterschap. Op basis van de Erfgoedwet heeft het waterschap een expliciete instandhoudingsplicht voor het bouwwerk. Doel hiervan is dat het monument zodanig onderhouden wordt dat de instandhouding en de monumentale waarde ervan gewaarborgd zijn. In 2012-2013 is grootschalig onderhoud verricht aan het bouwwerk om aan deze eisen te voldoen. Daarnaast zijn aanpassingen gedaan in het kader van openbare veiligheid, zodat het Maritiem MuZEEum (huurder) bepaalde ruimten in het monument periodiek open kon stellen voor publiek. Voorjaar 2022 is geconstateerd dat er sprake was van exponentiële toename van schadebeelden. De conclusie van een quick-scan naar de schade was dat het bouwwerk onderhevig is geweest aan zetting en dat het historisch metselwerk fors is aangetast door vocht- en zoutbelasting. De belangrijkste maatregel is het in oorspronkelijke staat herstellen van het metsel- en het voegwerk. Daarnaast moeten op diverse locaties in de kazematten voorzieningen worden gemaakt om natuurlijke ventilatie te creëren, zodat de vocht- en zoutbelasting op het metselwerk fors wordt gereduceerd. Hiermee dragen we conform de Erfgoedwet bij aan de instandhouding en het waarborgen van de monumentale waarde. Ondanks dat het monument onderdeel is van het Keizersbolwerk en daarmee is gelegen in de primaire waterkering, hebben de geconstateerde gebreken aan het monument geen invloed op het waterkerend vermogen van de boulevard.

2027

PRJ1440H Aanlegvoorzieningen Veerse Meer 2027

Voor het vernieuwen van aanlegvoorzieningen in het Veerse Meer wordt jaarlijks bij de begroting een krediet van circa € 320.000,- gevraagd en verstrekt. Voor 2027 staan 3 steigers aan de Bastiaan de Langeplaat en 1 steiger aan de Schutteplaat op de planning.

PRJ1499 Vooroeververdediging cluster 4.0 / PRJ1531 Groot onderhoud vooroevers

De voorbereidingen voor deze restopgave van vooroeverbestedingen zijn eind 2021 gestart door het nieuwe IPM-team. Bij de afloop van de subsidieregeling van het Rijk voor de financiering van de vooroeverbestedingen in Zeeland is een afspraak gemaakt over een afkoopsom voor het waterschap van € 10.591.000,-. Deze is gebaseerd op het door het waterschap met Rijkswaterstaat uitgevoerde onderzoek, in samenwerking met Deltares. Daarbij kunnen de vooroevers, die na de uitvoering van de reeds geprogrammeerde bestortingswerken en niet voldoen aan de nieuwe waterveiligheidsnorm, alsnog worden versterkt. De herijking van de scope is uitgevoerd. Geconstateerd is dat op basis van de bodemontwikkeling over de periode 2011-2021 en waterveiligheid er op korte termijn op slechts 4 van de 11 trajecten maatregelen nodig zijn. Daarnaast is voor 1 traject al opdracht gegeven aan RWS om de vooroeverbesteding uit te voeren. De overige trajecten die worden doorgeschoven, worden periodiek gemonitord. Eén traject wordt uitgebreid, omdat hier in 2021 en 2022 oevervallen zijn opgetreden. De uit te voeren trajecten inclusief de uitbreiding als gevolg van de oevervallen vraagt circa € 5,6 miljoen aan extra middelen, die gefinancierd kunnen worden vanuit het MIP/MJR budget PRJ1531 Groot onderhoud vooroevers. Momenteel wordt samenwerking gezocht met RWS om de opgave van beide organisaties gezamenlijk uit te voeren. Er is sprake van een forse kostenstijging

vanwege een toename in hoeveelheden en prijsstijging van het bestortingsmateriaal. De toename in hoeveelheden wordt voornamelijk veroorzaakt door morfologische ontwikkelingen (bodempligging) en optimalisering van het ontwerp. Gekozen is om, indien mogelijk, de bestortingsvakken te laten aansluiten bij al bestaande constructies.

PRJ1615 Aankoop primaire waterkeringen 2027

Jaarlijkse investering voor aankoop van gronden gelegen in onze primaire waterkeringen tot een maximum van € 300.000,- per jaar waarbij de aankopen achteraf bij de Jaarverslaggeving geformaliseerd worden door de algemene vergadering.

2028

PRJ1553 Dammen Haventje Waarde

Uit inspectie is gebleken dat de damwanden van het haventje hersteld moeten worden. De damwanden hebben geen kerende functie. Het haventje heeft echter ook nog een cultuurhistorische waarde. In overleg met de belanghebbenden wordt nader bepaald welke maatregelen vanuit hun oogpunt nodig zijn om deze waarde te behouden.

PRJ1440I Aanlegvoorzieningen Veerse Meer 2028

Voor het vernieuwen van aanlegvoorzieningen in het Veerse Meer wordt jaarlijks bij de begroting een krediet van circa € 320.000,- gevraagd en verstrekt.

PRJ1616 Aankoop primaire waterkeringen 2028

Jaarlijkse investering voor aankoop van gronden gelegen in onze primaire waterkeringen tot een maximum van € 300.000,- per jaar waarbij de aankopen achteraf bij de Jaarverslaggeving geformaliseerd worden door de algemene vergadering.

2029

PRJ1440J Aanlegvoorzieningen Veerse Meer 2029

Voor het vernieuwen van aanlegvoorzieningen in het Veerse Meer wordt jaarlijks bij de begroting een krediet van circa € 320.000,- gevraagd en verstrekt.

PRJ1617 Aankoop primaire waterkeringen 2029

Jaarlijkse investering voor aankoop van gronden gelegen in onze primaire waterkeringen tot een maximum van € 300.000,- per jaar waarbij de aankopen achteraf bij de Jaarverslaggeving geformaliseerd worden door de algemene vergadering.

Watersystemen

Bedragen x € 1.000

Watersystemen		Voorgenomen kredieten		
		bruto	subsidie/ bijdrage	netto
Onderhanden investeringen				
PRJ1088	Gemaal Zoetendijk Oud-Vossemeer	3.123	-1.769	1.354
PRJ1129	Gemaal de Poel, capaciteitsvergroting	8.417	-3.350	5.067
PRJ1153S	Renovatie Poldergemaal Zuidwatering	1.151		1.151
PRJ1167A	Vispassage gemaal Lovenpolder	1.211	-405	806
PRJ1168C	Kruispolder-voorbereiding	3.087	-250	2.837
PRJ1168D	Kruispolder visp stuw Dreefken	757	-219	538
PRJ1168E	Kruispolder-uitvoer	3.954	-1.148	2.806
PRJ1428A	Uitvoering KRW oevers 2024	1.250		1.250
PRJ1431A	Baggeren Vinkenisse-en Bathsekreek17	1.142		1.142
PRJ1431C	Baggeren het Koegat '17	743		743
PRJ1453	Gemaal Waarde	1.206		1.206
PRJ1455	Gemaal Spanjaardweg winter Braakman	2.208	-504	1.705
PRJ1456C	Uitv. duikers/stuwen GGOR/WB21 2023	1.725		1.725
PRJ1456D	Uitv. duikers/stuwen GGOR/WB21 2024	1.725		1.725
PRJ1491A	Bag. Smedekbrugge Kreek	899	-25	874
PRJ1491B	Baggeren grote wateren Bonte Kof	1.183		1.183
PRJ1491C	Bag. Boschkreek De Sluis	1.942		1.942
PRJ1492	Uitv. WB-21 / KRW / GGOR 2022	1.002		1.002
PRJ1498B	Verv. best. techn. inst. Opmaal 24	50		50
PRJ1504	Uitvoer. stedelijke waterplannen 2021	467		467
PRJ1506	Uitvoering SWO Heikant 2023	110		110
PRJ1508A	Uitvoering SWO Vogelw Bresk. H. pl	694		694
PRJ1509A	Bijdrage SWO Vr. pl s-Gravenp Krabb	400		400
PRJ1509B	Bijdrage SWO Schoondijke	84		84
PRJ1532A	Vispassages voorbereidingskrediet	171		171
PRJ1560	Restauratie duikers Buthdijk (Axel)	555		555
PRJ1605	Zoete stuw	472	-400	72
Totaal onderhanden investeringen		39.729	-8.070	31.659

Watersystemen		Voorgenomen kredieten		
		bruto	subsidie/ bijdrage	netto
Nieuwe investeringen				
Begroting 2025, machtiging				
PRJ1153P	Renovatie poldergemaal Baarland	826		826
PRJ1153Z	frequentiereg. pg NR1 en Braakman	200		200
PRJ1428B	Uitvoering KRW oevers 2025	1.250		1.250
PRJ1508B	SWO Axel en Kortgene	184		184
Begroting 2025, separaat				
PRJ1170B	Klimaatrobuust watermanagement	3.835	-1.058	2.777
PRJ1491	Bag. Sint Kruiskreek	5.430		5.430
PRJ1493A	Baggeren Goese Vesten + oevers 2025	2.145	-763	1.383
PRJ1519B	Renovatie gemaal Othene	2.700		2.700
PRJ1550	Slim regionaal waterbeheer	1.300		1.300
2026				
PRJ1098A	Vispassage gemaal van Borssele	1.350	-796	554
PRJ1149	Aanschaf noodmateriaal	1.000		1.000
PRJ1153Q	Renovatie poldergemaal Coudorpe	577		577
PRJ1153R	Poldergemaal Quarlespolder	1.217		1.217
PRJ1456E	Uitv. duikers/stuwen GGOR/WB21 2025	1.725		1.725
PRJ1491D	Baggeren Passageule (vervolg)+Pyrami	4.820		4.820

Programmabegroting 2025 en Meerjarenraming 2026-2029

PRJ1493C	Baggeren Axel zuid 2026	3.730	-300	3.430
PRJ1498C	Verv.best.techn.inst. Opmaal 26	600		600
PRJ1520A	Wij-water/uitv.gemaal Nol Zeven	10.174	-2.137	8.037
PRJ1532	Vispassage De Luyster	1.351	-1.000	351
PRJ1533	Vispassage Nieuwesluis	1.009	-662	347
PRJ1549	Hergebruik effluent Deltapgr. Zoetw	1.300		1.300
PRJ1598A	Herstel KRW oevers 2026	1.250		1.250
PRJ1599	Gemalen gebied Pauwenburg_Bachlaan e	533		533
PRJ1602A	frequentieregelaar pg Pommelsluis	100		100
2027				
PRJ1153T	Renovatie Poldergemaal Kadijk	786		786
PRJ1153V	Ren pg 3 gr Polders	503		503
PRJ1153W	Renovatie pg den Osse	957		957
PRJ1153X	Renovatie pg Joh. Glerum	1.501		1.501
PRJ1238	CAW update regelingen / besturing	700		700
PRJ1498	Verv.best.techn.inst. opmaal	3.500		3.500
PRJ1428C	Uitvoering KRW oevers 2026	1.250		1.250
PRJ1428D	Uitvoering KRW oevers 2027	1.250		1.250
PRJ1456F	Uitv.duikers/stuwen GGOR/WB21 2026	1.725		1.725
PRJ1498D	ren. Opmalingen/stuwen 2027	500		500
PRJ1508	Uitvoer.stedelijke waterplan.2024ev	1.600		1.600
PRJ1508C	Uitv. SWO Sas v. Gent Kennedystr.	200		200
PRJ1602	renovatie Poldergemalen	36.300		36.300
PRJ1602B	frequentieregelaars pg Dekker	200		200
PRJ1598B	Herstel KRW oevers 2027	1.250		1.250
2028				
PRJ1065A	Poldergemaal Prunje	790		790
PRJ1153L	Gemaal Susannapolder	575		575
PRJ1168F	Gemaal Walsoorden	5.756		5.756
PRJ1456G	Uitv.duikers/stuwen GGOR/WB21 2027	1.725		1.725
PRJ1519A	Uitvoering gemaal Othene	9.826		9.826
PRJ1561	Nieuw poldergemaal Wilhemina dorp	500		500
PRJ1598C	Herstel KRW oevers 2028	1.250		1.250
2029				
PRJ1456	Uitv.duikers/stuwen GGOR/WB21	2.725		2.725
PRJ1428E	Uitvoering KRW oevers 2028	1.250		1.250
PRJ1428F	Uitvoering KRW oevers 2029	1.250		1.250
PRJ1598D	Herstel KRW oevers 2029	1.250		1.250
>=2030				
PRJ1428	Uitvoering KRW oevers totaal	7.500		7.500
PRJ1509	Bijdrage stedelijke waterplan 2023ev	500		500
PRJ1598E	Herstel KRW oevers 2030	1.250		1.250
Subtotaal Nieuwe investeringen		136.975	-6.716	130.259
Totaal Watersystemen		176.704	-14.786	161.918

Toelichting onderhanden investeringen Watersystemen

PRJ1088 Gemaal Zoetendijk Oud-Vossemeer

Dit betreft de uitvoering van een maatregel uit het watergebiedsplan Tholen. Er is een nieuw gemaal gebouwd aan de Zoetendijk te Oud-Vossemeer op het eiland Tholen. Het project wordt medegefinancierd middels een 2-tal subsidies, namelijk vanuit de nationale subsidieregeling Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie en de POP3 subsidie (EU-bijdrage). Het project wordt in november 2024 technisch opgeleverd. De financiële afwikkeling zal nog doorlopen in 2025. De weersomstandigheden hebben enige vertraging veroorzaakt.

PRJ1129 Gemaal de Poel, capaciteitsvergroting

In het kader van de PWO-maatregelen is de capaciteit van het gemaal verhoogd met circa 20%. Doel van deze maatregel is de afvoercapaciteit voor het onderbemalingsgebied De Poel dusdanig te maken dat extreme omstandigheden niet leiden tot onacceptabele wateroverlast. Goede ecologische waterkwaliteit is een tweede doel van dit project. Daartoe is het gemaal vispasseerbaar gemaakt. Dat betekent dat het gemaal in beide richtingen voor vissen veilig passeerbaar moet zijn. Het uiteindelijk gewenste resultaat van het project is een voorziening waarbij alle aanwezige vis in het systeem stroomopwaarts kan trekken en terug. Het project is gereed. Echter zullen er in 2025 nog kosten gemaakt worden voor afrondende grondwerkzaamheden en het asfalteren.

PRJ1153S Renovatie Poldergemaal Zuidwatering

De renovatie van het gemaal Zuidwatering bestaat uit hoofdzaak uit het vervangen van de complete elektrische installatie en het vervangen van de tandwielkasten incl. de bijbehorende oliekoelers. Vanwege een capaciteitsprobleem is het elektrotechnische gedeelte uitgesteld. Hierdoor worden de werkzaamheden eind 2024 aanbesteed en in 2025 uitgevoerd.

PRJ1167A Vispassage poldergemaal Lovenpolder

Door het vispasseerbaar maken van gemaal Lovenpolder wordt de ecologische waterkwaliteit verbeterd in het gebied. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan de KRW doelstellingen. Eind 2022 was de bereikbaarheid van de KRW-waterlichamen voor vis circa 53%, het uiteindelijke doel van waterschap Scheldestromen is dat 60% van de KRW waterlichamen optrekbaar is voor vis in 2027. Door de aanleg van deze vispassage laten we de bereikbaarheid van de KRW waterlichamen stijgen naar 55% en zorgen we er tevens voor dat er nieuwe ecologische verbindingzones ontstaan.

PRJ1168C Kruispolder-voorbereiding

Begin 2022 is het duidelijk geworden dat de plannen voor de Herinrichting Kruispolder en de uitbreiding van gemaal Paal zoals voorgesteld in het begrotingsplan vanwege risico op zogeheten opbarsting geen doorgang konden vinden. In de tweede helft van 2022 zijn we tot een herzien ontwerp gekomen waarbij de gestelde doelen GGOR en KRW binnen de Kruispolder kunnen worden gerealiseerd.

In het herzien ontwerp is de bouw van het gemaal Paal (WB21 opgaaf) komen te vervallen inclusief de waterloop. Deze WB21 opgaaf wordt nu op een later moment ingevuld door de bouw van een gemaal bij Walsoorden (PRJ1168F). Dit project is in de meerjarenbegroting opgenomen voor uitvoering in 2028.

De voorbereiding van project Kruispolder is inmiddels afgerond. De financiële afronding zal plaatsvinden zodra het volledige project betreffende de herinrichting van de Kruispolder is afgerond.

PRJ1168D Kruispolder vispassage stuw Dreefken

In het project Kruispolder wordt bij de stuw Dreefken een vispassage geplaatst. Hiermee wordt de intrek van vis in de Kruispolder mogelijk gemaakt. Dit project is onderdeel van project Kruispolder-Uitvoer (1168E) en benodigd voor het voldoen aan de subsidievoorwaarden. De financiële afronding zal in 2025 plaatsvinden.

PRJ1168E Kruispolder - uitvoering

Dit project betreft oorspronkelijk de bouw van een gemaal in de Kruispolder om het waterbeheer van PWO gebied Campen te optimaliseren (PRJ1168C). Uit onderzoek is gebleken dat project Kruispolder niet in zijn volledige omvang uitgevoerd kan worden ten gevolge van het risico van opbarsten van de oorspronkelijk geplande nieuwe watergang. Gevolg hiervan is dat er een scopewijziging van het project heeft plaatsgevonden. Om financieel deze wijziging goed in beeld te houden is er voor gekozen om voor de uitvoering dit nieuw projectnummer te hanteren en de voorbereiding te verantwoorden onder

projectnummer PRJ1168C Kruispolder-voorbereiding. De actuele scope van het project betreft de aanpassing van slotenstructuren om de GGOR en KRW doelstellingen te realiseren. Het project dient eind 2024 gerealiseerd te zijn om aanspraak te kunnen maken op de toegezegde subsidie. Het project Kruispolder vispassage stuw Dreefken (PRJ1168D) is gekoppeld aan dit project, ter realisering van de KRW opgave. De technische afronding staat gepland voor december 2024. Bij het opstellen van de begroting is de uitvoering van de herinrichting van de Kruispolder in volle gang. De financiële afwikkeling zal in 2025 plaatsvinden.

PRJ1453 Gemaal Waarde

De aanleiding voor dit project is het vastgestelde peilbesluit Zuid-Beveland-Oost en de daarbij behorende toelichting op het peilbesluit. Uit de PWO kwam naar voren dat er in het gebied Fredericapolder en Waarde een aantal knelpunten zijn. Om deze knelpunten op te lossen zijn er verschillende maatregelen noodzakelijk, waaronder de capaciteitsuitbreiding van gemaal Waarde. Actuele prognose is dat gezien de levertijden van zowel mechanische als elektrische componenten pas in 2025 gestart wordt met de uitvoering.

PRJ1455 Gemaal Spanjaardweg Winter-Braakmankreek

Het resultaat is een verbetering in de drooglegging voor twee peilgebieden. Daarnaast gaat het gebied, na uitvoering van de maatregelen, voldoen aan de inundatienormen en blijft de bestaande zoetwateraanvoer in het groeiseizoen voor het peilgebied gehandhaafd. Er is een subsidiebeschikking ontvangen vanuit de subsidieregeling Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptie en POP3 subsidie. Eind 2024 wordt dit project conform planning afgerond. De financiële afronding zal in verband met de subsidieregeling in 2025 plaatsvinden.

PRJ1456C Uitvoering duikers/stuwen GGOR/WB21 2023 / PRJ1456D Uitvoering duikers/stuwen GGOR/WB21 2024

In de periode 2023-2026 worden jaarlijks maatregelen genomen aan stuwen en duikers in het kader van GGOR en WB21. Dit project betreft de uitvoering in 2023/2024. De voortgang is sterk afhankelijk van grondverwerving. Momenteel zijn 7 PWO maatregelen uitgevoerd in diverse werkgebieden. Verwachting is dat de technische afronding eind mei 2025 wordt gerealiseerd.

PRJ1491A Baggeren Smedekensbrugge kreek

Het project betreft een onderhoudsbaggerwerk dat voortkomt uit het 'Baggerprogramma Grote Wateren' (BGW). Het BGW is een meerjareninvesteringsprogramma voor wateren die vanwege de grootte niet met regulier materieel kunnen worden gebaggerd. Het baggerwerk Smedekensbruggekreek ligt onder Aardenburg en betreft alleen de primaire waterloop. De waterloop heeft een tracélengte van 1,5 km en bevat in totaal 34.000 m³ baggerspecie. De technische afronding staat gepland voor december 2024. Financieel wordt het project eind 2027 afgewikkeld in verband met contractuele verplichtingen betreffende eventuele gewasschade.

PRJ1491B Baggeren grote wateren Bonte Kof

Doelstelling van het project is het verwijderen van de baggerspecie uit de Bonte Kof zodanig dat het te baggeren profiel voldoet aan de eisen/wensen vanuit waterkwantiteit en waterkwaliteit. Het baggerwerk is in het derde kwartaal van 2022 stilgelegd, omdat er geen zand in de baggerspecie zat, wat wel voorzien was. Werkzaamheden zijn inmiddels in de afrondende fase. In 2025 worden nog enkele restwerkzaamheden uitgevoerd, waarmee het project technisch kan worden opgeleverd. Financieel wordt het project eind 2027 afgewikkeld in verband met contractuele verplichtingen betreffende eventuele gewasschade.

PRJ1492 Uitvoering WB-21/KRW/GGOR 2022

In dit project worden oevers van hoofdwaterlopen natuurvriendelijk ingericht als onderdeel van de invulling van de WB-21/GGOR/KRW-opgave. Deze projecten hebben doorgaans een uitvoeringsperiode van meerdere jaren. Voor 2027 dienen de maatregelen te zijn uitgevoerd. Voor natuurvriendelijke oevers wordt gekeken naar de effectiviteit in relatie tot de gestelde KRW-doelen. De opgave van de aan te leggen natuurvriendelijke oevers in 2027 zal naar beneden worden bijgesteld. Natuurvriendelijke oevers worden in de toekomst bij voorkeur aangelegd wanneer natuurvriendelijke oevers ook bijdragen aan het beperken van wateroverlast en als het bijdraagt aan opgaven van derden. De grondaankopen blijven bepalend voor de continue voortgang van de verschillende projectlocaties.

PRJ1504 Uitvoering stedelijke waterplannen 2021

Dit betreft stedelijke waterplanmaatregelen in samenwerking met gemeente Hulst in Kloosterzande en Ossensisse. In Ossensisse loopt oppervlaktewater terug de riolering in, waardoor rioolvreemd water onnodig via het persgemaal naar de zuivering wordt gepompt. Het rioolpersgemaal wordt als gevolg hiervan te veel belast. In Kloosterzande heeft de gemeente een afkoppelproject uitgevoerd voor de riolering. Het schone water moet afgevoerd worden via het oppervlaktewatersysteem en dit moet hiervoor lokaal worden verbreed. De voorbereiding is najaar 2023 gestart. Het project heeft een uitloop van > 6 maanden, ten gevolge van vertraging in de grondruil.

PRJ1506 Uitvoering SWO Heikant 2023

Het stedelijk waterbeheer wordt geoptimaliseerd door in overleg met verschillende gemeenten maatregelen te nemen door het aanpassen van stuwen en duikers, zodat de afvoer van neerslag uit het stedelijk gebied adequaat kan plaatsvinden. De technische afronding staat conform planning gepland voor eind 2024 en wordt in 2025 financieel afgewikkeld.

PRJ1532A Vispassages voorbereidingskrediet

Het voorbereidingskrediet is voorzien voor de voorbereidingen van 3 projecten betreffende de aanleg van vispassages. Het betreft PRJ1167A vispassage gemaal Lovenpolder, PRJ1532 vispassage de Luyster en PRJ1098A vispassage gemaal van Borssele. Vispassage Lovenpolder is qua voorbereiding inmiddels afgerond. Komende periode gaat de voorbereiding van de vispassages de Luyster en Borssele van start. Tevens wordt aan de scope van dit krediet de voorbereiding van vispassage Nieuwesluis toegevoegd. De realisatie van deze vispassages staat gepland voor 2026.

PRJ1605 Zoete stuw

Waterschap Scheldestromen gaat samen met provincie Zeeland rondom Paal een pilot doen met Zoet-Zout scheidende stuwen. Dit is een initiatief ontstaan vanuit de samenwerking met het Grenspark Groot-Saefthinge. Het toepassen van een Zoet-Zout scheidende stuw is een innovatie welke niet eerder door waterschappen in Nederland is gedaan. De pilot start met 3 of 4 stuwen inclusief monitoringsopstellingen.

Aanbesteding van de werken staat gepland voor de week van 5 december 2024.

Nieuwe investeringen 2025 machtiging Watersystemen

PRJ1153P Renovatie Poldergemaal Baarland (krediet € 760.000,- bruto/netto)

Het project poldergemaal Baarland betreft renovatie van de elektrotechnische en werktuigbouwkundige onderdelen en bouwkundig onderhoud nodig voor de instandhouding van de werking van dit gemaal.

PRJ1428B Uitvoering KRW oevers 2025 (voorheen Uitvoering WB21/KRW/GGOR 2024) (krediet € 1.250.000,- bruto/netto)

Dit project betreft de aanleg van de KRW oevers in de perioden 2025 tot en met 2026. Betreft een taakstellend budget.

PRJ1508B Uitvoering SWO Kortgene (krediet € 184.000,- bruto/netto)

Het betreft te nemen maatregelen vanuit de Stedelijke Wateropgave. De locatie Kortgene staat op voor uitvoering 2025. We zitten momenteel in de fase van grondaankoop. De uitvoering betreft het verbreden en verdiepen van een sloot, waarvoor de grond moet worden aangekocht.

PRJ1519B Renovatie gemaal Othene (krediet € 2.700.000,- bruto/netto)

Het project betreft het vervangen van onder andere de pompen van gemaal Othene.

PRJ1153Z Frequentieregelaar poldergemaal nummer Eén en Braakman (krediet € 200.000,- bruto/netto)

Dit project betreft het vervangen van de frequentieregelaars omdat deze “end of life” zijn (er zijn geen reserveonderdelen meer te verkrijgen).

Nieuwe investeringen 2025 separaat Watersystemen

PRJ1170B Klimaatrobuust watermanagement (krediet 3.835.000,- bruto/€ 2.777.000,- netto)

Het totale project betreft een internationale samenwerking met 3 Vlaamse partners en een grensoverschrijdend project waarop een Interreg-subsidie is toegekend. Waterschap Scheldestromen is hierin de leading partner. De maatregelen die wij zelf uitvoeren zijn degene die binnen ons eigen beheersgebied liggen, zijn allemaal reeds bekende PWO maatregelen en bevinden zich in de afwateringsgebieden van Othene en Braakman. De Vlaamse partners voeren de maatregelen uit in de Poelpolder en Zwarte Sluispolder en in de polders Moervaart en Zuidlede.

PRJ1491 Baggeren Sint Kruiskreek (krediet € 5.430.000,- bruto/netto)

Het project betreft een onderhoudsbaggerwerk dat valt onder het ‘Baggerprogramma Grote Wateren’ (BGW). Dit meerjarenprogramma is gericht op het baggeren van grotere wateren die niet met regulier materieel kunnen worden onderhouden. In tegenstelling tot andere wateren, die tijdens regulier onderhoud door opzichters worden gebaggerd, worden deze grote wateren projectmatig aangepakt. Het baggeren is noodzakelijk om de afvoercapaciteit te verbeteren, wat helpt bij het verminderen van hoge waterstanden tijdens afvoersituaties. Daarnaast draagt het baggeren bij aan de waterkwaliteit en vermindert het de kans op klachten. Ook worden stremmingen voor de muskusrattenbestrijding door de beperkte vaardiepte aangepakt.

PRJ1493A Baggeren Goese vesten + oevers 2025 (krediet € 2.145.000 bruto/€ 1.383.000,- netto)

Het project betreft een onderhoudsbaggerwerk dat valt onder het ‘Baggerprogramma Grote Wateren’ (BGW). Dit meerjarenprogramma is gericht op het baggeren van grotere wateren die niet met regulier materieel kunnen worden onderhouden. In tegenstelling tot andere wateren, die tijdens regulier onderhoud door opzichters worden gebaggerd, worden deze grote wateren projectmatig aangepakt. Het baggeren is noodzakelijk om de afvoercapaciteit te verbeteren, wat helpt bij het verminderen van hoge waterstanden tijdens afvoersituaties. Daarnaast draagt het baggeren bij aan de waterkwaliteit en vermindert het de kans op klachten. Ook worden stremmingen voor de muskusrattenbestrijding door de beperkte vaardiepte aangepakt.

PRJ1550 Slim regionaal waterbeheer (krediet € 1.300.000 bruto/netto)

Dit project is voorzien in het Deltaprogramma Zoetwater. Het huidige watersysteem is voornamelijk ingericht op het afvoeren van water. Door toenemende droogte, die de laatste jaren steeds vaker optreedt, is er behoefte aan aanpassingen om meer water vast te kunnen houden en efficiënter in te spelen op verschillende scenario's binnen het peilbeheer (zowel watertekorten- als overlast).

Binnen Slimmer Regionaal Waterbeheer worden de volgende maatregelen uitgewerkt:

1. Aanpassen van het stuwgebied;
2. Nieuwe setpoint voor 180 automatisch stuwen om water vast te houden;
3. Automatiseren van twee stuwen;
4. Creëren van koppelingen tussen gebieden met automatische stuw;
5. Uitbreiden van een hoogfrequent real-time meetnet voor oppervlaktewater.

Investerings 2026-2029 Watersystemen

2026

PRJ 1098A Vispassage gemaal van Borssele

Realisatie van een vispassage, waarmee de in- en uittrekbaarheid voor vissen wordt vergroot.

PRJ1149 Aanschaf Noodmaterieel

Project is toegevoegd aan de meerjaren investeringsplanning ten behoeve van de aanschaf van noodmaterieel.

PRJ1153Q Renovatie Poldergemaal Coudorpe

Het project poldergemaal Coudorpe betreft renovatie van de elektrotechnische en werktuigbouwkundige onderdelen en bouwkundig onderhoud nodig voor de instandhouding van de werking van dit gemaal.

PRJ1153R Renovatie Poldergemaal Quarlespolder

Het project poldergemaal Coudorpe betreft renovatie van de elektrotechnische en werktuigbouwkundige onderdelen en bouwkundig onderhoud nodig voor de instandhouding van de werking van dit gemaal.

PRJ1456E Uitvoering duikers/stuwen GGOR/WB21 2025

Betreft het aanpassen van het watersysteem door het vergroten/verruimen van waterlopen, duikers en stuwen in 2025/2026 om daarmee te voldoen aan de normering voor WaterBeheer 21e eeuw (WB21) en aan de norm voor een Gewenst Grond- en Oppervlaktewaterregime (GGOR). Het betreft een taakstellend budget.

PRJ1491D Baggeren Passageule (vervolg) + Pyramide

Het project betreft een onderhoudsbaggerwerk dat valt onder het 'Baggerprogramma Grote Wateren' (BGW). Dit meerjarenprogramma is gericht op het baggeren van grotere wateren die niet met regulier materieel kunnen worden onderhouden. In tegenstelling tot andere wateren, die tijdens regulier onderhoud door opzichters worden gebaggerd, worden deze grote wateren projectmatig aangepakt. Het baggeren is noodzakelijk om de afvoercapaciteit te verbeteren, wat helpt bij het verminderen van hoge waterstanden tijdens afvoersituaties. Daarnaast draagt het baggeren bij aan de waterkwaliteit en vermindert het de kans op klachten. Ook worden stremmingen voor de muskusrattenbestrijding door de beperkte vaardiepte aangepakt.

PRJ1493C Baggeren Axel Zuid 2025

Het project betreft een onderhoudsbaggerwerk dat valt onder het 'Baggerprogramma Grote Wateren' (BGW). Dit meerjarenprogramma is gericht op het baggeren van grotere

wateren die niet met regulier materieel kunnen worden onderhouden. In tegenstelling tot andere wateren, die tijdens regulier onderhoud door opzichters worden gebaggerd, worden deze grote wateren projectmatig aangepakt. Het baggeren is noodzakelijk om de afvoercapaciteit te verbeteren, wat helpt bij het verminderen van hoge waterstanden tijdens afvoersituaties. Daarnaast draagt het baggeren bij aan de waterkwaliteit en vermindert het de kans op klachten. Ook worden stremmingen voor de muskusrattenbestrijding door de beperkte vaardiepte aangepakt.

PRJ1498C Vervangen bestaande technische installatie opmaling

Jaarlijks wordt onderhoud uitgevoerd aan stuwen. Dit onderhoud is gericht op het jaarlijks vervanging van besturingsystemen van stuwen en kleine opmalingen. Jaarlijks is een taakstellend budget opgenomen van € 500.000,-.

PRJ1520A Wij-water/ uitvoering gemaal Nol Zeven

Gemaal Nol Zeven is een maatregel die enerzijds nodig is om een grotere afvoer mogelijk te maken en anderzijds de juiste hogere peilen te kunnen voeren waar nodig. Voor dit project is subsidie vanuit de Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptie toegekend en er is een interreg-subsidie toegekend. De projectnaam is in verband met de subsidievereisten hiervoor aangepast.

PRJ1532 Vispassage De Luyster

Realisatie van een vispassage, waarmee de in- en uittrekbaarheid voor vissen wordt vergroot.

PRJ1533 Vispassage Nieuwesluis (voorheen genaamd vispassage Nummer Een)

Dit betreft de aanleg van een vispassage in het KRW-waterlichaam Nummer Eén. Eén van de laatste kunstwerken om de doelstellingen voor de intrekbaarheid van vis in ons beheersgebied op orde te krijgen. Op dit moment wordt nog onderzocht waar deze vispassage het beste aangelegd kan worden.

PRJ1549 Hergebruik effluent deltaprogramma Zoetwater

Het project is gericht op hergebruik effluent, waarbij de maatregelen in dit kader eerst op basis van een haalbaarheidsstudie worden verkend. Verder is het nodig om beleid te ontwikkelen voor hergebruik effluent vanwege de nieuwe Europese regels als het gaat om direct toepassen van effluent op gewassen en het bepalen van een verdringingsreeks, omdat effluent voor meerdere doelen wordt ingezet. Het project is doorgeschoven vanuit de begroting 2023.

PRJ1598A Herstel KRW oevers 2026

Betreft het herstel van natuurvriendelijke oevers, die verloren zijn gegaan door natuurlijke omstandigheden of menselijk ingrijpen. Het herstel is noodzakelijk om te voldoen aan de normen van de Kaderrichtlijn Water (KRW). Het project is toegevoegd aan de meerjaren investeringsplanning.

2027

PRJ1153T Renovatie poldergemaal Kadijk

Het project poldergemaal Kadijk betreft renovatie van de elektrotechnische en werktuigbouwkundige onderdelen en bouwkundig onderhoud nodig voor de instandhouding van de werking van dit gemaal.

PRJ1153V Renovatie poldergemalen 3 grote polders

Het project poldergemaal 3 grote polders betreft renovatie van de elektrotechnische en werktuigbouwkundige onderdelen en bouwkundig onderhoud nodig voor de instandhouding van de werking van dit gemaal.

PRJ1153W Renovatie poldergemaal den Osse

Het project poldergemaal den Osse betreft renovatie van de elektrotechnische en werktuigbouwkundige onderdelen en bouwkundig onderhoud nodig voor de instandhouding van de werking van dit gemaal.

PRJ1153X Renovatie Poldergemaal Johannes Glerum

Het project poldergemaal Joh. Glerum betreft renovatie van de elektrotechnische en werktuigbouwkundige onderdelen en bouwkundig onderhoud nodig voor de instandhouding van de werking van dit gemaal.

Bovenstaande projecten zijn voorzien vanuit het budget van groot onderhoud poldergemalen (PRJ1153) in de periode 2026 - 2027. De voorbereidingen zijn inmiddels opgestart.

PRJ1238 CAW update regelingen/besturing

Het project CAW update regelingen/besturing betreft een update en optimalisatie van het besturingssysteem voor de poldergemalen en stuwen .

PRJ1428C/PRJ1428D Uitvoering KRW oevers

Betreft het herstel van natuurvriendelijke oevers, die verloren zijn gegaan door natuurlijke omstandigheden of menselijk ingrijpen. Het herstel is noodzakelijk om te voldoen aan de normen van de Kaderrichtlijn Water (KRW).

PRJ1456F Uitvoering duikers/stuwen GGOR/WB21 2026

Betreft het aanpassen van het watersysteem door het vergroten/verruimen van waterlopen, duikers en stuwen in 2026/2027 om daarmee te voldoen aan de normering voor WaterBeheer 21e eeuw (WB21) en aan de norm voor een Gewenst Grond- en Oppervlaktewaterregime (GGOR). Het betreft een taakstellend budget.

PRJ1498D renovatie opmalingen/stuwen 2027

Jaarlijks is een bedrag van € 500.000,- bruto/netto voorzien voor renovatie van opmalingen en stuwen op basis van prioritering. Dit betreft de volgende objecten; poldergemalen Duinhoeve, Noordgouwe, Kasteelweg, van Haaften, stuw Veerseweg 1 en 2, stuw Steeweg nr.2, Yerseke, stuw Zandvoortseweg Noord en stuw Oudendijk Zuid, deze lijst is nog niet definitief en wordt in oktober afgestemd met alle stakeholders.

PRJ1508 Uitvoer stedelijke waterplannen vanaf 2024

Betreft een jaarlijks budget voor de nog in te plannen maatregelen vanuit de Stedelijke Wateropgave.

PRJ1508C Uitvoering SWO Kennedystraat Sas van Gent

Het betreft de te nemen maatregelen vanuit de Stedelijke Wateropgave. Omvang van de maatregelen wordt momenteel uitgewerkt.

PRJ1602 Renovatie poldergemalen

PRJ1602 bevat het jaarlijks terugkerend budget van € 3,8 miljoen voor renovaties aan poldergemalen, hiervan worden projecten aangemaakt met het nummer PRJ1602 met een volgletter.

PRJ1602B frequentieregelaars poldergemaal Dekker

Het project Frequentieregelaars poldergemaal Dekker betreft het vervangen van de frequentieregelaars van dat gemaal omdat deze “end of life” zijn (er zijn geen reserveonderdelen meer te leveren).

PRJ1598B Herstel KRW oevers 2027

Betreft het herstel van natuurvriendelijke oevers, die verloren zijn gegaan door natuurlijke omstandigheden of menselijk ingrijpen. Het herstel is noodzakelijk om te voldoen aan de normen van de Kaderrichtlijn Water (KRW).

2028

PRJ1065A Poldergemaal Prunje

Betreft een maatregel vanuit het watergebiedsplan Schouwen voor de optimalisatie van het watersysteem op gebied van inundatie.

PRJ1153L Nieuwe Zoetwaterpomp Suzannapolder

Het project Zoetwaterpomp Suzannapolder betreft de aanleg voor een nieuw gemaal voor het zoetwater. Gezien de hoge kosten i.v.m. gestuurde boring onderdoor de zeedijk en een uitstroomconstructie is het nog niet duidelijk of dit doorgaat.

PRJ1168F Gemaal Walsoorden

Vanwege het niet kunnen realiseren van de uitbreiding van gemaal Paal zal het gemaal in Walsoorden moeten worden gebouwd. Vanwege benodigde prioritering in de investeringsplanning is dit project doorgeschoven naar 2028.

PRJ1456G Uitv. duikers/stuwen GGOR/WB21

Er is jaarlijks een bedrag gereserveerd voor het aanpassen van het watersysteem door het vergroten/verruimen van waterlopen, duikers en stuwen om daarmee te voldoen aan de normering voor Waterbeheer 21e eeuw (WB21) en aan de norm voor een Gewenst Grond- en Oppervlaktewaterregime (GGOR).

PRJ1498 Vervanging bestaande technische installaties opmalingen

PRJ1498 bevat het jaarlijks terugkerend budget van € 0,5 miljoen voor renovaties aan opmalingen en stuwen, hiervan worden projecten aangemaakt met het nummer PRJ1498 met een volgletter.

PRJ1519A Uitvoering gemaal Othene

Betreft de renovatie van gemaal Othene en de ombouw naar een grotere capaciteit. Hierbij wordt rekening gehouden met het reduceren van de geluidshinder die nu wordt ervaren door omwonenden. Vanwege benodigde prioritering in de investeringsplanning is dit project doorgeschoven naar 2028.

PRJ1561 Nieuw poldergemaal Wilhelminadorp

Betreft een maatregel vanuit het watergebiedsplan Schenge voor de optimalisatie van het watersysteem op gebied van inundatie.

PRJ1598C Herstel KRW oevers 2028

Betreft het herstel van natuurvriendelijke oevers, die verloren zijn gegaan door natuurlijke omstandigheden of menselijk ingrijpen. Het herstel is noodzakelijk om te voldoen aan de normen van de Kaderrichtlijn Water (KRW).

2029

PRJ1456 Uitvoering duikers/stuwen GGOR/WB21

Er is jaarlijks een bedrag gereserveerd voor het aanpassen van het watersysteem door het vergroten/verruimen van waterlopen, duikers en stuwen om daarmee te voldoen aan de normering voor Waterbeheer 21e eeuw (WB21) en aan de norm voor een Gewenst Grond- en Oppervlaktewaterregime (GGOR).

PRJ1428E/PRJ1428F Uitvoering KRW oevers

Betreft de aanleg van nieuwe natuurvriendelijke oevers. Deze aanleg is noodzakelijk om te voldoen aan de normen van de Kaderrichtlijn Water (KRW). Het project valt onder een taakstellend budget.

2030 en verder

PRJ1428 Uitvoering KRW oevers totaal

Betreft het resterend budget voor toekomstige aanleg van KRW oevers op de lange termijn. Zodra een project nader uitgewerkt is, wordt hieraan een separaat projectnummer gekoppeld.

PRJ1509 Bijdrage stedelijke waterplannen (totaal)

Er is een jaarlijks bedrag gereserveerd in de periode 2025-2028 voor stedelijke waterplannen. Betreft de te nemen maatregelen vanuit de Stedelijke Wateropgave.

PRJ1598E Herstel KRW oever 2030

Betreft het herstel van natuurvriendelijke oevers, die verloren zijn gegaan door natuurlijke omstandigheden of menselijk ingrijpen. Het herstel is noodzakelijk om te voldoen aan de normen van de Kaderrichtlijn Water (KRW).

Wegen

Bedragen x € 1.000

Wegen		Voorgenomen kredieten		
		bruto	subsidie/ bijdrage	netto
Onderhanden investeringen				
PRJ1299	Fietspad Roterij-Zuiddijk(Dreischor)	3.418	-2.190	1.228
PRJ1497D	Gebiedsgerichte aanpak Borsele-Oost	371	-195	176
PRJ1497K	Fietspad Zanddijk/GGA	650		650
PRJ1497L	Bijdrage passeerstroken Schoondijke	54		54
PRJ1554	Reconstructies Wegen 2023	2.727		2.727
PRJ1555	Reconstructies Wegen 2024	2.812		2.812
PRJ1514D	Gr.onderhoud kunstwerken wegen 2023	96		96
PRJ1514E	Gr.onderhoud kunstwerken wegen 2024	300		300
Totaal onderhanden investeringen		10.428	-2.385	8.043

Wegen		Voorgenomen kredieten		
		bruto	subsidie/ bijdrage	netto
Waterkeringen				
Nieuwe investeringen				
Begroting 2025, machtiging				
Begroting 2025, separaat				
PRJ1497E	Verbr.fietspaden Klaasses- en Werend	2.817	-389	2.428
PRJ1497H	Verbreding fietspad Provincialeweg	902	-82	820
PRJ1514B	Gr.onderhoud kunstwerken wegen 25-26	1.630		1.630
PRJ1514C	Aanpak fietsbruggen Walcheren 25-26	552		552
PRJ1573	Reconstructies wegen 2025	2.742		2.742
2026				
PRJ1462A	Reconstructie Vrijstraat Sas v. Gent	846	-534	312
PRJ1497I	Verbreding fietspad Turkeijeweg	1.533	-253	1.280
PRJ1514	Gr.onderh.kunstwerken wegen 2027 ev	4.200		4.200
PRJ1574	Reconstructies wegen 2026	2.345		2.345
2027				
PRJ1497F	Verbreding fietspad Doeleweg	1.440	-138	1.302
PRJ1497G	aanleg fietsp.Klooster- Kapellew.&Ri	2.825	-395	2.430
PRJ1497J	Aanleg fietspad Van Cittersweg	396		396
PRJ1575	Reconstructies wegen 2027	2.345		2.345
2028				
PRJ1563	Fietspad Loodholse- en Pekelingseweg	1.806		1.806
PRJ1564	Fietspad Stelsedijk	69		69
PRJ1607	Reconstructies wegen 2028	2.345		2.345
2029				
PRJ1608	Reconstructies wegen 2029	2.345		2.345
2030 ev				
PRJ1436	Reconstructies wegen 2030 e.v.	9.380		9.380
Subtotaal Nieuw		40.517	-1.791	38.726
Totaal Wegen		50.945	-4.176	46.769

Toelichting onderhanden investeringen Wegen

Hieronder een toelichting op de onderhanden investeringen waarvan de uitvoering is gestart en de technische en/of financiële afronding zal plaatsvinden in 2025.

PRJ1299 Fietspad Roterij-Zuiddijk (Dreischor)

In dit project wordt een fietspad aangelegd langs de Roterij- en de Zuiddijk tussen de aansluiting met de Kloosterweg (N654) bij Schuddebeurs en de aansluiting met de Bogerdweg bij Dreischor. De aanleg van het fietspad wordt gecombineerd met de herinrichting van aansluitingen met de aanliggende wegen en tevens worden een aantal wegen (deels) verbreed en gereconstrueerd. Door de aanpassingen wordt de verkeersveiligheid van fietsers verbeterd en wordt het doorgaande verkeer, dat in de huidige situatie door Dreischor rijdt, om het dorp heen geleid. Daarvoor wordt de Zuid Langeweg verbreed. Voor de uitvoering is een Europese subsidie verkregen (POP3) en een bijdrage in het kader van de Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023 van het Rijk. Daarnaast zal de gemeente Schouwen-Duiveland een financiële bijdrage leveren aan het project. De werkzaamheden worden in 2024 uitgevoerd waarna de financiële afronding van de subsidie en het project in 2025 zal zijn.

PRJ1497K Fietspad Zanddijk/GGA

In het bestuurlijk overleg met de provincie Zeeland en de gemeente Reimerswaal is afgesproken dat waterschap Scheldestromen een bijdrage van € 650.000,- zal leveren voor het project Zanddijk om werkzaamheden aan fietsinfrastructuur en wegen uit te voeren bij de herinrichting van de Zanddijk bij Yerseke en het verbeteren van de fietsveiligheid rondom de nieuwe weg naar het bedrijventerrein Olzendepolder. In 2023 is een bijdrage van € 400.000,- betaald. Het restant van € 250.000,- wordt betaald na oplevering.

PRJ1554 Reconstructies wegen 2023

Betreft het jaarlijks budget voor reconstructies van een aantal wegen en fietspaden. Een reconstructie omvat het verwijderen van de (volledige) fundering en verharding van een weg en het opnieuw aanbrengen ervan. De scope voor reconstructies wegen 2023 bestond uit 4 weglocaties waarvan er inmiddels 2 zijn uitgevoerd en technisch afgerond (Oudelandsepolderdijk en Reeweg). De reconstructie van de Heidedijk/Zwingelweg is verschoven naar PRJ1555 Reconstructies wegen 2024 en voor de locatie Annavosdijk/Oudelandsedijk staat de uitvoering gepland in 2025. De uitvoering van deze locatie is doorgeschoven vanwege onder andere het verleggen van kabels en leidingen.

PRJ1514E Groot onderhoud Kunstwerken wegen 2024

In 2024 zijn binnen dit project 4 fiets- en voetgangersbruggen op Walcheren gerenoveerd. Daarnaast worden in 2025 nog een aantal duikers onder de Werendijkseweg en Klaassesweg vervangen. Dat doen we voorafgaand aan de verbreding van het fietspad en de rijbaan aldaar. Het project wordt in 2025 technisch en financieel afgerond.

Nieuwe investeringen 2025 machtiging Wegen

Alle nieuwe investeringen voor 2025 zijn als separate kredietaanvragen opgenomen.

Nieuwe investeringen 2025 separaat Wegen

PRJ1497E Verbreding fietspaden Klaasses- en Werendijkseweg (krediet € 2.817.000,- bruto/€ 2.428.000,- netto)

In dit project willen we het fietspad en de rijbaan van de Werendijkseweg en de Klaassesweg ten zuidoosten van Zoutelande verbreden. Het fietspad wat hierop aansluit tussen de Bergweg en de Strandweg wordt ook verbreed. De verbreding van de fietspaden

volgt uit de beleidsnotitie Verkeersveiligheid en de prioriteringssysteematiek die is opgesteld voor de projecten die volgen uit deze beleidsnotitie. Het project stond op de planning voor uitvoering in 2024 maar is door vertragingen als gevolg van het verleggen van kabels en leidingen en bezwaren op de omgevingsvergunning verschoven naar 2025. Aan het project is door het Rijk een bijdrage in het kader van de Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023 verleend.

PRJ1497H Verbreding fietspad Provincialeweg (krediet € 902.000,- bruto/€ 820.000,- netto)

Dit project betreft het verbreden van het fietspad langs de Provincialeweg ten zuiden van Axel tussen de uitrit van bedrijventerrein Drieschouwen en de aansluiting met de Blijpolderseweg naar een breedte van 3,00 meter. Tevens wordt de berm tussen het fietspad en de rijbaan van de Provincialeweg verbreed naar 2,00 meter. Het fietspad heeft een lengte van circa 800 meter. Het project komt voort uit de beleidsnotitie Verkeersveiligheid uit 2018. De voorbereidingen zijn in 2024 gestart en de verwachting is dat we eind 2025 gaan starten met de uitvoering. Aan het project is door het Rijk een bijdrage in het kader van de Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023 verleend.

PRJ1514B Groot onderhoud kunstwerken wegen 25-26(krediet € 1.630.000,- bruto/netto)

Dit project betreft de aanpak van een aantal duikers en bruggen in 2025 en 2026. In 2025 wordt de duiker aan de Domeinplaatweg bij 's Heer Arendskerke vervangen en in 2026 wordt het rijdek van de duikerbrug aan de Zandweg bij Ritthem vervangen. Daarnaast worden bruggen in de Yerseke Moer aangepakt. De voorbereidingen zijn gestart.

PRJ1514C Aanpak fietsbruggen Walcheren 25-26 (krediet € 552.000,- bruto/netto)

Binnen dit project worden een viertal fietsbruggen op Walcheren aangepakt. Het betreft de bruggen in de (brom)fietspaden langs de Mariekerkseweg bij Grijskerke, de Kreekweg bij Veere (twee stuks) en de Snouck Hurgronjeweg bij Gapinge. Bij alle bruggen dienen de houten rijdekken en de houten leuning te worden vervangen. Daarnaast dienen de stalen langsliggers, die de houten rijdekken dragen, opnieuw geconserveerd te worden. Bij drie van de bruggen dient tevens de beschoeiing en taludverdediging onder de bruggen te worden vervangen. De beschoeiing en taludverdediging van de brug in de Mariekerkseweg is recent al vervangen. De voorbereidingen zijn in 2024 gestart.

PRJ1573 Reconstructies wegen 2025 (krediet € 2.742.000,- bruto/netto)

Betreft het jaarlijks budget voor reconstructies van een aantal wegen en fietspaden. Een reconstructie omvat het verwijderen van de (volledige) fundering en verharding van een weg of fietspad en het opnieuw aanbrengen ervan. Binnen dit project wordt voor 2025 het fietspad langs de Rijksweg op St. Philipsland aangepakt.

Investerings 2026-2029 Wegen

2026

PRJ1462A Reconstructie Vrijstraat Sas van Gent

Het project omvat de reconstructie van de Vrijstraat ten westen van Sas van Gent op de grens met België. De Vrijstraat kent drie beheerders. Dat zijn het waterschap, de gemeente Assenede (België) en de gemeente Terneuzen. De gesprekken over de voorbereiding en uitvoering met de gemeenten lopen momenteel nog.

PRJ1497I Verbreding fietspad Turkeijeweg

Het betreft de verbreding van het fietspad langs de Turkeijeweg tussen de parallelweg van de N61 en de Gouden Polderdijk. De Turkeijeweg ligt ten oosten van Oostburg. Het

fietspad heeft een breedte variërend van 2,00 tot 2,70 meter en een lengte van circa 2.470 meter. Het fietspad is onderdeel van het provinciale utilitaire fietsnetwerk en zal worden verbreed naar 3,00 meter. Dit betekent een verbetering van de verkeersveiligheid en verkleint de kans op verkeersongevallen. Het project wordt naar verwachting in 2026 gerealiseerd.

PRJ1574 Reconstructies wegen 2026

Betreft de toevoeging aan de MIP van de jaarlijkse budgetten voor reconstructies. De prioritering van de wegen die aangepakt gaan worden komen tot stand op basis van inspecties en de noodzaak vanuit de omgeving. Vervolgens wordt gekeken welke wegen (financieel gezien) passen binnen het beschikbare budget.

2027

PRJ1497F Verbreding fietspad Doeleweg

Het project omvat de verbreding van het fietspad langs de Doeleweg tussen de bebouwde kom van Middelburg en de bebouwde kom van Arnhem. Het pad heeft een breedte van 2,70 meter en een lengte van circa 1.345 meter. Het pad is onderdeel van het provinciale utilitaire fietsnetwerk en dient te worden verbreed naar 3,50 meter. Dit betekent een verbetering van de verkeersveiligheid en verkleint de kans op verkeersongevallen. Het begrotingsplan is gereed en goedgekeurd. De grondverwerving is opgestart. De grondeigenaren gaan akkoord met een grondruil maar we hebben vooralsnog geen ruilgrond. Het is nog onduidelijk of en wanneer we hier over kunnen beschikken. Het project is daarom opgeschoven naar 2027.

PRJ1497G Aanleg fietspad Kloosterweg, Kapelleweg en Ringdijk

Het betreft de aanleg van een fietspad langs de Kloosterweg, Kapelleweg en Ringdijk tussen Scharendijke en de Delingsdijk. De twee wegen en de dijk liggen in elkaars verlengde en ontsluiten de buurtschappen Looperskapelle en Brijdorpe. De wegen liggen in het verlengde van de Recreatieverdeelweg. Hierdoor rijdt er meer verkeer over deze twee wegen en dijk om de (recreatieve) voorzieningen bij Den Osse en Brouwershaven te bereiken. Door aanleg van het fietspad over een lengte van circa 3.500 meter wordt de verkeersveiligheid voor met name de fietsers verbeterd.

PRJ1497J Aanleg fietspad van Cittersweg

Betreft de aanleg van een fietspad langs de Van Cittersweg bij Arnhem. De voorbereiding en realisatie van dit fietspad is uitgesteld totdat er een definitief besluit is genomen over de ontsluiting Veerse Meer Zuid. De investeringen zijn vooralsnog verschoven van 2026 naar 2027.

PRJ1575 Reconstructies wegen 2027

Betreft de toevoeging aan de MIP van de jaarlijkse budgetten voor reconstructies. De prioritering van de wegen die aangepakt gaan worden komen tot stand op basis van inspecties en de noodzaak vanuit de omgeving. Vervolgens wordt gekeken welke wegen (financieel gezien) passen binnen het beschikbare budget.

2028

PRJ1563 Fietspad Loodholse- en Pekelingseweg

Het betreft de verbreding van het bestaande fietspad tussen de bebouwde kom van Grijskerke en de bebouwde kom van Aagtekerke. Het te verbreden fietspad heeft een lengte van circa 3.740 meter.

PRJ1564 Fietspad Stelsedijk

Dit project betreft een ontbrekende schakel tussen de Dierikweg en Nissestelle ten westen van Kwadendamme. Het aan te leggen fietspad heeft een lengte van circa 50 meter.

PRJ1607 Reconstructies wegen 2028

Betreft de toevoeging aan de MIP van de jaarlijkse budgetten voor reconstructies. De prioritering van de wegen die aangepakt gaan worden komen tot stand op basis van inspecties en de noodzaak vanuit de omgeving. Vervolgens wordt gekeken welke wegen (financieel gezien) passen binnen het beschikbare budget.

2029

PRJ1608 Reconstructies wegen 2029

Betreft de toevoeging aan de MIP van de jaarlijkse budgetten voor reconstructies. De prioritering van de wegen die aangepakt gaan worden komen tot stand op basis van inspecties en de noodzaak vanuit de omgeving. Vervolgens wordt gekeken welke wegen (financieel gezien) passen binnen het beschikbare budget.

Afvalwaterketen

Bedragen x € 1.000

Afvalwaterketen		Voorgenomen kredieten		
		bruto	subsidie/ bijdrage	netto
Onderhanden investeringen				
PRJ1187	Verv en renov afvalwaterleiding	32.770		32.770
PRJ1187A	Aanp. vrijvervalstelsel Westerschouw	123		123
PRJ1187B	Relinen vrijverval hulst/Westd/Koew.	3.400		3.400
PRJ1187D	Relinen afvalwaterleidingen perc 2SD	5.950		5.950
PRJ1223O	Ombouw rioolgemaal Borssele	648		648
PRJ1223P	Ombouw rioolgemaal Wilhelminadorp	470		470
PRJ1223T	Renovatie rg Goes	3.550		3.550
PRJ1233K	Rwzi Verseput, renovatie E/W	8.228		8.228
PRJ1233L	Brandmeldinstal. rwzi TER+WAL+WAP	900		900
PRJ1233P	Groot onderhoud gashouder rwzi Wal	230		230
PRJ1234A	Rwzi WA-polder, verv.E-instal + fakk	2.468		2.468
PRJ1244	Renovatie RWZI Hulst voorber	850		850
PRJ1245	Rwzi Retranchement, uitbreiding hydr	12.918	-58	12.860
PRJ1521A	Relinen afvalwaterleidingen perc 1SD	1.790		1.790
PRJ1521B	Relinen afvalwaterleidingen perc 2ZV	6.075	-2.449	3.626
PRJ1521C	Relinen afvalwaterleidingen perc 2Te	1.048	-679	369
PRJ1541	Verduurzamen bijgebouw rwzi WAL/WAP	325		325
PRJ1543D	Relinen vrijverval overdracht Tern.	625		625
PRJ1562B	Renovatie rg Kwadendamme	720		720
PRJ1562C	Renovatie rg Kruieningen, Groeneweg	888		888
PRJ1562E	Renovatie rg Philippine	965		965
PRJ1562T	Coaten kelder rg Koewacht, Emmabaan	99		99
PRJ1572	Afdekken slibbuffers W'schouwen Vers	508		508
PRJ1581	Verleggen persleiding Terneuzen	800		800
Totaal onderhanden investeringen		86.348	-3.186	83.162

Afvalwaterketen		Voorgenomen kredieten		
		bruto	subsidie/ bijdrage	netto
Nieuwe investeringen				
Begroting 2025, machtiging				
PRJ1233O	Vervanging slibbuffer rwzi Mastgat	550		550
PRJ1233R	rwzi WAL verv cyclonen	100		100
PRJ1233T	rwzi THO ren. Perf.rooster	100		100
PRJ1233X	rwzi WAP ren. gashouder	250		250
PRJ1562D	Renov. rg Bruinisse, Molenweg/Wilma	1.615		1.615
PRJ1562G	Renovatie rg Koewacht, Klapstraat	830		830
PRJ1562I	Renovatie rg Waarde	865		865
PRJ1562K	Renovatie rg Ellewoutsdijk	690		690
PRJ1562W	rg Yerseke, Steeweg verv. windketel	150		150
PRJ1562X	Coaten kelder rg Domburg	150		150
PRJ1603	Apparatuur versn.prog. Lachgas	685	-335	350
Begroting 2025, separaat				
PRJ1233Q	Vervanging Zeebandpers rwzi Wal	14.000		14.000
PRJ1244A	Renovatie RWZI Hulst uitvoering	16.950		16.950
PRJ1543A	Renovatie rg Magrette	525		525
PRJ1543B	Renovatie rg Zuiddorpe Hoofdweg Zuid	359		359
PRJ1543C	Renovatie rg Axel, Justaasweg	345		345
2026				
PRJ1187C	Vervang. appendages transportstelsel	500		500
PRJ1233S	rwziWAL verv leidingen gist.	100		100

Programmabegroting 2025 en Meerjarenraming 2026-2029

PRJ1233U	rwzi SMA ren. Perf.rooster	100		100
PRJ1540	Maatregel watersysteem rwzi Campen	1.770		1.770
PRJ1562N	Renovatie rg Nieuwerkerk	720		720
PRJ1562P	Renovatie rg Clinge	700		700
PRJ1562Q	Renovatie rg Hulst	700		700
PRJ1562U	Coaten kelder rg Sluiskil, Krt bliks	150		150
2027				
PRJ1187E	persleiding Wemeldinge vervangen	400		400
PRJ1234	Rwzi WA-polder, optim.& energiemaatr	12.000		12.000
PRJ1243A	Rwzi Kloosterzande, uitbreiding	9.000		9.000
PRJ1443A	Afrekening fase B OAS Westerschouwen	-3.900		-3.900
PRJ1538	Maatregel watersysteem rwzi Breskens	2.200		2.200
PRJ1539	Maatregel watersysteem rwzi Oostburg	1.240		1.240
PRJ1562	Aanpassing/vervanging rg's (2027 ev)	46.238		46.238
PRJ1562J	Renovatie rg Sirjansland	875		875
PRJ1562O	Renovatie rg Ouwerkerk	700		700
PRJ1562R	Renov. rg Kamperland	610		610
PRJ1562V	Ren.rg Stationsbuurt zrg74	710		710
PRJ1601	rwzi's opslagt en leidingw	500		500
2028				
PRJ1233V	rwzi CAM ren.perf.rooster	100		100
PRJ1233Y	rwzi TER ren. gashouder	500		500
PRJ1542	Gr.onderh.automatiseren rwzi's, rg's	3.670		3.670
PRJ1562A	Renovatie rg Stavenisse	703		703
PRJ1562L	Renovatie rg Scherpenisse	580		580
PRJ1562M	Renovatie rg Wissenkerke	540		540
2029				
PRJ1233	Rwzi's, groot onderhoud	64.000		64.000
PRJ1233W	rwzi WAA ren. Perf.rooster	100		100
PRJ1570	Uitbreiding rwzi Tholen	15.000		15.000
>=2030				
PRJ1233N	Zandvanger rwzi Sint Maartensdijk	3.000		3.000
PRJ1543	Overdracht rg's en transportleiding	1.400		1.400
PRJ1562F	Renovatie rg Paal	350		350
Subtotaal nieuw		203.421	-335	203.086
Totaal Afvalwaterketen		289.769	-3.521	286.248

Toelichting onderhanden investeringen Afvalwaterketen

PRJ1233K Rwzi Verseput, renovatie

De RWZI wordt bijna compleet gerenoveerd zodat de installaties die het zuiveringsproces aansturen en mogelijk maken weer circa 15 jaar mee kunnen. De planning is naar achter geschoven door latere leveringen van de elektrotechnische componenten. De prognose is dat in het 1e kwartaal het project technisch is afgerond. Eind 2024/begin 2025 vindt de fine tuning plaats en worden nog enkele punten afronden (opknappen en schilderen en het inrichten van het terrein met verlichting en het aanbrengen van een asfaltverharding). De nutsvoorzieningen lopen aanzienlijke vertraging op waardoor realisatie pas in 1e kwartaal 2025 plaatsvindt.

PRJ1233L Brandmeldinstallaties RWZI's Terneuzen/Walcheren/Willem-Annapolder

De inbraakinstallatiecentrale is ook vervangen in verband met veroudering en te weinig capaciteit. Door latere leveringen van materiaal is de realisatie later gestart dan gepland. Programmeren van meldingen in het SCADA-systeem moeten nog intern verder worden uitgewerkt en wordt afgerond in 2025. Graafwerkzaamheden hebben door weerinvloeden

meer tijd gekost. Door uitval van de projectleider heeft de afronding van dit project enige tijd stilgelegen en zal in oktober weer verder opgestart worden en zal het project in 2025 worden opgeleverd.

PRJ1234A Rwwi Willem-Annapolder, vervanging elektrische installatie + fakkel
Vanwege capaciteitstekort is de planning van dit project naar achteren doorgeschoven. De noodfakkel is een standalone installatie en zal indien mogelijk eerder worden geplaatst.

PRJ1244 Renovatie RWZI Hulst voorbereiding

De RWZI Hulst dateert uit 1978, sommige procesonderdelen van de RWZI Hulst zijn overbelast of te klein en werken niet meer, de elektrische en mechanische installatie is sterk verouderd, deze dienen vervangen te worden zodat de bedrijfsvoering minimaal de komende 15 jaar weer gewaarborgd is. Momenteel wordt door een ingenieursbureau het definitief ontwerp (DO) uitgewerkt. Beschikbaarheid personeel blijft een belangrijk aandachtspunt /risico. Engineering is iets verschoven naar 2025. De verwachting is verder in 2025 het uitvoeringskrediet aan te vragen.

PRJ1581 Verleggen persleiding Terneuzen

In Terneuzen wordt een ontsluitingsweg aangelegd in de wijk Othene. Hierdoor is het nodig een deel van de bedrijfseffluentleiding vanaf de rwwi Terneuzen naar de Westerschelde en de persleiding van de kern Terneuzen naar de rwwi Terneuzen te verleggen en deze wordt tevens vergroot. De voorbereidingen hiervoor zijn in volle gang. De gemeente Terneuzen gaat het realiseren. De bijdrage van het waterschap bestaat alleen uit de materiaalkosten. Dit project is verplaatst naar 2026. Er moet nog grond aangekocht worden door de gemeente Terneuzen, mogelijk verschuift dit project nog verder naar achteren.

Nieuwe investeringen 2025 machtiging Afvalwaterketen

PRJ12330 Vervanging slibbuffer rwwi Mastgat (Krediet € 550.000,- bruto/netto)

De rwwi beschikt over een slibbuffer van waaruit het zuiveringsslib wordt getransporteerd naar de rwwi Walcheren. De emailmetalen tank vertoont roestplekken met als groot risico dat de tank gaat lekken. De voorbereidingen zijn reeds gestart en het project wordt gerealiseerd in 2025.

PRJ1562D renovatie rioolgemaal Bruinisse Molenweg en Wilma (Krediet € 1.615.000,- bruto/netto)

De renovatie van het rioolgemaal nu geraamd op € 1.615.000,- (bruto/netto) ten opzichte van € 1.250.000,- in de voorjaarsnota. De stijging is het gevolg van de combinatie met het rioolgemaal Bruinisse, Wilma. De persleiding vanaf dit rioolgemaal loost nu in de kelder van het rioolgemaal Bruinisse, Molenweg maar zal bij de nieuwe variant naar de rioolzuivering gaan. Uit nadere analyse van de pompopstelling is gebleken dat er een volledig nieuw rioolgemaal gebouwd zou moeten worden. De kosten hiervoor zouden sterk toenemen tot meer dan € 2,5 miljoen en de doorlooptijd zou toenemen vanwege de grondaankoop. De gekozen variant heeft een veel lagere investering. Vanwege de staat van onderhoud is het niet gewenst dat de doorlooptijd van dit project verder toeneemt.

PRJ1562G renovatie rioolgemaal Koewacht, Klapstraat (krediet € 830.000 bruto/netto)

Betreft de renovatie van het rioolgemaal en is gepland in 2025

PRJ1562I renovatie rioolgemaal Waarde (krediet € 865.000,- bruto/netto)

Betreft de renovatie van het rioolgemaal en is gepland in 2025

PRJ1562K renovatie rioolgemaal Ellewoutsdijk (krediet € 690.000,- bruto/netto)

Betreft de renovatie van het rioolgemaal en is gepland in 2025

PRJ1562X Coaten kelder rg Domburg (krediet € 150.000,- bruto/netto)
Betreft de renovatie van de kelder Domburg. Het project is toegevoegd aan de vastgestelde meerjaren investeringsplanning (MIP), dit op basis van een recente inspectie.

PRJ1233R rwzi Walcheren vervanging van de cyclonen (krediet € 100.000,- bruto/netto)
Beide cyclonen die het zand uit het primair slib afkomstig van de voorbezinktank verwijderen zijn versleten en worden vervangen. De cyclonen zijn geplaatst in 1988 en zijn ver over de financiële en technische levensduur en vervanging is voorzien in 2025.

PRJ1233T rwzi Tholen renovatie van perforatierooster (krediet € 100.000,- bruto/netto).
De perforatieroosters worden gerenoveerd .

PRJ1233X rwzi Willem Annapolder renovatie gashouder (krediet € 250.000,- bruto/netto)
Uit inspectie is gebleken dat het membraan van de gashouder haarscheurtjes vertonen. De vervanging van het membraan is voorzien in 2025.

PRJ1562W rioolgemaal Yerseke, Steeweg vervanging windketel (krediet € 150.000,- bruto/netto)
Uit inspectie is gebleken dat de windketel lekkage vertoont en moet worden vervangen. De lekkage is met oplossen voorlopig gedicht. De vervanging is echter nodig en wordt uitgevoerd in 2025. In de voorjaarsnota 2024 was een bedrag van € 125.000,- voorzien. Bij de verdere detaillering van de projectkosten die in overleg met een potentiële leverancier zijn opgesteld is het bedrag hierop aangepast.

PRJ1603 Monitoring lachgas (krediet € 685.000,- bruto / € 350.000,- netto)
Als onderdeel van het landelijke onderzoek naar vermindering van broeikasgasuitstoot op rwzi's worden op de rwzi Breskens en rwzi Walcheren lachgasanalysers geplaatst in 2025. De aanschaf en plaatsing van de lachgasanalyser is geraamd op € 685.000,- (bruto). Hiervoor wordt een subsidie verkregen via het ministerie, waardoor de investering uitkomt op € 350.000,- (netto).

Nieuwe investeringen 2025 separaat Afvalwaterketen

PRJ1543A Renovatie rioolgemaal Magrette (krediet € 450.000,- bruto/netto)
PRJ1543B Renovatie rioolgemaal Zuiddorpe Hoofdweg Zuid (krediet € 250.000,- bruto/netto)

PRJ1543C Renovatie rioolgemaal Axel, Justaasweg (krediet € 295.000,- bruto/netto)
Uit de begroting 2024 moeten bovenstaande projecten nog aangevraagd worden. De technische installatie van deze rioolgemaal is verouderd, waardoor de kans op storingen en uitval toeneemt. Om het functioneren van het rioolgemaal te kunnen waarborgen is groot onderhoud nodig, waarbij verouderde componenten zullen worden vernieuwd. Daarbij zal het rioolgemaal tevens worden aangepast aan de eisen van de gemeente Terneuzen en worden overgedragen aan de gemeente Terneuzen. De overeenkomst met de gemeente Terneuzen is 2e helft 2024 nog onderhanden en de verwachting is dat de overeenkomst met de aanvraag uitvoeringskrediet in 2025 voorgelegd zal worden aan de AV. De uitvoering van de projecten staat nu in 2025/2026 gepland.

PRJ1233Q vervanging zeefbandpers rioolwaterzuiveringsinstallatie Walcheren (krediet € 14.000.000,- bruto/netto)
Oorspronkelijk is de vervanging van de huidige zeefbandpers in 2021 voorzien voor een bedrag van € 6.000.000,- (bruto/netto). In de huidige situatie wordt zuiveringslib van de rwzi Tholen en Sint Maartensdijk verwerkt door Waterschap Brabantse Delta op de rwzi Bath. Het waterschap heeft aangegeven deze samenwerking na vervanging van de zeefbandpers op de rwzi Walcheren te willen beëindigen. Dit betekent dat meer zuiveringslib op de rwzi Walcheren verwerkt moet worden. Verschillende installatie

onderdelen zijn hierdoor te klein en moeten ook worden vervangen. Door vergroting van deze installatieonderdelen is het bestaande slibtonwateringsgebouw te klein gebleken. Een nieuw slibtonwateringsgebouw wordt geplaatst op de huidige locatie van een van de niet meer in gebruik zijnde slibopslag tanks. Dit maakt het tevens mogelijk om de problemen rondom de struvietreactor, verstoppingen, snelle slijtage van procesonderdelen, enz. grotendeels op te lossen door verplaatsing van de struvietreactor. Op basis van een systeemkeuze is tevens bepaald om de zeeffand te vervangen door een centrifuge. Daarmee zijn de vervangingskosten lager dan een één op één vervanging. Met alle voorziene vergrotingen en vervangingen stijgt het totale investeringsbedrag, op basis van de huidige inzichten, naar circa € 14.000.000,- (bruto/netto). De voorbereiding is gestart in 2024. De realisatie vindt plaats in de periode 2025-2026.

PRJ1244A Renovatie RWZI Hulst voorbereiding (krediet € 16.950.000,- bruto/netto)
De RWZI Hulst dateert uit 1978, sommige procesonderdelen van de RWZI Hulst zijn overbelast of te klein en werken niet meer, de elektrische en mechanische installatie is sterk verouderd, deze dienen vervangen te worden zodat de bedrijfsvoering minimaal de komende 15 jaar weer gewaarborgd is. Momenteel wordt door een ingenieursbureau het definitief ontwerp (DO) uitgewerkt. Beschikbaarheid personeel blijft een belangrijk aandachtspunt /risico. Engineering is iets verschoven naar 2025 (PRJ1244). De verwachting is verder in 2025 het uitvoeringskrediet aan te vragen (PRJ1244A).

Investeringen 2026-2029 Afvalwaterketen

2026

PRJ1187C vervangen appendages persleidingen
De renovatie van een aantal afsluiters en ontluchtingen in diverse persleidingen.

PRJ1233S rwzi Walcheren vervangingen gasleidingen gistingstanks
Beide biogasleidingen bovenop de gistingstanks zijn geplaatst in 1988 en zijn ver over de financiële en technische levensduur. In dit project worden de leidingen vervangen.

PRJ1233U Renovatie perforatierooster rwzi Sint Maartensdijk
Het betreft de vervanging van de perforatierooster op de rwzi Sint Maartensdijk.

PRJ1540 Maatregel watersysteem rwzi Camperlandpolder
Ook de rwzi Camperlandpolder moet nadere maatregelen nemen om de reductiedoelstelling van de KRW te bewerkstelligen. Vooruitlopend op nadere maatregelen wordt een analyzer geplaatst om de sturing van de stikstofverwijdering te verbeteren. Eventuele aanvullende maatregelen om aan de KRW-eisen te voldoen worden gestart in 2027.

PRJ1562N renovatie rioolgemaal Nieuwerkerk
PRJ1562P renovatie rioolgemaal Clinge
PRJ1562Q renovatie rioolgemaal Hulst
PRJ1562K renovatie rioolgemaal Ellewoutsdijk
PRJ1562U Coaten kelder rioolgemaal Sluiskil, Korte Blikstraat
Renovaties van diverse rioolgemaal. Rioolgemaal Sluiskil is ten opzichte van de voorjaarsnota doorgeschoven van 2025 naar 2026 in verband met prioriteit op rioolgemaal Domburg.

2027

PRJ1187E persleiding Wemeldinge vervangen
Betreft de vervanging van de persleiding van Wemeldinge.

PRJ1234 Rwzi Willem Annapolder, optimalisatie en energiemaatregel
De beluchting van de rwzi wordt aangepast om de stikstof- en fosfaatverwijdering verbeterd te laten plaatsvinden. Daarnaast is de gasmotor aan vervanging toe. De maatregelen moeten nader worden bepaald in een uit te voeren systeemkeuze. Betreft een voorlopige raming.

PRJ1243A Rwzi Kloosterzande, uitbreiding
Door de uitbreiding van het afvalwateraanbod vanuit Perkpolder (project Waterzande) wordt de rwzi uitgebreid. Hierbij wordt rekening gehouden met de aanvullende eisen die volgen uit de KRW-maatregelen. De uitvoering is gepland in 2027 en 2028.

PRJ1443A Afrekening fase B OAS Westerschouwen
Conform de OAS overeenkomst met de gemeente Schouwen zouden we in 2027 afrekenen over alle maatregelen die beide partijen, gemeente Schouwen-Duiveland en het waterschap, hebben genomen in fase B. Op verzoek van de gemeente wordt bekeken of deze verrekening jaarlijks kan plaatsvinden. Tot die tijd in 2027 gepland.

PRJ1538 Maatregel watersysteem rwzi Breskens
De renovatie van de rwzi Breskens is in 2018 gereed gekomen. Uit de evaluatie van de renovatie van de rwzi Breskens is gebleken dat de rwzi voldoet aan de ontwerpnormen van totaalstikstof van 10 mg/l. Echter in 2018 is de watersysteemanalyse uitgevoerd voor het KRW-gebied waarop het effluent van deze rwzi wordt geloosd. De huidige lozing van effluent van de rwzi Breskens is vergeleken met de periode dat de oude rwzi Breskens en Groede het effluent op de KRW-lichaam loosde. De reductiedoelstelling van dit KRW-lichaam wordt met huidige lozing van effluent niet behaald. Dit betekent dat nadere maatregelen nodig zijn op de huidige rwzi Breskens om hier invulling aan te geven. Doordat er beperkte tijd is tot en met 2027 is een tijdelijk maatregel voorzien om het effluent niet te lozen op het KRW-lichaam. Hiervoor wordt mogelijk een stuw geplaatst nabij het poldergemaal Nummer Een. Een systeemkeuze wordt uitgevoerd voor de rwzi Breskens om de definitieve maatregel te bepalen. De kosten voor de tijdelijke maatregel zijn geraamd op € 400.000,- (bruto/netto).

PRJ1539 Maatregel watersysteem rwzi Oostburg
De rwzi Oostburg is gerenoveerd in 2020. Uit de evaluatie van de resultaten van de rwzi Oostburg blijkt dat deze rwzi voldoet aan de KRW-reductiedoelstelling voor stikstof. Echter in 2023 is gebleken dat de toegepaste stikstofmeting niet robuust genoeg is om een continu goed werkend proces te verkrijgen. Naast het verloop van deze meting is ook de levering van sensoren van deze meting slecht. In 2025 is daarom een analyser voorzien die uit ervaringen op andere rwzi's veel robuuster is gebleken.

PRJ1562 Aanpassing/vervanging rg's
Jaarlijks is een bedrag van € 3.500.000,- (bruto/netto) voorzien voor renovatie en uitbreiding van rioolgemaal. Op basis van prioritering worden de onderstaande rioolgemaal met projectnummer PRJ1562 en een volletter gerenoveerd en/of uitgebreid. De renovatie van de volgende rioolgemaal staan in 2027 op de planning: PRJ1562J Renovatie rioolgemaal Sirjansland, PRJ1562O Renovatie rioolgemaal Ouwkerk, PRJ1562R Renovatie rioolgemaal Kamperland, PRJ1562V Renovatie rioolgemaal Stationsbuurt.

PRJ1601 rwzi's opslag tanks en leidingwerk
Alle opslag tanks van de verschillende rwzi's zijn reeds ver over hun technische levensduur. Het is onduidelijk of deze tanks en appendages nog voldoen aan de huidige wettelijke

richtlijnen. Op basis van een uit te voeren systeemkeuze wordt dit nader bepaald en worden vervangingen of modificaties nader in beeld gebracht. In 2027 is een bedrag voorzien van € 500.000,- (bruto/netto) om deze vervangingen of modificaties door te voeren.

2028

PRJ1233 RWZI's groot onderhoud

Jaarlijks is een bedrag van € 10.000.000,- (bruto/netto) voorzien voor renovatie en uitbreiding van rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's). Op basis van prioritering worden de rwzi's geheel of gedeeltelijk gerenoveerd en/of uitgebreid. Voor 2028 staan de volgende renovaties gepland:

- PRJ1233V rwzi Camperlandpolder renovatie perforatierooster
- PRJ1233Y rwzi Terneuzen renovatie gashouder

PRJ1542 Groot onderhoud automatiseren rwzi's, rioolgemalen

De automatisering van de aansturing van rwzi's en rioolgemalen wordt vervangen om de automatische werking van deze installaties te garanderen. De investeringen waren voorzien in 2029 tot en met 2031 in de voorjaarsnota, nu naar periode 2028-2030.

PRJ1562A Renovatie rioolgemaal Stavenisse/ PRJ1562L Renovatie rioolgemaal Scherpenisse/ PRJ1562M Renovatie rioolgemaal Wissenkerke
Het betreft de renovatie van drie rioolgemalen.

2029

PRJ1233 Rwzi's, groot onderhoud

Jaarlijks wordt een bedrag van € 10 miljoen (bruto/netto) geraamd voor het uitvoeren van grootschalige renovatie van verschillende procesonderdelen/ renovatie en uitbreiding van rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's). Op basis van prioritering worden de rwzi's geheel of gedeeltelijk gerenoveerd en/of uitgebreid. Voor 2029 staat gepland: PRJ1233W Renovatie perforatierooster rwzi Waarde.

>=2030

PRJ1233N Zandvanger rwzi Sint Maartensdijk

De rwzi wordt voorzien van een separate zandvanger om vervuiling van de beluchtingstank te voorkomen.

PRJ1543 Overdracht rioolgemalen en transportleiding

De overdracht van een persleiding aan de gemeente Terneuzen is voorzien na 2030. Voordat de overdracht plaatsvindt worden de persleiding en het rioolgemaal vernieuwd.

PRJ1562F Renovatie rioolgemaal Paal

Betreft de renovatie van het rioolgemaal.

Bestuur en Organisatie

Bestuur en Organisatie		Bedragen x € 1.000		
		Voorgenomen kredieten		
		bruto	subsidie/ bijdrage	netto
Onderhanden investeringen				
PRJ1338	Vervangen peilboot Meermin III	2.732		2.732
PRJ1516	Aank./vervangen tractiemiddelen 2022	1.816		1.816
PRJ1425	Hoofdk.Terneuzen, vervang cv-ketels	200		200
PRJ1517	Tractiemiddelen 2023	284		284
PRJ1517A	Inruil tractiemiddelen 2023		-130	-130
PRJ1545	Vervanging bedrijfsm (pc mob tabbl.)	1.250		1.250
PRJ1421A	Inruil auto's 2024		-13	-13
PRJ1518	Aank./vervangen tractiemiddelen 2024	466		466
PRJ1518A	Inruil tractie 2024		-46	-46
PRJ1585	Kantoor Terneuzen: verv. regelkast	295		295
PRJ1586	Kantoor Terneuzen: vervanging lift	110		110
PRJ1587	Overige gebouwen: verv. werkplekken	168		168
PRJ1588	Fysieke beveiliging: hardware 2024	110		110
PRJ1589	Kantoor automatisering: netwerk 2024	470		470
PRJ1591	PA automatisering: netwerk 2024	460		460
PRJ1597	Revisie ponton de Meerkracht	275		275
Totaal onderhanden investeringen		8.636	-189	8.446

Bestuur en Organisatie		Voorgenomen kredieten		
		bruto	subsidie/ bijdrage	netto
Nieuwe investeringen				
Begroting 2025, machtiging				
PRJ1544	Inf.Veiligheid:fysieke toegangscontr	2.100		2.100
PRJ1546	Aank./verv. tractiemiddelen 2025	1.070		1.070
PRJ1546A	Inruil tractiemiddelen 2025		-121	-121
PRJ1590	Kantoor automatisering: netwerk 2025	510		510
PRJ1592	PA automatisering: netwerk 2025	420		420
PRJ1594	Werkplekken: hardware 2025	600		600
PRJ1618	Verv meubilair kantoor Middelburg	402		402
PRJ1619	Verwarmen/koelen sp Eindewege	276		276
Begroting 2025, separaat				
PRJ1609	Vervangen presentatiemiddelen	400		400
2026				
PRJ1547 / 1547A	Aank./verv. tractiemiddelen 2026	1.408	-168	1.240
PRJ1595	Werkplekken: hardware 2026	500		500
2027				
PRJ1510	Voorzieningen tbv elektr. wagenpark	500		500
PRJ1548	Aank./verv. tractiemiddelen 2027	1.109		1.109
PRJ1548A	Inruil tractiemiddelen 2027		-76	-76
PRJ1596	Werkplekken: hardware 2027	500		500
2028				
PRJ1523	Verv.warmte-/koude instal. kant.Mb-2	2.500		2.500
PRJ1579	Tractiemiddelen 2028 aankoop/vervang	2.650		2.650
PRJ1579A	Tractiemiddelen 2028 inruil		-430	-430
2029				
PRJ1610	Procesautomatisering: Netwerk 2029	450		450
PRJ1611	Kantoorautomatisering: Netwerk 2029	450		450
>=2030				
PRJ1612	Procesautomatisering: Netwerk 2030	250		250

PRJ1613	Kantoorautomatisering: Netwerk 2030	250		250
Totaal nieuwe investeringen		16.345	-795	15.550
Totaal Bestuur en Organisatie		24.981	-985	23.996

Toelichting onderhanden investeringen Bestuur en Organisatie

PRJ1518/PRJ1518A Aankoop en vervangen tractiemiddelen 2024 (krediet € 566.000,- bruto / € 520.000,- netto)

Betreft de vervanging van tractiematerieel. Dit materieel wordt ingezet om het onderhoud van de afdelingen watersystemen, wegen en waterkeringen uit te kunnen voeren. Oud tractiematerieel wordt ingeruild. In 2024 worden diverse maaierwerktuigen vervangen. Het vervangingsbedrag hiervan is € 413.000,-. Daarnaast wordt een dumper vervangen en een wegschaaf. Hiervoor is € 77.000,- gereserveerd. Voor het overig materieel > € 5.000,- is een bedrag van € 77.000,- benodigd

PRJ1425 Hoofdkantoor Terneuzen, vervangen CV ketels

De verwachte technische levensduur van de bestaande cv ketels in kantoor Terneuzen is bereikt in 2014-2019. Door goede staat van onderhoud functioneren ketels nog steeds goed, maar onderdelenvoorziening wordt steeds moeilijker. Vervanging vindt in 2025 plaats. Op basis van het besluit met betrekking tot het onderzoek naar de twee hoofdkantoren wordt begin 2025 geëvalueerd of de investering in de geplande vorm nog steeds doelmatig is.

PRJ1516 Aankoop en vervangen Tractiemiddelen 2022

Betreft de vervanging van tractiematerieel. Levering van onder andere de vrachtauto met laadkraan en de heftruck zal in 2024/2025 plaatsvinden.

PRJ1587 Overige gebouwen, vervanging werkplekken

Betreft de vervanging van werkplekken op de steunpunten. Veel meubilair is meer dan 20 jaar oud (is afkomstig van een van de rechtsvoorgangers van waterschap Scheldestromen), is versleten en voldoet niet meer aan de actuele ARBO-eisen. Door gebrek aan personele capaciteit is de uitvoering (grotendeels) doorgeschoven naar 2025.

PRJ1517 Tractiemiddelen 2023 /PRJ1517A Inruil tractiemiddelen 2023

Betreft de vervanging van tractiematerieel. Dit materieel wordt ingezet om het onderhoud van de afdelingen watersystemen, wegen en waterkeringen uit te kunnen voeren.

PRJ1545 Vervanging bedrijfsmiddelen

Laptops, pc's, smartphones en tablets (en andere hardware) dienen vervangen te worden in verband met aflopende ondersteuning of einde levensduur. Een deel is in 2023 vervangen, overig in 2024.

PRJ1585 Kantoor Terneuzen, vervangen van de regelkast 2024

Dit gaat over het vervangen van een belangrijke regelkast in het Terneuzen kantoor. De huidige apparatuur wordt niet meer ondersteund of geleverd. Als de regelkast uitvalt, kunnen we bijvoorbeeld de temperatuur en de luchtventilatie alleen op één vaste stand instellen. Dit heeft slechte effecten op de arbeids- en werkomstandigheden in het Terneuzen kantoor. Uitvoering vindt plaats in 2025. Op basis van het besluit naar aanleiding van het onderzoek naar de twee hoofdkantoren wordt begin 2025 geëvalueerd of de investering in de geplande vorm nog steeds doelmatig is.

PRJ1586 Kantoor Terneuzen, vervanging lift

De lift in kantoor Terneuzen dateert uit 1999 en moet worden vervangen of gerenoveerd. Gezien het beperkte kostenverschil en de duurzaamheidsvoordelen/energie efficiëntie wordt voor vervanging gekozen. De vervanging is in 2025 gepland.

PRJ1587 Overige gebouwen, vernieuwen werkplekken

Veel kantoormeubilair op de steunpunten is meer dan 20 jaar oud (is afkomstig van een van de rechtsvoorgangers van waterschap Scheldestromen), is versleten en voldoet niet meer aan de actuele ARBO-eisen. Het betreft met name de vervanging van bureaustoelen, vergaderstoelen en niet-verstelbare bureaus.

PRJ1588 Fysieke beveiliging, hardware 2024

Het verhogen van de algehele beveiliging en het waarborgen van de betrouwbaarheid van beveiligingssystemen vraagt continue aandacht. Het is belangrijk om ervoor te zorgen dat het systeem effectief wordt bijgewerkt en blijft voldoen aan de beveiligingsbehoeften. Deze investering betreft met name het vernieuwen van 2G/3G netwerk/modems naar 4G/5G en het vervangen van camera's.

PRJ1589 Kantoor automatisering, netwerk 2024

Het netwerk voor de kantoorautomatisering wordt met deze investering gedeeltelijk vervangen: onder meer netwerkapparatuur, draadloze toegangspunten, wifi-apparatuur, backup en servers. Deze investering is gericht op het verbeteren van de IT-infrastructuur en netwerkprestaties, wat op zijn beurt de algehele kantoorautomatisering en zakelijke processen ten goede komt. Het helpt om efficiënter te werken, gegevens beter te beheren en de beveiliging te versterken.

PRJ1591 Proces automatisering, netwerk 2024

Voor de procesautomatisering (onder andere van zuiveringen en gemalen) moeten op veel locaties modems, servers en routers vervangen worden. Deze investering betreft ook het vernieuwen van 2G/3G netwerk/modems naar 4G/5G. Dit is nodig in verband met de uitfasering van 2G/3G bij de internetproviders. De investering stelt in staat om efficiënter te werken, de kwaliteit en veiligheid te verbeteren, kosten te verlagen en te voldoen aan strikte normen en voorschriften.

PRJ1597 Revisie ponton de Meerkracht

Betreft levensduur verlengend onderhoud voor het ponton de Meerkracht. Het ponton is gebouwd in 2005. Door keuzes bij de bouw is de binnenkant van het ponton gaan roesten door lekwater dat via de stalen kabels naar binnenloopt. Om de 2 jaar is er onderhoud uitgevoerd en zijn op basis van prioritering reparaties en/of verbeteringen doorgevoerd. Levensduur verlengend onderhoud moet een meer structurele oplossing bieden.

Nieuwe investeringen 2025 machtiging Bestuur en Organisatie

PRJ1544 Informatieveiligheid fysieke toegangscontrole 2024 en 2025

Het doel van dit project is het versterken van onze fysieke toegangscontrolemaatregelen om onbevoegde toegang tot fysieke locaties, apparatuur en gegevens te voorkomen. Hierdoor krijgen alleen geautoriseerde personen toegang tot specifieke gebieden. Het sleutelplan zal vervangen worden door een digitale toegangsbeheeroplossing waar bijvoorbeeld gebruik wordt gemaakt van traditionele sleutels, digitale sleutels en methoden voor toegangsverificatie. Op basis van een risicobeoordeling wordt bepaald welke maatregelen waar worden getroffen. Het kredietbedrag is daarbij taakstellend.

PRJ1546/PRJ1546a Aankoop en vervanging tractiemiddelen 2025

Betreft de vervanging van tractiematerieel. Dit materieel wordt ingezet om het onderhoud van de afdelingen watersystemen, wegen en waterkeringen uit te kunnen voeren. Oud

tractiematerieel wordt ingeruild. Vervanging van 2 tractoren, 6 maaiwerktuigen en een heftruck vormen het grootste deel van deze investering.

PRJ1590 Kantoor automatisering, netwerk 2025

Het netwerk voor de kantoorautomatisering wordt met deze investering gedeeltelijk vervangen: onder meer netwerkapparatuur, draadloze toegangspunten, wifi-apparatuur, back-up en servers. Deze investering is gericht op het verbeteren van de IT-infrastructuur en netwerkprestaties, wat op zijn beurt de algehele kantoorautomatisering en zakelijke processen ten goede komt. Het helpt om efficiënter te werken, gegevens beter te beheren en de beveiliging te versterken. Dit is een vervolg op de investering PRJ1589.

PRJ1592 Proces automatisering, netwerk 2025

Voor de procesautomatisering (onder andere van zuiveringen en gemalen) moeten op veel locaties modems, servers en routers vervangen worden. Deze investering betreft ook het vernieuwen van 2G/3G netwerk/modems naar 4G/5G. Dit is nodig in verband met de uitfasering van 2G/3G bij de internetproviders. De investering stelt in staat om efficiënter te werken, de kwaliteit en veiligheid te verbeteren, kosten te verlagen en te voldoen aan strikte normen en voorschriften. Dit is een vervolg op de investering PRJ1591.

PRJ1594 Werkplekken, hardware 2025

Deze investering betreft de jaarlijkse aanschaf van hardware in verband met veroudering van de hardware en uitbreiding van het personeelsbestand. Diverse bestaande hardware van het waterschap en huurders (die daarvoor een dienstverleningsovereenkomst hebben gesloten) is afgeschreven én aan vervanging toe. Het merendeel van de investering in 2025 betreft de vervanging van laptops en monitoren. Daarnaast groeit het aantal medewerkers in de begroting 2025, waarvoor extra hardware aangeschaft moet worden.

PRJ1618 Vervangen meubilair kantoor Middelburg

Veel meubilair in kantoor Middelburg is meer dan 20 jaar oud (is afkomstig van een van de rechtsvoorgangers van waterschap Scheldestromen), is versleten en voldoet niet meer aan de actuele ARBO-eisen. Het betreft met name de vervanging van bureau- en vergaderstoelen.

PRJ1619 Verwarmen/koelen sp Eindewege

De installatie voor het verwarmen en koelen op de locatie Eindewege is einde levensduur, werkt niet meer naar behoren waardoor de temperatuur moeilijk te regelen is en er veel storingen zijn. Deze wordt daarom vervangen.

Nieuwe investeringen 2025 separaat Bestuur en Organisatie

PRJ1609 Vervangen presentatiemiddelen

Dit betreft de vervanging van presentatiemiddelen in de AV-zaal/zalen en overige vergaderruimtes (beeldscherm, geluid, camera). In het bestuursprogramma is toegezegd te onderzoeken of de AV-vergaderingen live kunnen worden uitgezonden. Eventuele aanschaf van apparatuur daarvoor zal in deze investering worden meegenomen. Ook zal bij de uitvoering van deze investering rekening worden gehouden met de besluitvorming over het onderzoek naar de 2 hoofdkantoren. Genoemde ontwikkelingen kunnen leiden tot bijstelling van het investeringsbedrag.

Investeringsraming 2026-2029 Bestuur en Organisatie

2026

PRJ1547/PRJ1547A Aankoop en vervangen tractiemiddelen 2026

Betreft de vervanging van tractiematerieel. Dit materieel wordt ingezet om het onderhoud van de afdelingen watersystemen, wegen en waterkeringen uit te kunnen voeren.

PRJ1595 Vernieuwen hardware 2026

Deze investering betreft de jaarlijkse aanschaf van hardware in verband met veroudering en uitbreiding van het personeelsbestand. Diverse bestaande hardware van het waterschap en huurders (die daarvoor een dienstverleningsovereenkomst hebben gesloten) is afgeschreven én aan vervanging toe. Als het aantal medewerkers groeit moet daarvoor ook extra hardware aangeschaft worden.

2027

PRJ1510 Voorzieningen ten behoeve van elektrisch wagenpark

In de Regionale Energie Strategie (RES) staat de doelstelling "Inkoop van eigen wagenpark: lichte voertuigen emissieloos in 2030, zware voertuigen zoveel mogelijk in 2030". Deze investering heeft als doel dit (mede) mogelijk te maken. In 2025/2026 wordt een visie uitgewerkt om als het waterschap op doelmatige wijze invulling aan te geven aan de doelstelling. Op basis hiervan zal de exacte inhoud van deze investering worden bepaald.

PRJ1548/PRJ1548A Aankoop en vervangen tractiemiddelen 2027

Betreft de vervanging van tractiematerieel. Dit materieel wordt ingezet om het onderhoud van de afdelingen watersystemen, wegen en waterkeringen uit te kunnen voeren.

PRJ1596 Werkplekken, hardware 2027

Deze investering betreft de jaarlijkse aanschaf van hardware in verband met veroudering en uitbreiding van het personeelsbestand. Diverse bestaande hardware van het waterschap en huurders (die daarvoor een dienstverleningsovereenkomst hebben gesloten) is afgeschreven én aan vervanging toe. Als het aantal medewerkers groeit moet daarvoor ook extra hardware aangeschaft worden.

2028

PRJ1523 vervangen warmte-/koude installatie kantoor Middelburg

De warmte/koude installatie van kantoor Middelburg wordt vervangen. De huidige installatie is gekoppeld aan die van het stadskantoor Middelburg. In overleg met de gemeente Middelburg wordt in 2028 aanbesteed. Uitgewerkt wordt nog of bij de nieuwe oplossing wordt gekozen voor het gezamenlijk of afzonderlijk verwarmen/koelen van de gebouwen. Mogelijk zijn hiervoor in 2028 weer nieuwe technieken beschikbaar. Door prijsstijgingen en extra (geluidwerende) maatregelen heeft de gemeente de raming bijgesteld naar € 2.500.000 voor haar onderdeel. Het waterschap volgt deze raming voor de vervanging van haar helft van de installatie.

PRJ1579/PRJ1579A Aankoop en vervangen tractiemiddelen 2028

Betreft de vervanging van tractiematerieel. Dit materieel wordt ingezet om het onderhoud van de afdeling watersystemen, wegen en waterkeringen uit te kunnen voeren.

2029

PRJ1610 Procesautomatisering, netwerk 2029

Betreft een vervangingsinvestering voor de procesautomatisering (onder andere van zuiveringen en gemalen)

PRJ1611 Kantoorautomatisering, netwerk 2029

Betreft een vervangingsinvestering voor het netwerk voor de kantoorautomatisering.

Machtigingsinvesteringen

Machtigingsinvesteringen zijn projecten op het gebied van vervanging binnen huidig beleid of investeringen die als uitvoeringsmaatregel zijn opgenomen in een door de algemene vergadering vastgesteld beleidsplan. De algemene vergadering verstrekt aan het dagelijks bestuur een machtiging om deze investeringen voor te bereiden en uit te voeren. In de programmabegroting worden alle machtigingsinvesteringen toegelicht zodat duidelijk is uit welke bestuurlijke besluitvorming het project voortkomt (aanleiding), wat er concreet met het project wordt bereikt (omschrijving), wat de uitvoeringsperiode is en welk bruto en netto krediet via de machtiging wordt verstrekt. In de begroting 2025 is aan verschillende kredieten voor de machtigingsinvesteringen een bedrag van bruto € 14,451 miljoen opgenomen.

Tabel machtigingsinvesteringen 2025

Bedragen x € 1.000

Programma	Voorgenomen kredieten			
	geplande technische afronding	Bruto	Subsidie/ bijdrage	Netto
Programma Waterkeringen				
PRJ1440F	Aanlegvoorzieningen Veerse Meer 2025	4-07-25	328	328
PRJ1578	Aankoop primaire waterkeringen 2025	31-12-25	300	300
Totaal Waterkeringen			628	-
Programma Watersystemen				
PRJ1153P	Renovatie poldergemaal Baarland	31-12-25	826	826
PRJ1153Z	frequentiereg. pg NR1 en Braakman	31-12-25	200	200
PRJ1428B	Uitvoering KRW oevers 2025	1-12-26	1.250	1.250
PRJ1508B	SWO Axel en Kortgene	1-12-25	184	184
Totaal Watersystemen			2.460	-
Programma Wegen				
Totaal Wegen			-	-
Programma Afvalwaterketen				
PRJ1233O	Vervanging slibbuffer rwzi Mastgat	1-12-25	550	550
PRJ1233R	rwzi WAL verv cyclonen	31-12-25	100	100
PRJ1233T	rwzi THO ren. Perf.rooster	31-12-25	100	100
PRJ1233X	rwzi WAP ren. gashouder	1-12-25	250	250
PRJ1562D	Renov. rg Bruinisse, Molenweg/Wilma	1-07-25	1.615	1.615
PRJ1562G	Renovatie rg Koewacht, Klapstraat	1-06-25	830	830
PRJ1562I	Renovatie rg Waarde	1-06-25	865	865
PRJ1562K	Renovatie rg Ellewoutsdijk	1-06-25	690	690
PRJ1562W	rg Yerseke, Steeweg verv. windketel	31-12-25	150	150
PRJ1603	Apparatuur versn.prog. Lachgas	31-12-25	685	-335
PRJ1562X	Coaten kelder rg Domburg	31-12-25	150	150
Totaal Afvalwaterketen			5.985	-335
Programma Bestuur en organisatie				
PRJ1544	Inf.Veiligheid:fysieke toegangscontr	30-12-25	2.100	2.100
PRJ1546	Aank./verv. tractiemiddelen 2025	31-12-25	1.070	1.070
PRJ1546A	Inruil tractiemiddelen 2025	31-12-25		-121
PRJ1590	Kantoor automatisering: netwerk 2025	31-12-25	510	510
PRJ1592	PA automatisering: netwerk 2025	31-12-25	420	420
PRJ1594	Werkplekken: hardware 2025	31-12-25	600	600
PRJ1618	Verv meubilair kantoor Middelburg	31-12-25	402	402
PRJ1619	Verwarmen/koelen sp Eindewege	31-12-25	276	276
Totaal Bestuur en organisatie			5.378	-121
Totaal machtigingsinvesteringen 2025			14.451	-456
				13.994

Separate voorstellen

Nieuwe investeringen die meer beleidsmatig van aard zijn, worden apart voorgelegd aan de algemene vergadering via een separaat kredietvoorstel. Ook deze investeringen worden in de programmabegroting beknopt toegelicht zodat duidelijk is wat de aanleiding is, wat er concreet bereikt wordt met het project, wanneer het wordt uitgevoerd en hoeveel krediet aangevraagd gaat worden. Een kredietvoorstel wordt voorgelegd aan de algemene vergadering als een project uitvoeringsgereed is. Dit betekent dat direct na het instemmen met het krediet ook daadwerkelijk aan de slag gegaan kan worden. Het waterschap besteedt investeringen soms ook innovatief aan. De aannemer is in dat geval ook verantwoordelijk voor het ontwerp waardoor in een eerder stadium al uitvoeringskrediet aangevraagd moet worden. In het kredietvoorstel zal aangegeven worden of er sprake is van een innovatieve aanbesteding waardoor het project nog niet uitvoeringsgereed is. In het kredietvoorstel wordt verder ingegaan op onder andere de belangrijkste risico's en beheersmaatregelen, de concrete resultaten na oplevering van het project en de uitvoeringsperiode. In de begroting 2025 is een bedrag van bruto € 59,606 miljoen opgenomen aan te verstrekken kredieten op basis van separate voorstellen.

Tabel separate kredietaanvragen 2025

Bedragen x € 1.000

Programma		Plan dt gereed	Voorgenomen kredieten		
			Bruto	Subsidie/ bijdrage	Netto
Programma Waterkeringen					
PRJ1566	Herstel Kleidijk Zwin	3-07-26	1.859	-29	1.829
PRJ1447A	HWBP Buitenhaven Vliss. Verkenning	31-12-28	765	-689	77
PRJ1600	Duinherstel Vlissingen-Dishoek	21-12-26	350		350
Totaal Waterkeringen			2.974	-718	2.256
Programma Watersystemen					
PRJ1170B	Klimaatrobuust watermanagement	1-05-26	3.835	-1.058	2.777
PRJ1491	Bag. Sint Kruiskreek	1-12-26	5.430		5.430
PRJ1493A	Baggeren Goese Vesten + oevers 2025	1-07-27	2.145	-763	1.383
PRJ1519B	Renovatie gemaal Othene	1-10-26	2.700		2.700
PRJ1550	Slim regionaal waterbeheer	31-12-26	1.300		1.300
Totaal Watersystemen			15.410	-1.821	13.589
Programma Wegen					
PRJ1497E	Verbr. fietspaden Klaasses- en Werend	1-05-26	2.817	-389	2.428
PRJ1497H	Verbreding fietspad Provincialeweg	17-07-26	902	-82	820
PRJ1514B	Gr. onderhoud kunstwerken wegen 25-26	1-11-26	1.630		1.630
PRJ1573	Reconstructies wegen 2025	31-12-26	2.742		2.742
PRJ1514C	Aanpak fietsbruggen Walcheren 25-26	3-11-25	552		552
Totaal Wegen			8.643	-471	8.172
Programma Afvalwaterketen					
PRJ1233Q	Vervanging Zeefbandpers rwzi Wal	1-12-25	14.000		14.000
PRJ1543A	Renovatie rg Magrette	1-12-25	525		525
PRJ1543B	Renovatie rg Zuiddorpe Hoofdweg Zuid	1-12-25	359		359
PRJ1543C	Renovatie rg Axel, Justaasweg	1-12-25	345		345
PRJ1244A	Renovatie RWZI Hulst uitvoering	1-10-28	16.950		16.950
Totaal Afvalwaterketen			32.179	-	32.179
Programma Bestuur en organisatie					
PRJ1609	Vervangen presentatiemiddelen	31-12-25	400		400
Totaal Bestuur en organisatie			400	-	400
Totaal separate kredietaanvragen 2025			59.606	-3.010	56.596

Vorbereidingskrediet

Alle investeringen die in de programmabegroting /meerjarenraming zijn opgenomen en waarvoor de algemene vergadering het krediet verstrekt op basis van separate voorstellen, worden voorbereid vanuit het algemene voorbereidingskrediet van € 3,5 miljoen. Hiertoe heeft de algemene vergadering het dagelijks bestuur gemachtigd. De voorbereiding bestaat uit alles wat nodig is om het project gereed te maken voor de uitvoering. Dit is onder andere de grondaankoop (kosten gedekt vanuit de grondbank), vergunningverlening, onderzoek en bestekvoorbereiding. Alleen voor projecten die uitzonderlijk hoge kosten hebben in de voorbereidingsfase, wordt via een separaat voorstel aan de algemene vergadering krediet gevraagd voor de voorbereiding. Als de voorbereiding is afgerond, wordt vervolgens het uitvoeringskrediet aangevraagd. De interne ingenieurskosten (eigen personeel) worden niet vanuit het voorbereidingskrediet gefinancierd, maar rechtstreeks op het project geboekt. In de programma begroting opgenomen geactiveerde personeelkosten voor ingenieursdiensten kunnen worden ingezet voor investeringsprojecten voor onderhanden projecten en projecten die zijn opgenomen in de programmabegroting / meerjarenraming.

Geprognosticeerde Balans

Balans

bedragen x € 1.000,-

Balans								
Omschrijving activa en passiva	Rekening 31-12-2023	Begroting na wijz. 31-12-2024	Prognose 2024	Begroting 31-12-2025	Begroting 31-12-2026	Begroting 31-12-2027	Begroting 31-12-2028	Begroting 31-12-2029
ACTIVA								
Vaste activa	321.194	351.598	338.171	378.576	415.875	458.945	506.695	543.015
Vlottende activa			-					
Vorderingen	231.775	135.305	148.732	95.124	35.408	9.285	17.834	17.834
Voorraden	7.883	7.883	7.883	7.883	7.883	7.883	7.883	7.883
Overlopende activa	12.605	33.478	33.478	28.525	30.849	17.793	9.208	9.208
Liquide middelen	3.402	3.402	3.402	3.402	3.402	3.402	3.402	3.402
Totaal vlottende activa	255.665	180.068	193.496	134.934	77.542	38.363	38.327	38.327
totaal activa	576.859	531.667	531.667	513.510	493.417	497.308	545.022	581.342
PASSIVA								
Vaste passiva								
Algemene reserve	18.548	21.953	21.953	17.778	14.486	12.025	10.033	8.639
Tariefegalisatiereserves	8.654	5.654	5.654	4.654	3.654	2.654	2.254	2.254
Overige bestemmingsreserves	12.559	6.498	6.498	4.602	4.714	4.599	3.606	3.407
Resultaat	-	-						
Totaal eigen vermogen	39.761	34.105	34.105	27.034	22.854	19.278	15.893	14.300
Vorzieningen	4.401	4.291	4.291	4.011	3.731	3.451	3.171	2.891
Langlopende schulden	473.000	463.000	463.000	453.000	438.000	449.184	500.598	538.791
Totaal vaste passiva	477.401	467.291	467.291	457.011	441.731	452.635	503.769	541.682
Vlottende passiva								
netto vlottende schulden < 1 jaar	13.360	13.360	13.360	13.360	13.360	13.360	13.360	13.360
Overlopende passiva	46.337	16.911	16.911	16.105	15.472	12.035	11.999	11.999
Totaal vlottende passiva	59.698	30.271	30.271	29.465	28.832	25.395	25.359	25.359
Totaal passiva	576.859	531.667	531.667	513.510	493.417	497.308	545.022	581.342

Balans

Conform de nieuwe voorschriften van de regeling beleidsvoorbereiding en verantwoording (BBV) is de geprognosticeerde balans opgenomen in de begroting. De balans is samengesteld op basis van de in hoofdstuk 2.4 Financiële positie opgenomen gegevens, waaronder Staat van herkomst en besteding, reserves, voorzieningen en overige gegevens. De begrotingswijzigingen tot en met de 3e wijziging in 2024 zijn verwerkt.

4. Vaststelling programmabegroting 2025 en meerjarenraming 2026-2029

Besluiten

DE ALGEMENE VERGADERING VAN WATERSCHAP SCHELDESTROMEN

Gezien het voorstel van het dagelijks bestuur van 29 oktober 2024, 2024014733;

Gelet op de bepalingen van de Waterschapswet;

BESLUIT :

1. de programmabegroting 2025 en meerjarenraming 2026-2029 vast te stellen;
2. een brutobedrag van € 14.451.000,- (€ 13.994.000,- netto) beschikbaar te stellen voor de in hoofdstuk 3 vermelde machtigingsinvesteringen en het dagelijks bestuur te machtigen deze investeringen voor te bereiden en uit te voeren;
3. het dagelijks bestuur te machtigen om in de programmabegroting opgenomen inzet van personeel, in totaal € 8.459.000,-, in te zetten voor de uitvoering en voorbereiding van investeringsprojecten die opgenomen zijn in deze programmabegroting en meerjarenraming;
4. het vormen van een nieuwe bestemmingsreserve "baggeren grote wateren" en hieraan in 2025 € 700.000,- toe te voegen ter egalisatie van de overheveling van baggerwerkzaamheden van de investeringen naar de exploitatie;

Aldus besloten in de algemene vergadering van waterschap Scheldestromen in haar vergadering van 28 november 2024 .

drs J. Daane RA
secretaris-directeur

mr. drs. A.J.G. Poppelaars
dijkgraaf